

MİLLÎ GENÇLİK

Fikir, Sanat, Aktüalite ve Aksiyon Dergisi

8-9

MİLLÎ GENÇLİK

Sayı : 8-9
Dönem : 4

Kasım - Aralık

İÇİNDEKİLER

Millî Gençlik / Görünür Kavgada Yerimiz	5
Ahmet Debbağoğlu / Amerikan Yardımı	17
Selâhaddin Eş / İslâm Dünyası Maddî Organlarını da Tesis Etmelidir	23
M. B. Eryarsoy / Kur'ân Açısından Millet ve Milliyetçilik	26
Ali Bulaç / Doğu İslâm Toplumunda Lâiklik	38
Millî Gençlik / Doç Dr. Turan Yazgan ile Konuşma	44
Ömer Özbay / Bir Böyle Susmak / Şiir	53
Ömer Özbay / Gün Olur / Şiir	54
Avni Doğan / Bir Gün Doğuyor / Şiir	56
Mustafa İsen / Eski İnsanımızda Dünya ve Öte Dünya Telâkkisi ...	58
Ahmet Debbağoğlu / Nurettin Hoca İçin	61
Mesut Tümay / Gençlik Köprüsü	63
Ahmet Mengüç / Türk Kültürü ve Milliyetçilik / Haberler	67

YENİDEN ÇIKARKEN

Millî Gençlik Mecmuası bilindiği gibi 7. sayıda bir müddet neşir hayatına ara vermişti. Yazar ve teknik kadrosunun büyük nisbette üniversite mensubundan oluşu, imtihan devrelerinde mecmuayla gereğince ilgilenememe durumunu ortaya çıkarmıştır. Ayrıca M.T.T.B.'nin 53. Genel Kongresi'nin bu aylara rastlaması ve maddi imkânlarımızın kısıtlı oluşu da gecikmemize sebep teşkil etmiştir.

Yeni devrede aynı kadroyla, aynı istikâmette irfân hayatımızdaki yeri doldurmak azmindeyiz.

Tevfik ALLAH'tan.

MİLLÎ GENÇLİK

Millî Gençlik; Aylık Fikir, Sanat, Aktüalite ve Aksiyon Dergisi.

Sahibi: M.T.T.B. adına Genel Başkan Rüştü Ecevit, Yazı İşleri Müdürü: Yunus Dere, Teknik Sekreter: Fetullah Dinçsoy, Mustafa Yürür, Kapak Düzeni: Fatih Uğurlu, Abone: Yıllık 50,—, 6 aylık 30,— T.L. Posta Çeki No. 20092150, Yazıların mesuliyeti yazarlarına aittir. Gönderilen yazılar yayınlansın veya yayınlanmasın iade edilmez. İlanlar tarifeye tâbidir. Yazılar kaynak gösterilmeden iktibas edilemez. Dergi her ayın ilk haftasında çıkar. Dizgi - Baskı: Fatih Gençlik Vakfı Matbaa İşletmesi.

DÖRT

GÖRÜNÜR KAVGADA YERİMİZ

Durum veya ahvâli umûmiyye :

Milyonlarca lirayı lükse, sefahete, kumara yatıran; rezil hayatlarını modernizm makyajı ile kapatan mutlu azınlık.. Onların arajman müzikli, flörtlü, diskotekli âsi çocukları.. Yaşayışça mutlu azınlıktan hiç te geri kalmayan bürokrasi ve onların yabancı kollejlere bilinçlenen evlâtları.. Mutlu azınlığa şüursuz bir özentî içindeki orta sınıf.. Zevkleri; her gün tükenen geleneklerin yerini alan Avrupa esintili modaya ayarlı; gününü gün etmeye bakan her türlü ızdıraptan âzâdeler.. Yanlış sanayileşmenin doğurduğu yanlış şehirleşme.. Tabiat, tarih, medeniyet denilmeden vurguncu müteahhitlerin insafına terk edilmiş bir medeniyetin timsal şehirleri. Mutlu -putlu azınlığın büyük şehirlerden dışarı çıkmayan sermayesinin ve bu doğrultudaki politikaların; plânlanamıyan tarım sektörünün neticesi: Köyden şehire korkunç göçler.. Bunların alêlâcele yerleştikleri, ne şehir ne de köy olabilen acayip muhitler.. Bırakılan mahallî âdetlerin doldurulamıyan boşluğu ve ilgisizliğin, eğitimsizliğin meydana getirdiği korkunç yozlaşma.. Serbest hayat.. Fuhuş.. Hint, Türk, Çingene, Arap kırması —sözüm ona müzik denen— gürültüler.. Kumarhaneler, meyhaneler ve bir sürü haneler.. Ve çoğalan yığınlar, yığınlar..

Artık cemiyet yok, yığın var. Cemiyet: Belli bir iman-inanç etrafında kaynaşmış; belli bir ahlâkî, içtimaî disiplini olan fertlerden teşekkül eder. Kıymet hükümleri oturmuştur. Temel müesseseleri, sağlam gelenekleri vardır. Orada: sağlam karakterli, şahsiyetli insanlardan; Muntazam, temiz tabiatla kucak kucağa şehirlerden; bu insanların ruhlarının maddeye aksi olan mimâriden; bünyelerinin disiplinini, soyluluğunu gösteren mûsikiden, edebiyatdan, söz edilebilir. İnsanı hayvandan ayıran bütün münasebetler en güzel şekilde mevcuttur o cemiyette. Çünkü odak

noktasında «insan» vardır. «Hoşça bak kendine, Sen âlemin zübbesisin.» «Sen insanoğlu: Yer yüzünün yaratılış gayesi olan yüce bir varlıksın.» Veciz ifadelerinin belirlediği «insan» telâkkisiyle hareket eder. İnsanı kâinat içerisinde yorumlayamayan ve onu bir fabrika çarkının dışı; bir üretim aracı kabul eden; onun ızdırabını, aşkını, korkularını, ümitlerini, arzularını yani bütün ruhî problemlerini tek tek değerlendiremeyen her fikir, ideoloji, rejim gayri insanîdir ve iflâsa mahkûmdur.

Durumun Hercümerci :

Grevler, direnişler, işgaller.. Mahvolan millî servet.. Grev istemiyen işçileri kurşun yağmuruna tutan militanlar.. Çöken ekonomi.. Kanunsuzluklar.. Vurdum - duymazlık.. Devlet hazinesini soyanlar, yolsuzluklar.. Vurguncu milyonerler ve onların Avrupa'daki metresli yaşantılarını yığınlara takdim eden renkli gazeteler. Yıkılan devlet otoritesinin yerini almiya çalışan, devlete kafa tutan **derebeyleri** : Sendika ağaları, gazete patronları, bankalar, odalar.. Üniversitede ilim yerine slogan öğrenen; düşünen bir kafa yerine slogan yutmayı tercih eden insanlar.. Ve lâflar : Hak. Adalet. Özgürlük. Haklara özgürlük. Referandum. Genel grev. İş - Ekmek - Hürriyet. Mutlu - putlu azınlığın paralı sefaleti ile yığınların parasız sefaleti.. Okumuşu ile cahili bir noktada birleştiren nefsanî ihtiraslar.. Var olan bozuk düzeni teşhisten başka hiçbir müsbet hâl çaresi getirmiyenler..

Herkes bağıyor! Herkes bin yılda kurulmuş, ikiyüz yıldır yıkılmaya ve yağmalanmaya çalışılan —bir zamanların «Nizam-ı Âlemcisi— Devlet'i soymaya, yıkmaya, yağmalamaya bakıyor. Herkes ucuzcu yoldan; emeksiz, gayretsiz, ilimsiz «birşey» olmak istiyor.

Durumun geçmişi :

Bugüne gelen bünyemizin değişme noktalarını, vetiresini, sebeplerini bulmadıkça sürüp gidecektir bu kör döğüşü.. Ancak bu kör döğüşünde İslâmî dünya görüşü taraf tutamaz. Çünkü son ikiyüz yıllık tarih sahnesinde o yoktur ve hâdiselere hâkim değildir. Kavga kendi dışındadır.

Tanzimatla İslâmî dünya görüşü reddedilmiş ve daha sonra dayandığı temeller, müesseseler yavaş yavaş ortadan kaldırılmış en sonunda da topyekün imha ile yerine batı kaynaklı müesseseler getirilmiştir. Bugünün Türkiyesi batıcı politikaların ve rejimlerin eseridir. Bunun için kavga kendi dışındaki ideolojilerin kavgasıdır. O tatbikatçı değildir ki bozuk düzenin hastalıklarına sahip çıksın veya herhangi bir tarafı tutsun.

Tezatlar :

Ne gariptir, bozuk düzeni yapanlar da, karşı çıkanlar da kendileri..

«Bu düzen değişmelidir.» «Yarınlar biziim» diye nara atanlar batılılaşma-
nın yerli temsilcileri. Babalarının koyduğu düzene —o düzenden kâm ala-
rak büyüüp semizlendikleri halde— bugün «bozuk» diyerek batılılaşma-
nın en son «aşaması»na özlem duyuyorlar. Yani Marksist-Komünist olu-
yorlar. Fakat tehlike arzeden durumları var. Çünkü batılılaşma ilk dönem-
lerinde —buna 150 yıl diyebiliriz— satıh (yüzey) da kalmış; sayıları bir
avuç okumuşu, bürokrati aşmamıştır. Ama bugün? 200 yıl aynı şeylerin
söylendiği —yalan, iftira, düzmece de olsa— müsbetin dar ağacı-zindan-
la susturulmuş olduğu bir ülkede maya tutmaya başlamışlardır. Yani ya-
bancılaşıma yerleşmiştir.

Kesin farklara bakalım. Artık her mahallede, fertle tek tek meşgul
olan, ıslâhı için çalışan; insanları bencillikten, şehvetten, zulümden, ihti-
rasta uzak tutarak onları ruhî tekâmüle iten halk terbiye müesseseleri
—Tekkeler— yoktur. Fert yalnızdır, bunların yerine boş zamanlarını ve
kendini tüketecek bir sürü haneler vardır. Cemaatinden tek fert iki-üç
vakit namazda görülmeyince «Acaba falan efendi niye gelmedi? Hasta mı?
Derdi mi var?» diye soracak şuurlu insanlardan mürekkep «cami» de yok-
tur. Komşu hakkı, kul hakkı şuuru ile yetimi, kulu, dertliyi gözeten birbi-
riyle kaynaşmış «mahalle», «çevre» de yoktur. Devlet «KERİM DEVLET» ti.
«DEVLET BABA» idi. «Ya devlet başa, Ya kuzgun leşe» sözü: «Devletin
malı deniz, yemeyen domuz»a döndü. Verdiğimiz iki-üç misâlden de an-
laşılabilirdiği gibi dünle bugün arasında uçurumlar vardır. Cemaat-cemiyet
«yiğın»lara dönmüştür ve şimdi bu yiğınlar bambaşka kurumlarla bilinç-
lendirilmektedirler.

Artık yiğınlara istikâmet çizen televizyon, gazete, sinema, tiyatrodur,
sendikalar. Bir memlekette haberleşme vasıtaları ve bu müesseseler
şuurlu bir azınlığın eline geçerse ve o toplumun temel değerleri de zayıf-
lamış veya kaybolmuşsa ona istenilen bir dünya görüşü, ideoloji, rejim
benimsenebilir. Çünkü devamlı propagandanın tesirinden şahsî gayreti
ile sıyrılıp kendi tetkikleri ile yolunu bulan çok az insan vardır. İşte bu-
gün Türkiye sözünü ettiğimiz ülke haline gelmiştir. Yani dün satıhta kalıp
milletine ters düşen bir avuç yabancılaşmış aydın; ele geçirdikleri haber-
leşme vasıtaları ve müesseselerle değiştiremedikleri milletin çocuklarını
kendi saflarına artık çekebilmektedirler. Yabancılaşmamış ana-babalar
neslindeki ahlâkî, dinî, an'anevî tutucu mukavemet artık çocuklarına inti-
kal edemiyor. Arada harften, kelimededen inançlara kadar örülmüş kalın du-
varlar var. Fakat durum o kadar da kötü değildir. Çünkü her geçen gün
meydana gelen içtimaî patlayışlar ister istemez kitleleri bunların temel
sebepleri üstünde düşündürtmeye zorluyor. Eğer akıllı bir metodla kuvvet-
li haberleşme vasıtaları ile ilmî-tarihî gerçekler anlatılabilirse —yobaz-
lar müstesna— her halde düşünecek, anlayacak namuslu insanlar çıka-

caktır. Mesele hakikatı güzel tebliğde... 200 yılın yalan saltanatının yerle bir olmaması için hiç bir sebep yoktur.

Biz ne idik?

Cemaatçi - bütüncü dünya görüşünden ayrıldığıımızdan beri bir sürü kelime çıktı ortaya : Liberalizm, Faşizm, Sosyalizm, Komünizm.. Ve gruplar : Sol - sağ.. Evvelâ yanlış, bu tâbirlerden birini benimsemekle başlıyor. Çünkü Avrupa içtimaî yapısının mahsulleridir bunlar.. Sınıf ızdırabını yaşamış bir toplumun arayışlarıdır her bir «izm».. Bir sınıfın kendi kusurlarını örterek, bir başka sınıfın yalanına yüklenişidir ideoloji.. Eğer biz de böylesine bir içtimaî muhiti kabul ediyorsak; Senyörlü, Derebeyli, Köleli, Burjuvalı, Rahipli yani sınıflı bir tarihi, toplum yapısını, kabulleniyorsak o zaman sağcı veya solcu tâbirlerden birini kullanalım. Bizdeki sol Avrupaî anlamda soldur. Evet. Çünkü yabancılaşmış insanları bünyesine topluyor, onları tercüme Marksist eserlerle besliyor. Ama sağ denilen zümre Avrupaî anlamda «sağ» değildir. Tamamen yerli, bu toprağın bin yıllık sesini devam ettiren insanlardan; Kapitalist, İrkçi, düzenin müdafii insanlara kadar herkes vardır sağ tâbirinin içinde.. Bu farklara bakarak değerlendirmeleri yapmak lâzımdır. Fakat sol kendi dışındaki her harekete «Faşizm» damgasını vurmaktadır. Bu da onun bir batılı gibi düşündüğünü Batı Toplum Yapısı Tarihinden başka hiçbir şey bilmediğini gösteriyor. Çünkü kültürü tercüme kültürüdür. Bin yıldan bilebildiği, öğrenebildiği sadece 50 yıldır.. 950 yılı bilmez; çünkü okuyamaz ve anlayamaz. Okumaması ve nefret etmesi için de herşey yapıldı bu memlekette.

O ne bilsin ki; bizde sınıflı bir toplum yapısı olmamıştır. İlk çıkışında köleleri bünyesinde toplamış; köle Bilâl'le zengin Ebu Bekir'i aynı safa getirmiş bir îmanın medeniyetlerinde ne Senyör, ne Derebeyi, ne Rahip, nede cennet satan Kilise vardır. İman medeniyetinin tarihi : Kişide takvadan öte hiçbir üstünlük tanımayan şerefli insanların tarihidir. İnsanlarda mal - mülk, makam, şöhret, diploma değil; ilim, hikmet, fazilet, iffet gibi vasıfların kıymet taşıdığı.. «Mal sahibi, mülk sahibi, hani bunun ilk sahibi? «Mal da yalan, mülk de yalan, var biraz da sen oyalan» diyen şairinin malın ve mülkün bir gaye olamayacağını ancak insanî faziletlerin meydana çıkması için bir imtihan vesilesi olduğunu belirten mısralardaki dünya görüşünü, bu millete yabancılaşanlar ne bilsin? Yaratılmışlar yaradandan ötürü sevilirdi. Aşk - sevgi idi aranan biricik haslet.. İnsanları birbirinden ayıran sınıf, ırk v.s. gibi ayrımların ismi «cahiliyye - zulüm» adetleri idi. Bir köle ordu komutanlığına, köyden yetişmiş birisi ilmi ve ehliyeti ile Şeyhul - İslâmlığa kadar yükselebiliyordu. Her gün kazanı kaynıyan tekkelere, imarathaneler aç, yoksul, misafir bekliyorlardı. «En hayırsız sofraya üstüne yoksulun elinin uzanmadığı sofradır» diyordu Yüce Peyamberi. «Kom-

şusu açken tok uyuyan bizden değildir» buyuruyordu. Yalnız sözle kalmıyordu bu.. Malının zekâtını vermeyenlerin üzerine ordu sevk ediyordu. Devlet bizzat müdahale ediyordu. Dolayısı ile iman yalnız vicdanlarda değil hayatın içinde yaşıyordu. «Yetim kızları evlendirme», «Hizmetçi kızlara cehiz» vakfından; «Göçmen kuşların bakımı için kurulan vakıflara» kadar uzanan bir rahmet medeniyeti idi. Ne bilsin son 50 yılın nesli bütün bunları?.

Batılılaşıkça :

Evet, insanı kalbi ile kucaklayan bir MEDENİYETE sahiptik. Aynı asırlarda ise Avrupa sınıflı toplum yapısının derin ızdırapları ile inliyordu. (Bak : Bir iman Medeniyetinden Batılılaşmaya I-II) Apayrı iki âlem iki dünya görüşü idi şark ile garp. İşte Tanzimat, hangi şartlar altında ve hangi sahalarda batının ilerlediği ve azmanlaştığına bakmadan bir milleti bürokrasi eliyle batı uygarlığına sokmanın adıdır. Bütün dramımız bundan sonra başlar. Cemaatçi - bütüncü cemiyetimizin bünyesine batının ezeli hastalığı «ferdiyetçilik» sokulur. Liberalizm ve onun : «Bırakınız yapsınlar, bırakınız geçsinler»i yalnız iktisadî bir terim değil aynı zamanda soyguncu, merhametsiz, ferdiyetçi batının arzularının formülüdür. Halbuki karşısındaki MEDENİYET'in insanları : «Attığınız her adımın aldığınız her nefesin hesabını vereceksiniz.» «Allah katına kul hakkı ile gelmeyin.» mukaddes emirlerinin mes'uliyeti altında titrerdi. Onun için emperyalist olamadı.. Onun için asırlar sonra Yugoslav plânlamacılar : «Hayret edilecek bir noktadır, Osmanlı Devleti Yugoslavya'dan aldığı verginin bir buçuk misli yatırım yapmıştır ülkemize» diye Fransa'daki beynelmilel bir toplantıda söyleyeceklerdir. Olamazlardı. Çünkü o imanın sahiplerinin gayesi dünyayı sömürmek değil, Allah'ın adaletini yer yüzünde gerçekleştirmekti : «NİZAM-I ÂLEM»di davaları.. Fakat bir avuç yabancılaşmış münevver batının gözleri kamaştırıcı uygarlığı karşısında imanlarını kaybettiler. Namusu ile yaşamış bir insanın, eşkiyanın lüks ve sefih hayatına özenerek ahlâkî faziletlerinden vaz geçmesine benziyordu bu.. Ve ortaya bir sürü sahte kahraman çıktı.. Kendi halkına %10, yabancıya %3 gümrük tanıyan 1838 İngiliz Ticaret anlaşmasına bastılar imzayı ve sonra aynı hakları batılıyım diyen her devlete verdiler. Böylece hayat kaynaklarımızı kuruttular. «Bundan böyle hiç kimseye adaletsiz muamele yapılmayacaktır» diyerek geçmişinin zulüm devirleri olduğunu ilânla geldi Tanzimat!. Ve sonra açıldı kapılar batı patenti taşıyan her şeye : Gel 1856 Islâhat Fermanı! Gel Arazi Kanunnamesi! Gel Efsunkâr Hürriyet! Gel Meşrutiyet! Gel Meclis! Gel Ferdiyetçi Batı Hukuku!. Artık uygarlaşıyorduk. Direnenler mi? Onlar yobazdı, gerici idi.. Gık diyene «Söyletmen vurun» dediler. Çağdaş uygarlık düzeyi aşkına dar ağaçları kuruldu. Halkın sözcüsü ULEMAYI ipte

sallandırdılar. Şehirleri topa tuttular ve sindirdiler halkı. Yabancılaşmış aydın galipti. İktisadî hayattan kadınlığa dek özgürdü artık her şey. Talan edilebilirdi bir medeniyet. Topraklarından insanına, vakıflarından adetleri ne kadar her şey batıya peşkeş çekildi ve sonra da yetişen nesilleri eğitimi ile uyuttular, beyinlerini yıkadılar; batıcılığın emrine verdiler. Geçmiş karanlıktı onlar için. Padişahlar kendi keyiflerine bakmışlardı. 950 yıl Arap kültürü, dili ve adetleri altında ezilmiştik. Osmanlının zulmü altında esirdik. Kadınlar kafes arkalarında çürümüşler. Ama batılılaşmakla Türklüğümüzü bulduk ve kurtulduk. Vahşi idik, Medeni kanunu kabul ederek uygarlaştık. Batı aksırsa biz de aksıracaktık. Çünkü onlar ne yaparlarsa doğrudur. Biz düşünemeyiz, ancak tercüme edebiliriz. 950 yılı harfi ile kelimeleri ile daha doğrusu ruhu ile reddettiğimize göre gelsin tercüme eserler.. Her şey için batıdan parafe arar olduk. «Aman batı bizim falan liderimiz hakkında «Ne büyük adam» de. Filân romancımızın eserini tercüme et ki; bizim ahmak halkımız kıymetini bilmedikleri bu adamların büyüklükleri hakkında kanaat sahibi olsun. Ey batı! Nasıl sana benzedik mi? Bak şehirlerimizi bile yerle bir edip sana benzer binalarla donatıyoruz. Kılığımız, kıyafetimiz ve şarkılarımızda hep sen varsın. Gençlerimiz caz müziği ile evleniyor, ölümüz Mozart'ın ölüm marşı ile kalkıyor. Çelenk bile taşıyoruz mezara. Ne olur batı. Artık bizi de kendinden kabul et. Ey Ortak Pazar! Bizi üyeliğine al! Biz Tanzimattan beri Avrupalılaştık diye çalışıyoruz. Bu AET son tren.. Bu treni kaçırsak ne olur halimiz? Biz İslâm âleminin liderliğinden çoktan istifa ettik. Biz lider değil batının kuyruğu olmak istiyoruz. Ne olur bize kıymet verin. Bu kompleksi solcusu da sağcısı da taşıyor mu? Türkiye'de bir sol lider kendisini batının sevdiğini, partisini desteklediğini göstermek için Avrupa'dan parlamenterler getirip afişe etmiyor mu? Yabancı dil bildiğini, tercüme yapıtığını, yarıdakçıları sık sık tekrarlamıyor mu? Avrupa'nın sol dergilerinde kendisi hakkında meth edici yazılar gene yarıdakçıları tarafından yazdırılmıyor mu? İşte mesele sağcısı ile solcusu ile batılılaşan bir memlekette kendi medeniyetinin sesi olabilmektir. Bu demek değildir ki batının güzel buluşlarına gözlerimizi kapatalım. Bilâkis «Hikmet mü'minin kayıp malıdır, nerede bulursa alır.» Biz batıyı ve batılılaşmayı yenebilmek için onlardan daha çok batıyı bilmek zorundayız. Biz îmanını kaybetmiş bir tavırla batıya yaklaşıyoruz. Kulluk etmek için öğrenmiyoruz. Bilâkis kendi medeniyetimizle batı arasındaki farkları görmek için öğrenmek zorundayız. Ama aslolan insanın saadetidir, ihtiyaçların çoğalması değil.. Bizi batılılaştırmak isteyen batıcılar da bir şahsiyet eksikliği görülmektedir. Vâkur ve asîl bir medeniyetin çocukları bu kadar zorlanamaz. Tarihi şahsiyetimizi neden inkâr edelim? Bizim mâzimizde emperyalizm lekeleri yok! Batı utansın kendinden...

Burada solcu gençlere seslenmek zorundayız : Mesele batının son uzantısı Amerikanın 10-15 üssüne «Hayır!» demekle bitmiyor. Mesele hücrelerimize kadar sinmiş BATILILAŞMA MİKROBU'na karşı çıkmaktır. Mesele, hastalığımızı kökten teşhis ve **BATININ** ruhumuz üstüne konmuş **200 yıllık MANEVI ÜSLERİ'**ne «Hayır!» demektir. Kaybettiğimiz dünyanın liderliğine dönmektir. Yeni bir «bağsübadel - mevt»e kavuşmak yani yenisinden **DİRİLMEK** ve emperyalist batının bizi zorla koparttığı Orta - Doğu ülkeleri ve mazlum Afrika Ülkelerinin önderliğini üzerimize almaktır. Böylesine tarihî bir mecburiyet ve mes'uliyet ortada dururken Türkiye'yi **SOVYET EMPERYALİST İMPARATORLUĞU'**nun bir eyâleti yapmaya çalışmak veya Mao'nun gece gündüz kendine secde eden kulları arasına girmeye talip olmak; Marksizmi Çin ırkının dünyayı istilâ ihtirası için kullanılan birine âlet olmak **BATILILAŞMAK KADAR BÜYÜK BİR İHANETTİR.** Emperyalizmin görünür çarpıklıklarını kapitalizmin pisliklerini göstererek seni bir başka yalana kurban etmek istiyorlar. Kendine gel! Gerçek yurtseverlik kendi halkının tarihî, dinî, kültürel değerlerinden hareketle başlar. Bu millet 1000 yıl köle değildi. Bak ecdadının yaşama sevincine.. Meydana getirdiği iman medeniyetine dahil medeniyetlere.. Bu kadar büyük bir miras bir kalemde silinemez. Bu mirasın temelinde yatan iman bizim için hiç bir zaman afyon olmadı. Bilâkis hayat kaynağımız yaşama sevincimizdi. Marks'ın afyon dediği gibi din Hıristiyanlıktır, İslâm değil! Marks ne İslâmı ne de Osmanlıyı bilir. O belli bir dönemin, toprağın, kültürün çocuğudur. Teşhisleri ve hükümleri kendi bünyesine aittir. Apayrı bir bünyeye bu hükümler tercüme edilemez. Sadece sergilediği kapitalizmin çirkin yüzünü bir iman medeniyetinin çocukları olarak öğrenmiş oluruz o kadar. Marks'a ve bütün Avrupa tarihinde «Dinin oynadığı menfi role bakarak İslâma da düşman olmak «Papaza kızıp orucu bozmak»tır. Dikkat edin çok büyük bir yanlışlık üstündesiniz.

Bugüne dönelim :

Bugün sol ve sağ diye adlandırılan Türkiye tipi bölünme acı bir hakikat olarak gözler önündedir. «Sol» yabancılaştırmanın temsilcisidir. İnkâr edemez. Çünkü bu milletin dinini, tarihini, kültürünü kabul etmiyor. Çağı geçmiş ve tükenmeye mahkûm bir unsur olarak görüyor. «Sağ» denilen cephe ise bin bir parça.. Liberalist fikirden, milliyetçiye, dinî fikirlerden Atatürkcülüğe kadar her şey var içinde. Net değil müphem ve muğlak. Ayıklanmadan tanınmanın imkânı yok. Bugün fikirlerde politikacıların kişiliklerinde temsil ediliyor. Kimsenin araştırmaya mukayese etmeğe vakti yok. Muşahhas, aldaticı, cazip sloganların; nutukların ve gazetelerin manşetlerine ve fıkralarına göre fikir sahibi oluyorlar. Köklü kıymet hükümlerini kaybetmiş veya kaybetmek üzere olan zümrelere bu yüzden «sol»

cazip gelmektedir. Çünkü o, çağa uygun konuşuyor. Yabancılaşmış aydın kadrosu ile hareket ediyor. Yani 200 yıllık yabancılaşma yatırımının mahsulünü topluyor. Reklamı tesirli, kitabı, gazetesi, tiyatrosu, sineması, yazarı, çizeri, artisti var. Düzenin açıklarını iyi yakalıyor. Karşısındaki politikacıları kirli dosyalarının şamatasını iyi yapıyor. Ne getireceği üzerinde yabancılaşmış aydınlar ve eylemciler dışında kimsenin bir şey bildiği yok. Bu işin demokratik tarafı.. Bir de asıl «sosyalist devrimi» yapacak olanlar var. Onların metodu ihtilâldir. Yalnız kendilerini kitlelere kabul ettirmenin erken olduğunu bilerek şimdilik solun demokratik yoldan iktidar olmasını istiyorlar. Böylece yığınları bilinçlendirmeye vakit bulacaklarına inanıyorlar.

Nefis teskiyesi ile ruhları işlenmiş insanlardan meydana gelen cemiyyet örgümüz çözülerek yerini yığınlara terketmiştir. Yığınlar maddî düşüncü. Midesine ve şehvetine göre hareket eder. İnsani ve hayvani arzuları dengede değildir. İhtirası kamçılayan, «kin»e davet eden ideolojilerin peşinde sürü olmaya militan olmaya hazırdır. Beynelmilel tecrübe edilmiş stratejilerle devlet otoritesinin sıfıra indiği bir ülkede bu yığınlara her şey yaptırılabilir. Yığın - sürü eylemlerinden medet uman; genel grev, işgal ve yürüyüşler, kargaşalıklar yani anarşi ile devleti ve kurulu düzeni yıkıp yerine «proleterya» denilen (proleterya : ihtilâl şuuru ile bilinçlenmiş işçi.) işçilerin diktatörlüğünü kurmaya «KOMÜNİZM» derler. Maalesef Türkiye bugün batılılaşmanın meydana getirdiği bozuk düzen sayesinde onun yığınları ile şu veya bu isim altında itilmektedir. «Komünizm» : Okullarda ezberci ve gayesiz eğitimin kurbanı gençlerden başlayarak; sanayileşmenin doğurduğu işçi zümrelerine; batıcı hükümetlerin zulmüne uğramış doğu bölgesinin etnik gruplarına; Ehli Sünnet dışı mezheplere; yanlış sanayileşmenin ve şehirleşmenin doğurduğu gayesiz insanların ve hazları ile yaşayan dejenere muhitlere; kadar uzanan İÇTİMÂÎ BİR HASTALIK halindedir...

Vaziyeti görenler :

Sol'un karşısında gözükene gelince . Anti komünist gözükene batıcı kalantörler; her çeşit rezilliği nefsinde toplayan bu grup komünizmi sırf nefsi arzularına mâni olacağı korkusuyla istemiyorlar. Bu zümrelerin dünya görüşümüzle hiçbir alâkaları yoktur.

Bir kısım halk hâdiseleri şaşkınlıkla görüyor, fakat meselenin temelini inemiyor. «Bu çocuklar ne istiyor?» «Bu işçiler ne yapıyor?» diye merakla soruyor. Hepsi o kadar. Halkın bir kısmı ise Komünizm'i bir tehlike olarak görüyor, fakat karşısındaki ideolojinin panzehiri olacak köklü bir fikirle ortaya çıkamıyor. «Bozuk düzen»i, kirli dosyalı politikacıları ister istemez müdafaa zorunda kalıyor. Devlet otoritesi ile bozuk düzeni eş an-

İslâmî kabul ettiği için bu düzenin açık noktalarını yakalamış «sol» karşısında tesirsiz kalmaktadır.

Dinî inançlarını, ahlâkî disiplinini devam ettiren muhafazakâr zümrelere gelince.. Bunlar eski cemiyetin sağlam ailelerinden kalan bakiyelerdir. İnanırlar, inançlarına göre yaşamaya gayret ederler. Çocuklarına sahip çıkarlar, yani onların batıcı toplum çarkında yozlaştırılmasına müsaade etmezler. 200 yıllık tahribe rağmen ayakta kalabilmişlerdir. Onlara ne «sol» ne de «sağ» diyebiliriz. Hiç bir Avrupaî mefhumla ifade edilemezler. Nev-i şahsına münhasır îman medeniyetinin devamcılarıdır. Bu yüzden de batıcılığa ve onun getirdiği Liberalizm'e, Maksizm'e ve her türlü yozlaşmaya karşıdır.

Kurtuluş giden yolu tıkayanlar :

İslâm bu memlekette yıllardır kötülenmektedir. Bugünün insanına göre İslâm ya : Bayram, Kandil günleri hatırlanan tarihi güzel bir yadigâr; veya : Gericici, yobaz, keçi sakallı insanların inandığı hurafeler yığınıdır. Böyle düşünmekte de mazurdurlar. Çünkü öyle yetiştirildiler. Her gün okudukları ciddi (!) gazeteler, okullarda öğretmenler hep bunları telkin etmişlerdir. Bir de buna liyakatsiz din adamlarını da eklersek.. Mezkûr şartla, ortasında yetişen nesillerin dinden nefret etmemesi için bir sebep yoktur. Eğer ailede İslâmî ahlâkî yaşayan fertler ve çevrede örnek müslümanlar görememişse; veya kâinat, ölüm, hayat gibi mefhumların mânâsını araştırmak tecessüsü ile bir şeyler okumamışsa.. Niye İslâmî benimseyin?.. Maalesef bugün bu vasatı bilmeden; hitab ettiği kitleyi tahlil etmeden; şartları göz önüne almadan meydana düşen bir kısım politikacılar İslâm'ın çok kötü takdimcisi oluyorlar. İslâm Medeniyetinin büyüklüğü ve bu inancın kurtarıcılığı üzerinde hiçbir şey bilmeyen insanlarda değil alâka uyandırmak, bilâkis nefret doğuruyor, İslâm'dan soğutuyorlar. 200 yıldır sindirilen bir îmanın soylu ve yankılar uyandıracak çıkışını yalnız Türkiye değil dünyayı alâkadar eden böylesine bir dâvâyâ cılız şahsiyetleri ile gülünç duruma düşürmeye kimsenin hakkı yoktur. Sahibi ALLAH olan bir dâvâ ile oynanmaz!

Komünizm'e karşı bir alternatif olarak gözüken diğer bir harekete gelince : Komünizm'e karşı olmak, bir doğruyu getirmek değildir. Getirdiği tez de açıkça izah edilmelidir. Bozuk düzeni nasıl tahlil ediyor ve ne gibi bir islâh istiyorsunuz? Hangi değerlere inanıyorsunuz? Bir medeniyet vücuda getirmişiz. Bu medeniyet bir îman çizgisi üstünde devam eden medeniyetlerin devamcısıdır. Bunca yıl dünyaya hükümran olduğuna göre tecrübe edilmiş bir yaşama gücü var. Bir cemiyet yapısı temel değerleri devleti ayakta tutan müesseseleri olmuş. O medeniyetin mahsulü olan vâkur; asil, afif, fedakâr, cömert insanlar; ana - baba nesli olarak henüz ara-

mızda.. O halde bu köklü medeniyetin yeniden çağın şartlarına uygun ih-
yası gerekirken ecdadımızın fazilet mirasını kendi şahsımızda devam et-
tirmek dururken; bin seneyi atlayarak efsâne ve masal devirlerine özlem
duymak yanlıştır. Bir heyecan unsuru olabilir ama dünyevî hiçbir mesele-
ye hâl çaresi getirmez ve hele hele «Osmanlının niçin her şeyi çirkin de
Türk'ün her şeyi güzel» gibi lâfları söyleyen birisini fikir babası kabul
etmek, çok korkunç bir yanlışa daha düşmektir. Çünkü bu bozuk düzenin
fikir babası odur. İman Medeniyetini tasfiye eden hareketin ilham kay-
nağıdır. Batıcıdır. Ruhumuzun bir numaralı düşmanıdır. Fikirleri de Ayru-
pa'nın millî burjuvazi meydana getirmek istediği devirlerin ürünüdür. Po-
zitivist bir filozofun da şakirdidir. Sonra! Bu toprakta yaşayan insanlara
bütünleyici bir fikirle yaklaşmak gerekir. Tarihî bünyemiz bunu göster-
mektedir. İnsanın sevgisi de nefreti de belli bir inanca dayanmalıdır. Bir
toprakta doğmanın ve bir ırka mensub olmanın ayıplayıcı veya şerefli bir
tarafı olamaz. Mesele insanoğlunun kendine ne kattığıdır. Mesele belli
bir İmanı benimsemek veya benimsememektir. Abdullahları, Mehmetleri,
Alileri; Karsta, Gailçyada, Yemende, Çanakkalede omuz omuza düşmana
karşı çarpıştırmış; onları dost yapmış, kaynaştırmış bir İslâm kardeşliği
ortada iken : «Ne mutlu bizim ırka» «Her şey bizim ırk için» denilemez.
Komünistlerin bizden kopartmağa çalıştıkları Müslüman ırkları bir de biz
itersek o vatanın halini hesap edin. Azınlığın da çoğunluğun da ırkçılık
yapması çirkindir. Kim yaparsa bölücüdür.

Netice :

Milletimiz II. Meşrutiyet ve sonrasının zelzelelerini yeniden yaşıyor.
Her grup bir baş çekmiş gidiyor. Herkes bağılıyor. Fakat herşeye cenalet
hâkim. Ortada bir bozuk düzen var. Karşı çıkanlar bu düzenin yozlaşmış
bütün ahlâkî ölçülerine sahip.. Sadece madde plânında kurtaracaklarını
iddia ediyorlar. Sınıftan şikâyet ederken yeni bir sınıf yalanı ortaya çıkā-
rıyorlar. Bunlara karşı çıkanlar ise plânsız, programsız ve liyakatsizlikleri
ile sürüye kurt getiriyorlar. «Bozuk Düzen»in devamını isteyen vurguncu-
lar ise Komünizm'in gelme şansını arttırıyorlar. Her şey birbirine karış-
mış. Nasıl anlatmalıyız bu hercü merci? Nasıl anlatmalıyız onlara ki; biz
İman Medeniyetine yeniden sahip çıkmak zorundayız. Bozulan Selçuklu'
dan bir Osmanlı Güneşi çıkartan bizim cevherimiz neden 20. yüzyılda ye-
niden bir medeniyet vücuda getirmesin? Ahlâkî, içtimaî değerler eskimez,
solmaz ve pörsümez. Pörsüyen şekildir.

Tekniğin zirvesinde olmasına rağmen mutsuzluğu, esrarı, fuhşu, ho-
moseksüelliği ile çatırdayan hasta bir BATI UYGARLIĞI..

Bencilliğin, hayvan hürriyetinin, ihtirasın rejimi KAPİTALİZM..

Kapitalizm'i ustaca tenkid eden fakat insanları kine, nefrete, bölücü

sınıf şuuruna çağırın KOMÜNİZM.. Ve onun polisleri, kızıl ordusu ve demir perdesi ile ayakta duran SÖMÜRGEÇİ İMPARATORLUĞU.. Kendini Tanrı ilân eden Mao ve dünyayı yutma ihtirası ile kavru lan KIZIL ÇİN'i.

Bütün dinlere, medeniyetle, devletlere sermayedarları ve altın babalarıyla savaş açmış SİONİZM..

Ve bütün bunların ortasında BİZ!.. Neden kendi medeniyetimize sahip çıkmak, dirilmek, Orta - Doğu'nun lideri olmak dururken bu hastalıklı bünyelerin birine yapışalım veya onların uydusu olalım? Neden? Allah'ın Kitabı, Hz. Muhammed'in örnek şahsiyeti, Asr-ı Saadetin erişilmez ahlak ve ruh âbideleri, velîlerin örnek hayatları; Endülüs harikası, bunca ilmi âsar, Selçuklu ve Osmanlı Medeniyetleri birer yaşanmış gerçek olarak dururken bütün bunlara kaynaklık etmiş İslâm ortada iken; neden bir başka şeye ihtiyaç duyalım? Düşünmeğe ve tetkike değmez mi?

MİLLÎ GENÇLİK

Hariciyemiz...

AMERİKAN YARDIMI

I

Ahmet DEBBAĞOĞLU

Batılılaşma tarihimizde «yardım» kelimesinin ehemmiyetli yeri vardır. Denebilir ki Türkiye kapitalizmin tesir sahasına tam mânâsıyla dış «yardım»larla girmiştir.

Sultan Abdülmecid 1850 Ağustosunda İngilizlerin, ülke dahilindeki reformları yani sömürgeleştirme faaliyetlerini finanse etmek için yaptıkları yardım teklifini reddetmişti. Bu Batı'ya karşı alınan yerli bir tavidir. Batılılaşma taraftarları yani «sömürge gönüllüleri» ise bu «yardım»ı kaçırmamaya çalışıyorlardı. Azınlıkların ve batılılaşma taraftarı bürokratların faaliyetleri meselenin oldu bittiye getirilmesine yol açtı: Kırım harbi hengâmesinde teklif padişaha kabul ettirildi. Böylece Osmanlı Devletine ilk «yardım» yapılıyordu.

İlk yardımlar daha doğrusu borçlar Osmanlı maliyesini altüst ederken Avrupalı devlet adamları Osmanlı Devletinin kalkınma yoluna girdiğini, zenginleştiğini ilân ediyorlardı. Batının kapitalistleri ise tehdit veya rüşvetle bürokratları «yardım» almaya zorluyorlardı. Bu ortamda «yardım» tam mânâsıyla bir bağımlılık unsuru haline dönüşmüştür. 1877 de borç toplamı, faizleriyle birlikte 250 milyon İngiliz lirasını bulmuş ve devlet ödeyemediği borçlara karşılık en emin gelir kaynaklarını teminat olarak göstermek zorunda kalmıştır. Böylece «yardım» kelimesi son 125 yıldır gündelik dilimize girmiş, nesiller onunla şartlandırılmış ve Türk Milletinin Batının yardımı olmadan yaşayamayacağına inandırılmak istenmiştir.

Çeyrek asırdır «yardım» furyasının içerisinde en mühim yeri şüphesiz Birleşik Amerika almıştır. Birleşik Amerika Kapitalizme bağımlı kafaların 25 yıllık kâbesidir. Bunlar yıllardır Amerikasız yaşayamayacağımızı zihinlere yerleştirmek istemişler Türk Milletini düşmanlarına karşı ken-

ONYEDİ

dini savunmaktan âciz, iktisadî ve siyasî bakımdan güçsüz ve bağımlı olmaya mahkûm, kültürsüz ve tarihsiz yani ruh hastası bir millet olarak te-lâkki etmişlerdir. Onlara göre Amerika yardımı kestiyse Batı'dan vazgeçmemiz söz konusu olamaz. Orada yeni bir Kâbe, mesele AET, buluruz.

II

Üslerden evvel Amerikalıların yurdumuzda görünmesi 1867 sonlarına rastlar. Bu yıllarda Türkiye'de diğer yabancı okullar arasında Amerikan okulları da açılmıştır. Bunlar da diğerleri gibi yabancı sermayeye eleman sağlamakta, sömürge gönüllüleri yetiştirmektedir. Robert Kolejinin ilk müdürü **Hamlen**'in deyişiyle : **Amerikan kültürü Türkiye'yi bu okullardan fethedecektir.** Bütün çabalarına rağmen Anadolu halkını Hıristiyan yapamamışlar bunun üzerine, Anadolu'daki Amerikan Kolejleri, faaliyetlerini azınlıklara teklif etmişlerdi. Bunlar bağımsız Ermeni Devleti için çalışmalar yapmışlardı. Harp tarihi arşivlerinde bulunan Merzifon Koleji Direktörü **White**'a ait bir mektup hayli dikkat çekicidir. White'in mektubunda bu tip kolejlerin müslümanların kalesi olan Türkiye'yi yıkmak için kurulduğu açıkça belirtmektedir. Bunun için Rumlar, Ermeniler ve hatta Alevilere yönelik faaliyetlerde bulunulmaktadır. Kolejler Anadolu'da büyük infial uyandırmışlar bir defasında Tarsus Amerikan Koleji Müdürü halkımız tarafından dövülmüş bunun üzerine bir Amerikan harp gemisi Mersin Limanına demirlemişti.

1910 yılında ABD Dışişleri Bakanlığı Osmanlı Devletine **Chester** projesini teklif etmişti. Bu projeye göre bir ABD Şirketi Türkiye'nin, Musulu da içerisine alan çok geniş bir bölgesinde demiryollarını ve bununla ilgili tesisleri yapacaktı. Bunlar 99 yıl sonra Türk malı olacaktı. Buna mukabil şirket demiryolunun iki yanında kalan 20 şer kilometrelik alandaki bütün madenleri bu arada petrolü işletecektir. Osmanlı döneminde gerçekleştirilmeyen projeden, 1922 de Büyük Millet Meclisi kabul ettiği halde vazgeçilmişti. Çünkü zengin petrol sahaları Türkiye'nin elinden çıkmıştı. Şimdi kimsenin Türkiye'nin «kalkınması» ile ilgilenecek vakti yoktu.

III

I. Dünya Savaşının başlamasıyla Türkiye ile ABD arasındaki diplomatik ilişkiler kesilir. Bu arada İstanbul'a gelen işgal donanmasında Amerikan gemileri de vardır. Harpten sonra da TC ile ABD arasındaki ilişkiler uzun zaman soğukluğunu muhafaza eder. Arada yeniden diplomatik ilişkiler kurulduğunda Birleşik Amerika'ya gönderilen Türk Elçisi her gittiği yerde aleyhte gösterilerle karşılaşır.

II. Dünya Savaşı biterken, 1945'te, Stalin Rusyası Boğazlarda üs ve Doğu sınırlarımızda toprak isteğiyle karşımıza çıkar. Buna karşı izlenen yanlış ve dışa bağımlı iktisat siyasetleri yüzünden gerilikten kurtulamamış, ordusu için gerekli olan silâh ve teçhizatı imâl etmekten mahrum, tarihine ve kültürüne sırt çevirmiş yeni ve küçük bir devlet olarak Türkiye'nin bir başka batılı kuvvetin ittifakını aramaktan başka çaresi yoktur. Yapılan başvurular harbin galip sayılan mağlubu İngiltere tarafından kabul edilemezdi. ABD yetkilileri ise bazan «Rus kahramanlığının askerlerinin hayatlarını kurtardığından» bahsediyorlardı. Böylece Boğazlar üzerinde yoğunlaşan Sovyet tehditleri bütün ağırlığı ile Türkiye'nin üzerine binmişti. Aynı yıl yapılan Potsdam konferansında ABD, Sovyetlerin toprak isteklerinin Türkiye ile aralarındaki bir mesele olduğunu savunuyor, boğazlarda kendisi de söz sahibi olmak istiyordu. Bunun için boğazları tek başına Sovyetlere bırakamazdı. ABD'nin bu siyaseti onu Sovyetlere karşı bir takım jestler yapmaya sevketti. Meselâ 1946 Mart'ında Missouri zırhlısını İstanbul'a gönderdi. Bu Türkiye'de sevinçle karşılandı. Fakat Sovyet baskısı hâlâ devam ediyordu. Bu günlerde Yeni Başkan Truman ABD dış siyasetine yeni bir yön verileceğini açıkladı. Bu Sovyetlere karşı doğrudan bir çıkış değildi. Bu arada Sovyetlerin verdiği notalar Türk Hükümetince reddedilmiş ve bekleme dönemine girilmişti. Sovyetler asıl faaliyetlerini Doğu Avrupa, Balkanlar ve Uzak Doğu'da yapıyorlardı. Kapitalizmin tesir ve sömürü sahasını Ruslara kaptırmak istemeyen Birleşik Amerika, Sovyetleri çevrelemesi gerekiyordu. Buna ilk adım olarak 12 Mart 1947'de Truman Doktrininin ilanı ile başlandı: Truman Kongre'ye Türkiye'nin toprak bütünlüğünü korumak için devamlı olarak yardım istediğini bildiriyor ve «Bu bütünlük Ortadoğu düzeninin korunması için zəruridir» diyordu. Aynı yılın Mayıs'ında kongre Türkiye ve Yunanistan'a yardım teklifini kabul etti.

Aslında bu «yardım»ın da Türkiye'yi korumak için verilmediği açıktır. Nasıl ki savaş biterken Sovyetlerle arasını bozmak istemeyen ABD Türkiye'yi gözden çıkarmıştı, şimdi de Sovyetler kendi güvenliklerini tehdit ediyordu. Bunun için Türkiye'den faydalanmak gerekiyordu. Zira Türkiye'den kalkacak uçaklarla Sovyetlerin Baku petrol mıntıkasının ve Urallardaki yoğun sanayi bölgelerinin bombalanmasının kolay olduğu Amerikan Genel Kurmayınca ileri sürülmüştü. Amerikan Kongresinde generaler bu konularda açıklama ve tekliflerde bulunmuşlardı. Meselâ General Bradley deniz aşırı ülkelerde üsler kurmanın Birleşik Amerika topraklarının güvenliği için gerekli olduğunu söylerken General Reinhardt şunları belirtiyordu: «Vurucu güçlerin yoğun şekilde yığınak yapmaları gereken el elverişli bölge Yakındoğudur. Yakındoğu Sovyetler için en hassas ve allerjik bölgedir. Yakın ve Ortadoğunun böyle bir harp operasyonu için

ifade ettiği elverişli stratejik durumdan yararlanmak amacıyla Amerikan Hükümeti bu bölgelerdeki devletlerden özellikle Türkiye ve İran'dan askerî üsler sağlama yollarını aramalıdır.» Kaldı ki Amerika o tarihlerde Türkiye'yi savunmayı düşünmemekteydi. Muhtemel Sovyet işgalinden sonra gerilla savaşının şartlarını hazırlamak göreviyle Türkiye'ye gönderilen İngiliz casusu **Kim Philby** hatıralarında şunları yazmaktadır: «Anglo-Amerikan plânının böyle bir savaş patlar patlamaz Türkiye'yi kendi kaderine terk etmek olduğu, Türklere açıklanamazdı. Kesin olarak inanılıyordu ki Türkler bu plânlar hakkında en küçük kuşku duyarlarsa Batıya karşı itimatları kalmayacaktır.» Birleşik Amerika bu tutumu değiştirmeyle Türkiye'yi Araplardan büyük ölçüde uzaklaştırmıştır. Zira Türkiye 1947 yılında Birleşmiş Milletlerde Filistin'in taksimine Araplarla birlikte karşı çıktığı halde, ABD'den yardım almaya başladıktan sonra tutumunu değiştirmiş ve 1949 da İsrail Devletini resmen tanımıştır. Bu Türkiye'nin Kapitalizmin olduğu kadar Siyonizmin de tesir sahasına iyice girdiğini gösterir.

1947 Truman Doktrini Sovyet tehditlerine karşı fiilî bir teminat vermemekle birlikte, Türkiye'de hoşnutlukla karşılanmıştır. 4 Nisan 1949 da NATO kurulunca Türkiye, Sovyetleri Avrupa ve Yakınoğuda çevrelemek için kurulan bu ittifaka girmek için büyük çaba harcamıştır. Bu arada Sovyetler Türkiye'ye yaptıkları baskı sonuç vermeyince isteklerini başka yollardan elde etmeye kalkışmaya niyetli görünmüyorlardı.

Türkiye NATO'da girmek için ilk müracaatını CHP iş başında iken 1950 Mayısında yapmıştı. Bundan birkaç gün sonra yapılan seçimlerde DP iş başına geldi. Aynı yılın Haziranında patlak veren Kore Savaşında Türkiye, oldu - bittiye getirilen bir kararla, bir tugaylık kuvvetiyle, Komünistlere karşı Kapitalist devletlerin safında yer aldı. Böylece DP iktidarının daha çok «yardım» alabilmek için istediği NATO üyeliği yolunda bir adım atılmış oldu. Yine özellikle Kore Savaşının çıkmasından sonra Amerikalı strateji uzmanları Batı Avrupa'ya bir Sovyet saldırısı olduğu takdirde Türkiye'yi bir karşı saldırı alanı gibi kullanmak gereğini duymuşlar, bunun için de Türk topraklarında askerî üsler kurulmasını kaçınılmaz bulmaya başlamışlardır. Nihayet 19 Şubat 1952 de Türkiye kesin olarak NATO üyesi oldu. Bu tarihten sonra 1947 tarihli Türk - Amerikan ikili yardım anlaşması ve Amerika ile olan ilişkilerde NATO faktörü ağırlık kazanacaktı. Bu olayla birlikte Türkiye iktisadî, siyasî, askerî ve hatta kültürel bakımdan Birleşik Amerika'yı temel unsur alan yeni bir devreye girmiştir.

DP iktidarı NATO ittifakını bir dünya görüşü olarak benimsediğini belirtiyordu. Öte yandan Sovyetler, 1953 te Stalin'in ölümünden hemen sonra Türkiye'ye toprak isteklerinden vazgeçtiklerini belirtmişlerdi. Bu

DP iktidarınca taktik değiştirmesi olarak yorumlanmış ve dış politikaya esneklik verilememiştir.

Ortadoğuda başlayan bağımsızlık hareketlerine DP iktidarı komünizan hareketler gözüyle bakıyordu. Bunun için, İngiltere'nin de bölgedeki çıkarlarını korumak gayesiyle, bölgede Batıya bağımlı Bağdat paktı kuruldu (1955).

Türkiye aynı dönemde NATO üyesi emperyalist devlere ters düşmeye gayret etmiştir. Meselâ 1955-58 yıllarında Cezayir meselesinde Müslüman Araplar değil de Fransa desteklenmiştir. Oysa Yunanistan Arapları desteklemişti. Türkiye aynı tutumunu 1955 Bandung Konferansında da sürdürmüştür. Orada Üçüncü Dünya ülkelerine karşı Batı Emperyalizminin sözcülüğü vazifesi ifa edilmiştir.

Yine Türkiye Süveyş meselesinde İngiltere'yi incitecek bir tutumdan kaçınmıştır.

Bu arada Sovyetler Emperyalizme karşı verdikleri savaşta Araplara yardım etmeye başlamışlar ve mücadeleyi saptırmaya yönelmişlerdi. Fakat Araplar için de önemli olan yardımdı ve Ortadoğuda Sovyetlere duyulan yakınlık gittikçe artıyordu. Bu durum karşısında ABD işe karışmak gereğini duydu. Arap ülkelerindeki hareketlere, Lübnan ve Ürdün'e müdahale edildi. Lübnan'a yapılan müdahalede Türkiye'deki İncirlik havaalanı kullanıldı. 1957-58 yıllarındaki bu gelişmeler esnasında Türkiye'nin Suriye sınırına asker yığması iki ülke münasebetlerinin uzun süre gergin vaziyette olmasına sebep teşkil etti. Bütün bunlar Türkiye ile İslâm ülkeleri arasındaki yarım asırlık soğukluğu arttıran unsurlardı.

Türkiye Amerika ve NATO'ya bel bağlamakla güvenliğini sağlamak şöyle dursun zaman zaman tehlikeye atmıştır. Sovyetler Türkiye'ye karşı tutumlarını değiştirmişler ve Türkiye'ye yakınlama çabası içersinde bulunmuşlardır. Resmî Sovyet ağızları, bu arada Kruşçev, Türkiye ile münasebetlerini, NATO'dan tamamen ayrı ele alarak, geliştirmeyi teklif etmişlerdir. Türkiye bu arzulara kayıtsız kalmış ve ABD'ye bağımlı olmaya devam etmiştir. Fakat ABD'nin Türkiye'nin kredi ihtiyacını karşılamaması ve Türkiye'nin iflâsın eşiğine gelmesi dış politikanın ister istemez gözden geçirilmesine sebep olmuştur. İşet bunun üzerinedir ki 12 Nisan 1960'da Başbakan Menderes'in Temmuz ayında Sovyetler Birliğini resmen ziyaret edeceğini ilân eden bir Türk-Sovyet ortak bildirisi yayınlanmıştır.

Bu arada 1957'de Sovyetler Sputnik'i fezaya fırlatarak uzun menzilli füzelerde üstünlük sağlamışlardı. Bu Birleşik Amerika'nın kendi evinde vurulmasının imkân dahiline girmesi demektir. ABD bunu dengelemek için Türkiye'ye orta menzilli füzeler yerleştirdi. 1963 Küba buhranı sırasında bu füze rampaları ABD ile Sovyetler arasında pazarlık konusu yapılmış ve Türkiye'ye danışılmadan geri çekilmışti.

Bu gelişmeler esnasında ABD topyekûn mukabele stratejisinden esnek mukabele stratejisine dönmüştür. Buna göre Avrupanın bütünü düşünülerek savunma hatları çizildiğinden ilk saldırıda terkedilecek tampon bölge Türkiye'nin yarısını kapsamaktadır. Bu strateji görüldüğü gibi nükleer hedef olmak istemeyen ABD'nin savaşı mevzii çatışma halinde tutarak müttefiklerine özellikle Türkiye'ye ağır tehlike yüklemeye esasına dayanmaktadır. Öte yandan ABD'nin NATO'ya olan taahhüdü kesin değildir. Bu NATO sözleşmesindeki kaypak ifadeden ve ABD eski savunma bakanlarından Wilson'un «Zaten NATO'ya bir taahhüdümüz yok» sözünden çıkarılabilir.

Türkiye'nin Kıbrıs çıkarmasını önlemek için Johnson'un İnönü'ye 1964 te gönderdiği mektup Türkiye'ye yardım çerçevesinde verilen silâh ve malzemelerin 1947 andlaşması gereğince Komünistlere karşı kullanılabileceğini, muhtemel bir Kıbrıs harekâtında kullanılmaması gerektiğini hayriyet kırıcı bir şekilde İnönü'ye bildirmişti. Öte yandan 1965 Aralık ayında Birleşmiş Milletlerde yapılan Kıbrıs ile ilgili oylamada Türkiye yalnız kaldığını anlamıştı. Bütün bunlar bu tarihlerden sonra Türk dış politikasında hareketliliğe yol açtı. Amerikan ve NATO ittifakının Türkiye'ye çok şey kaybettirdiği hissedildi. Fakat ABD'nin yerini AET aldı.

Batı ittifakının Türkiye'ye yüklediği maliyetler daha geniş çerçevede ve inkılâpçı bir yaklaşımla ele alınmalıdır. Bu ittifak Türkiye'nin İslâm ülkeleriyle olan bağlarını gevşetmiş, Türkiye'yi, iktisadî, siyasî ve kültürel bakımdan Batı'ya bağımlı hale getirmiştir. Kısaca bu ittifak batılılaşmanın bir boyutudur.

ABD kongresinin 1974 te Kıbrısı bahane ederek Türkiye'ye silâh ambargosu koymasına yurdumuzda tepkiyle karşılanmış, hükümet buna karşılık 1975 Temmuzunda Amerikan üslerindeki faaliyetleri durdurmuştur. Fakat üslerin kapatılması şimdilik söz konusu değildir. Haberalma cihazları ve çeşitli teçhizatı ile Araplara yönelik faaliyetlerde de bulunan üsler, İsrail'in bölgedeki teminatlarındandır. Kaldı ki petrol ambargosu dolayısıyla ABD Arap ülkelerindeki petrol bölgelerini işgal etme niyetlerini gizlememektedir. Üslerin bu işte kullanılma ihtimali her zaman mevcuttur.

Şüphesiz ki kongrenin aldığı ambargo kararı sadece Yunan hayranlığına bağlanamaz. Yumuşama politikası içerisinde Türkiye'nin Amerika'nın savunması için arzettiği önem büyük ölçüde azalmıştır. Kongre kararına karşı çıkanların, bu arada Ford ve Kissinger'in, asıl çekindikleri nokta Türkiye'nin Batı'dan kopup Ortadoğu'da daha müessir bir rol oynamasıdır. Bunun için «yardım» cüz'i de olsa devam ettirilmelidir.

Bu durum karşısında Türkiye dış politikasını kendi inistiyatifiyle tayin etmelidir. Üsler tamamen tasfiye edilmeli, NATO'ya karşı da durumumuz artık ele alınmalıdır. Yeni ittifak ve işbirliği sistemi kısa vadeli düşüncelere istinat ettirilmemeli Türkiye İslâm ülkeleri arasındaki yerini almalıdır.

İSLÂM DÜNYASI, MADDİ ORGANLARINI DA TESİS ETMELİDİR

Selâhaddin ES

Dünya parçalanarak yeni baştan bütünleşmenin yollarını aramakta... İnsanoğlu son bir kaç nesil boyunca, eşyanın müthiş bir süratle aldığı yeni şekiller ve harekete geçirilen gizli güçleri karşısında kendisini iyi ayarlayamamış ve bu dengesizliklerin nesiller arasında meydana getirdiği uçurumların sancılı korkusu içinde çırpınıp durmakta... Ya kendi hakikatini bulup kavriyacak, yahut da kendisini unutmak için seçtiği isyan, intihar, toksikomani (zehirli zeyif verici maddelere düşkünlük) yollarında bu serüven devam edip gidecek..

Amerikan cemiyetine hâkim olan pragmatist-faydacı felsefenin ruh kıvrandırıcı acılarını dünyanın başka ülkelerindeki insanların hissetmemesinin, komünist cemiyetlerdeki materyalist dialektiğin ortaya koyduğu suallerle ilgilenmemesinin imkânsız olduğu; kısaca eğriliklerin, sapıklıkların değişik şekillerde de olsa beynelmilleştiği, enternasyonalleştiği günümüz dünyasında coğrafi sınırlar veya gümrük duvarları içinde saklanıp kalmak çıkar yol değil. O halde eğrinin dünya hâkimiyeti tesis etmek için benimsemiş olduğu beynelmilelci-enternasyonal metoda, doğrunun karşı silâhı olan cihanşümûl, üniversal metodu ile cevap vermek ve var olmak savaşına atılmak.. Yegâne çıkar yol da, bu.. Kısaca, İslâm hakikatinin üniversallığıyla, cihanşümûllüğü ile onun dışındaki bütün sistemlerin beynelmilelci-enternasyonal metodu karşı karşıya.. Ve artık bu iki metodun dışında kalıp da hayat hakkını bulacağını vehmeden fert yahut cemiyetler kendilerini bir kataleptik intihara, bir gizli, psikolojik intihara terketmiş demektirler.

Türkiye son asırlarını kendisini işte bu gizli intiharın ortaya çıkaracağı neticelere tam bir teslimiyet edâsı ile bırakıvermiş vaziyetteyken.. Son yıllar içinde yeniden bir canlanış ve diriliş içinde yeni düşünce ufuklarına bakmaya başladık, devlet ve millet olarak **nefsimizin müdafaası içgüdüsünün** zorlamalarıyla bir silkinış içine girdik. Bu, iyi değerlendirildiğinde, iyi neticeler devşirilmesine müsait bir durumdur. Ancak neyi aradığımızı mutlaka bilmek zorundayız. Aksi halde bulduğumuzu anlıyamayız.

Bu sadece Türkiye için değil, bütün İslâm dünyası için de böyledir. Nitekim bugün enternasyonalci güçler (gerek komünizm, gerekse kapitalizm ve daha başkaları) kendi aralarında bütünleşmenin ve zıtlarıyla kutuplaşmanın çeşitli merhalelerini aşabilmişlerken, İslâm ülkelerinde idareyi ellerinde bulunduran kadroların çok büyük bir ekseriyeti henüz İslâmın cihanşûmul bir hayat nizamı olduğunun idrakinden bile nasipsizdirler. İslâm ülkeleri zaman zaman aralarındaki biricik temel ortak nokta olması gereken İslâm'dan gayri şeyler üzerinde, teferruat üzerinde birleşir gibi olurlarsa da bu birleşme gayretleri beynelmilelci güçlerin oyunları ile rahatsızlıkla bozulabilmektedir. Çünkü İslâm ülkelerinin idarecileri henüz İslâm dialektiğini kendi kafalarında kuramamışlardır ki dış sadmelere karşı durabilsinler..

Dünyadaki kutuplaşmalara bakılacak olursa özellikle don çağlara damgasını vuran iktisadî sebepler bu kutuplaşmaların ilk nüvesini teşkil etmiştir. Nitekim istikbalde kurulması düşünülen Avrupa Birliğinin ilk adımı Avrupa Demir - Çelik Birliği, onu da Ortak Pazar takip etmiştir. Bu birlikler bugün dünyadaki güç dengeleri içinde kendi gücünü oldukça kuvvetli bir şekilde hissettirmektedir. Bu birlikleri askerî paktlar takip etmektedir. Nitekim NATO ve Varşova Paktları bir bakıma kapitalizmin ve komünizmin ve bu sistemlerin organları halinde ortaya çıkan Ortak Pazar ve KOMEKON'un bekçiliğini yapmaktadırlar.

İdeolojilerin fikir halinden eylem haline dönüşmekte kullandıkları bu organlar başlı başına bir dünya nizamı olan İslâm'ın nüfus itibarıyla hâkim olduğu kabul edilen ülkeler arasında henüz maalesef teessüs etmemiştir. Meselâ, kendisi lâik bir rejimle idare olursa da, halkının büyük ekseriyeti Müslüman olan Türkiye, gerek askerî ve gerekse iktisadî bağları yüzünden **Kapitalist - Hristiyan Batı** içinde kendisine yer aramakta, Batı ise bu ilâve organı kabul etmemekte, ondan sadece nimetlerini emmek için faydalanmak istemektedir. Bunun dışında Türkiye'nin hiç bir zaman Batı kültür değerlerine dayalı bir cemiyet olamayacağını ileri sürmektedirler. Bu iddialar sosyolojik gerçeklerle de bağdaştırıldığı halde, Türkiye'nin kademine hâkim olan zihniyetin sakaveti yüzündendir ki bu gerçek bir frenkleşme ekzotizmi uğruna hâlâ anlaşılmak istenmemektedir.

Halbuki gerek Türkiye'nin dünya siyasetinde muhatap olduğu tecrit edilme kampanyası bakımından, gerekse dünyanın geleceğini bekleyen iktisadî buhran ve bunların çözüm yolları bakımından evet, sırf bu yüzden bile Türkiye'nin kendi öz dünyasına, asırlarca bayraktarlığını yaptığı dünyaya dönmesi aklın icabıdır. Lâkin İslâm dünyasına hâkim olmak isteyen güçlerin stratejik bakımdan elinde bulundurmaya çalıştığı fevkalâde bir jeopolitiği bulunan Anadolu yarımadasına sahip olmasına rağmen Türkiye hâlâ tereddüt içindedir. Halbuki gerek İslâm dünyasının Türkiye'yi ka-

zanmadan çıkacağı yolculuk, gerekse Türkiye'nin bu kendi dünyasıyla bütünleşmekten kaçınması suretiyle girişeceği her teşebbüs kısır kalmağa mahkûmdur.

Kaldı ki, Avrupa Ekonomik Topluluğu (AET) nun araştırmalarına, hesaplarına bakılacak olursa, 1885 ten sonra Avrupa'daki çelik ve emsali ağır sanayi kolları Orta - Doğu'ya ve Akdeniz havzasına kayacaktır. Bu hem hammadde imkânları, hem işgücü temini ve hem de sermaye kaynaklarının tarihteki seyrine denk olarak yeniden bu havzada toplanması yüzünden böyle olacaktır. Buna küçük bir örnek olarak Orta - Doğu insanının petrolü bir silâh olarak kullanmasından sonra Avrupa otomobil endüstrisinin büyük bir kriz geçirmesini gösterebiliriz. Keza, Suudi Arabistan'ın önümüzdeki beş yıl için hazırladığı bir kalkınma plânının malî portresinin tam **140 milyar dolar** olduğu (ki, Türkiye bütçesinin aşağı - yukarı 20 misli) gerçeğini de buna ilâve edebiliriz. Ancak bütün bu stratejik ehemmiyet ve ekonomik potansiyeline rağmen Orta - Doğu ve bütün İslâm dünyası dünyadaki hayat sistemleri arasına siyasî plânda tesirini, gücünü kabul ettiren bir cihanşûmul güç olarak Osmanlı'nın imân medeniyetinin son bulmasından bu yana henüz çıkamamaktadır. Burada İslâm dünyasının korkunç bir kültür istilâsına mâruz kalmış olması sebep olarak gösterilebilir ki, bunun da temelinde Müslüman milletlerin okumuş sınıflarının İslâm'ı bir bütün olarak kavrayamadıkları gerçeği yatmaktadır.

Bugün vakıa, bir Dünya İslâm Birliği vardır ama bu birlik henüz bazı ırkî veya mahallî düşünceleri, fikirleri yırtamamış olduğu gibi organlarını tam olarak kurup geliştiremediği için de tesirsiz durumdadır. Gerçi kuruluş halindeki İslâm Bankası hayırlı bir başlangıçtır ama, **İslâm Ortak Pazarı, İslâm Endüstri ve Teknoloji Birliği, İslâm Askerî Paktları** en azından dünyadaki karşı güçlerin benzer organları ayarında çalışır vaziyete getirilmedikçe dünya siyasetinde, **devamlı ve cihanşûmul, («continuelle» ve «universal»)** bir hayat nizamı olan İslâmın bir bütün halinde sesi duyulmayacaktır, aklî ölçüler içinde.. O halde İslâmın okumuş sınıflarını, entelektüel güçlerini bekleyen büyük vazife bu gerçeği bu bütün halinde, dialektiğini noksansız kavrayabilmektir. Tedbire ve eshaba tevessül etmeden takdiri ummak ve beklemek ise tevekkül değil, meskenettir.

KUR'AN AÇISINDAN MİLLET VE MİLLİYETÇİLİK

M. Beşir ERYARSOY

Giriş :

Kelâm kitaplarında îman ile İslâmın bir ve es oldukları üzerinde durulur. Bununla demek istenen şudur : İslâm bir bütündür. Onun bütününe inanmayan kişi, müslüman olamaz. Bununla beraber nass (doğma) ile sabit olmuş bir hükmün aksi düşünülemez veya aksine inanılmaz. İslâmı bütünü ile kavramamış, özünü anlayamamış bir kişinin, açıklanan şekilde inanması ise söz konusu değildir.

İslâm dışı bir düzende, İslâm eğitiminden geçmemiş bir toplumun bütün fertlerinin günlük hayatlarında karşılaştıkları çeşitli mânâ ifade eden —ve uzaktan veya yakından İslâm ile ilgili— kavramları, İslâmî anlamda bilmiş olmaları düşünülemez. Hele bu düzende kavram kargaşalığı hüküm sürüyorsa, iş daha da zordur. Böyle bir durumda müslüman kişinin veya kişilerin yapacakları iş, anlaşmazlık konularına Kur'an ve Sünnetten çözüm aramak olmalıdır. Çünkü Kur'an, bize anlaşmazlığa düşüğümüz konuları, Allah'a (Kur'an'a) ve Rasûlüne (Sünnete) götürmemizi emrediyor (1).

Uzun bir zamandan beri Türkiye'de ve hatta İslâm Dünyasında millet ve milliyetçilik tartışmaları yapılagelmektedir. Bu tartışmaların başlangıcı nasıl olmuştur, İslâm insanına ne gibi etkiler yapmıştır... gibi soruların cevabını bulmayı bu konuda daha yetkili olanlara bırakıp, biz bu iki kelimenin önce sosyolojik anlamlarının en revaçta olanlarını ele alacak, sonra onlarla ilgili Kur'an-î eleştirileri yapmaya çalışacağız. Bundan amacımız ise, iyi veya kötü maksatlarla açılmış bazı tartışmalara Kur'an'dan ışık tutmaktır.

Milletin ve Milliyetçiliğin sosyolojik tanımları :

Millet şuuruna varmak ve onu ülkü haline getirmek, Fransız ihtilâlinin sonuçlarından biri olarak kabul edilir. Bundan sonra millet ve milli-

yetçiliğin çeşitli tarifleri yapılmış, fakat bu tarifler arasında bir birlik sağlanamamıştır.

Ernest Renan milleti şöyle tarif ediyor :

«Geçmişte, halde ve gelecekte, hatıraları, yönelişleri ve tasavvurlarıyla birleşmiş olan varlıktır.» Bu birlik ise, maddî ve ruhî alanlarda kendini göstermektedir. Milleti meydana getiren maddî unsurlar : Soy, toprak ve emek birlikleridir. Mânevî unsurlar ise : Dil, din ve dilek birlikleridir (2).

Milliyetçilik ise, kendi milletine has şeyleri üstün tutma; milletin davranış hürriyetini sınırlandırabilecek her türlü birleşmeye karşı çıkarak, ona yalnız gücünü gözönünde bulunduran bir siyaset hakkının tanımını savunan öğretisi (3) şeklinde tanımlanabilir.

Millet ve milliyetçiliğin bu tanımlarının Kur'an açısından eleştirilerini aşağıda yapacağız. Ancak burada şunu söylemeliyiz ki : Evvelâ milleti meydana getiren unsurların topunun bir arada —aynı güçte bulunmalarından vazgeçtik— bulunmaları mümkün değildir. Bütün bu unsurları bir arada kendinde toplamış bir insan topluluğunu aramaya kalkacak olursak, herhalde uzun araştırmalardan sonra şunu söylemek zorunda kalacağız : «Boşuna bunca yorulmamız, çünkü yeryüzünde millet diye bir şey yok.» Tarihte olup olmadığına gelince bu, şu anda bizim konumuzun dışındadır.

Milliyetçiliğin bu tanımında ise, bir bencillik göze çarpmaktadır. Hatta daha ileri bir üstünlük kompleksi bile açıkça görülür. Bu tür duygu ve kompleksin ise, bir noktadan sonra insanlığa ne pahalıya mal olacağını II. Dünya Savaşı gösterdi. Çünkü bu duygu, insanlığı birbirinden avırıyor, milleti meydana getiren unsurlardan olduğu kabul edilen din birliğini, bazan dil birliğini, hattâ soy birliğini bile hiçe saydıyor.

Aslında bugün dünya, milliyet tartışmalarına girişmenin gereksizliğini kabul etmiş görünüyor. Bu, en azından çoğunlukla böyledir. Dünyanın bu tartışmaları gereksiz gördüğünü isbatlayan önemli deliller arasında devletlerin ideolojilerine uygun olarak bloklaşmış olmaları anılabilir. Artık sınırların kalkması teklif ediliyor, bir çeşit paranın kullanılması isteniyor ve tek bir hükümetin, ideoloji temeline dayalı birleşik devletleri idare etmesi isteniyor...

Ümmet, Millet, Din :

Bu kelimelerin üçü de Arapçadır. Bu üç kelime de Kur'an'da çeşitli köklerde ve çeşitli kalıplarda kullanılmaktadır. Biz bu üç kelimeyi bizi ilgilendiren yönleriyle ele alacağımızdan, ancak konumuzla ilgili olanlarını ele alacağız.

Ümmet : Topluluk anlamındadır. Kendisinde övgüye değer bazı özel-

likleri toplayan ve kendisinden başka birisinin izlemediği bir dine uyan kişiler için kullanılır (4).

Kur'an sözlüğü mahiyetinde olan eserinde Râğıb el-İsfahâni kelimeyi daha açık bir şekilde izah etmektedir.

Ümmet : Bir dinin veya bir zamanın veya bir mekânın bir araya getirdiği her bir topluluğun adıdır. Onların bir araya gelmeleri ister kendi istekleriyle, ister zorla olsun fark etmez... «Biz, atalarımızı bir ümmet üzerinde bulduk (5)» âyetindeki ümmet, din anlamındadır (6).

Millet : Anlam itibariyle din gibidir. Kullarının, yoluna varabilmeleri için Allahın, peygamberlerinin diliyle koyduğu şerâtlardır (7).

Dine gelince : O da Allah'a itâat etmek ve Allah'ın emirlerine boyun ekmek, başka bir deyimle millet anlamındadır (8).

Din : İtâat ve karşılık (mükâfat veya mücâzat) anlamlarında olup, şeriat anlamına kullanılmıştır. Din anlam itibariyle millet gibidir. Fakat «din» kelimesi kullanıldığında, şeriat (Allahın kanunu)na bağlılık ve itâat kastedilir (9).

Güvenilir İslâm ve Kur'an ıstılâhları (terimleri) sözlüklerinden derlediğimiz yukarıdaki açıklamalarda gözden kaçmayan ortak bir yön vardır. O da : Bir terimi açıklarken diğer bir terimin kullanıldığıdır. Ümmeti açıklarken din kelimesini kullanmak, milleti açıklamak isterken anlam itibariyle din gibi olduğunu, dini açıklamak isterken de millet gibi olduğunu söylemek gibi. Bazan da eş anlamlı bir kelime daha kullanılarak izaha çalışılır. Bu ise şeriatdır. Şeriat ise, yol, cadde anlamlarına gelmekle beraber terim olarak, Allahın peygamberlerine bildirdiği değişmez buyrukların tümüdür. Ancak zamanla, millet kelimesinin bu anlamda kullanılması biraz daha ihmal edilmiş, ümmetin ise —çoğunlukla— bir dine inananların tümü anlamına kullanılması tercih edilmiştir.

Kur'an'a göre Ümmet, Millet ve Din :

Bu üç kelimenin sözlük mânâlarını tesbit ettikten sonra, şimdi de bu kelimelerin Kur'an'da ne gibi mânâlara kullanıldıklarını görelim :

Ümmet kelimesi, Kur'an'da 60 dan çok yerde geçer. Bazan topluluk (10), bazan yalnızca din anlamına (11) gelmekte; çoğunlukla da din ve topluluk mânâlarını aynı anda ifade etmektedir (12).

Millet kelimesi ise, Kur'an'da 15 defa geçmektedir. Bunların hemen hepsi din anlamındadır (13).

Din kelimesi ise, Kur'an'da ümmet kelimesinden de, millet kelimesinden de daha çok tekrarlanmaktadır. Çoğunlukla yukarıda sözlük anlamı verilen şeriat kelimesinin karşılığı olarak geçer (14). Bazan da mükâfat veya mücâzat anlamına da kullanılır (15). Ayrıca hak olsun bâtil ol-

sun takip edilen yol, dünya hayatını düzenlemek için kabul edilen düzen mânâlarına da kullanılmaktadır (16).

Kur'an-ı Kerim'in şimdiye kadar yapılmış Türkçe meâlleri arasında en doğrusu olarak bilinen : Kur'an-ı Hakîm ve Meâl-i Kerim isimli eserin sahibi merhum H. Basri Çantay, çoğunlukla millet ve din kelimelerini aynı kelimeyle (din kelimesiyle) karşılaştırmıştır. Örnek olarak aşağıdaki iki âyeti verelim :

«iyilik yapan (bir insan) olarak, kendisini Allah'a teslim eden, İbrâhîm'in Allahı bir tanıyıcı dinine uyan kimseden daha güzel dinli kimdir (17).»

Âyet mealindeki birinci (din) kelimesinin Kur'an'daki karşılığı (millet), ikinci (din) kelimesinin karşılığı ise : (din)dir.

Başka bir âyet meali şu şekildedir :

«...dimdik ayakta duran bir dine, İbrâhîm'in hakka yönelmiş (Tevhîd) dinine... (18)»

Burada ise birinci (din) kelimesinin Kur'an'daki karşılığı : (din), ikinci (din) kelimesinin karşılığı ise : (millet) kelimesidir.

Elmalı, mühim tefsîrinde bu konuda bize şu bilgileri vermektedir (özetle ve sadeleştirerek) :

Millet, gidilen yol demektir ki, eğri veya doğru olabilir. Bu sebeple din ve şeriat mânâsına kullanılmaya başlanmıştır. Şehristânînin el-Milel ven-Nihal'deki açıklamalarına göre, din, şeriat, millet denilen şeyler gerçekte aynı şeylerdir. Ancak bunları birbirinden ayıran bazı özellikler vardır : İnanmak açısından din, amel açısından şeriat, bunların etrafında toplanmış olmak açısından da millet denilir (19). Din, îman ve amel mevzuu olarak akıl ve ihtiyara (seçenek) yüklenecek hak ve hayır kanunlarının bütünüdür ki, millet ve şeriat da tabir olunur (20).

Bu üç kelimenin (ümme, millet, din) sözlük anlamlarından ve Kur'an'da geçtikleri yerlerden anlaşıldığına göre, anlamları birbirlerine son derece yakındır. Öyle ki, bazan birbirlerinin yerine bile kullanılabilir. Millet ve dinin çoğunlukla eş anlamlı oldukları ortadadır. Bazı önemli kaynaklardan aldığımız bilgiler, bunu bu şekilde ortaya koymaktadır. Ümme ise, herhangi bir sebeple bir araya gelmiş topluluklara verilen bir isimdir. Bu bir araya gelişin isteyerek veya istemiyerek olması arasında bir fark yoktur. Bunu yukarıda verdiğimiz ümme kelimesinin tarifinden çıkarıyoruz. Bu itibarla Kur'an'da gökte uçan kuşlara ve yerde debelenen canlılar için ümme (= ümm) kelimesi kullanılmaktadır (21). Bu kelimenin sözlük anlamına tamamiyle uygun düşmektedir.

Müslümanlar için ümme tâbirinin kullanılmasının sebebi ise, onların isteyerek İslâm dini etrafında birleşmiş olmalarından ve ondan başka herhangi bir dünya ve âhîret görüşünü benimsememiş olmalarındandır.

Onların bu şekilde İslâm gerçeğine inanmış olmaları, onların bir arada olmalarını ve devamlı işbirliği içinde olmalarını gerektirmektedir. İslâmın ümmet anlayışı bugün Avrupa düşüncesinden kaynaklanan millet anlayışı ile uyuşmamaktadır. Ümmet anlayışı müslümanların birlik olmalarını gerektirirken, batı düşüncesinden kaynaklanan millet anlayışı ise —henüz yerine oturmamış olmasına rağmen— bir takım değer ve gerçeğe uygunlukları belirsiz ölçülere göre insanları, daha doğrusu aynı gerçek dine inananları bile, birbirinden ayırmaktan, uzaklaştırmaktan, aralarındaki maddî ve mânevî bağları koparmaktan başka bir sonuç doğuramaz. Bu ise —şu anda da olduğu gibi— batının Orta - Doğu İslâm ülkelerini daha kolaylıkla sömürmesini sağlar. Bir arada yaşayan müslümanların parçalanışını hızlandıran ne idi, Osmanlı Devletinin son zamanlarında? Bu sorunun cevabını verebilmek için ne uzun boylu bir araştırma yapmak gerekir, ne de köklü bir bilgi elde etmiş olmak. Basit bir tarih bilgisine sahip olan herkes, bu sorunun cevabını verebilir elbette: Osmanlı Devletinin parçalanmasını ve yıkılmasını hızlandıran, daha doğrusu gerçekleştiren en büyük etken, milliyetçilik akımlarıdır...

Âkif'i :

«Hani milliyetin İslâm idi... Kavmiyyet ne!
Sarılıp sımsıkı dursaydın a milliyetine.
«Arnavutluk» ne demek? Var mı Şerîatte yeri?
Küfr olur, başka değil, kavmini sürmek ileri.
Arab'ın Türk'e, Lâz'ın Çerkez'e, yahut Kürd'e;
Acem'in Çinliye rüçhanı mı varmış? Nerde!
Müslümanlıkta anâsır mı olurmuş, ne gezer?
Fikri kavmiyyeti tel'in ediyor Peygamber.
Ne bu şûride siyaset, ne bu fâsid dâva?
Görmüyor gittiği yanlış yolu, zannım, çoğunuz...
Size rehberlik eden haydudu artık kovunuz!
Bunu benden duyunuz, ben ki evet, Arnavud'um...
Başka bir şey diyemem... İşte perişan yurdum...» (21/a)

diye inleyen bu acı manzaradan başkası mıydı?...

Milleti yapan unsurlar ve tenkidi :

Milleti yapan unsurlar üzerinde durulurken bu unsurlar genellikle, maddî ve mânevî unsurlar olmak üzere ikiye ayrılır. Soy birliği, toprak birliği, emek birliği maddî unsurlar; dil birliği, din birliği ve dilek birliği mânevî unsurlar olarak tesbit edilmiştir.

Bu birliklerin bir arada bir millette bulduklarını düşünsek bile, batılı sosyologların ve onları izleyenlerin bu tesbitlerinin değerinin ne ola-

bileceğini araştırmak gerekir. Bu unsurların değeri nedir? Yani bunların Allah katında geçerlilikleri ne derecededir? Bu unsurları teker teker ele alıp, Kur'an veya Peygamberimizin hâdislerinde bunlarla ilgili yargıları bir yazının sınırları içinde sıralamaya çalışalım.

1 — Soy Birliği :

Soy, insana ait fizik özelliklerinin tümü olarak tarif edilir sosyoloji kitaplarında. Ancak bu özelliklerin hangi ölçülere göre tesbit edileceği konusunda anlaşma yoktur. Bir kısmı deri rengine göre soyları ayırmayı savunurken, başkaları soyları yeryüzüne dağılmış oldukları bölgelere göre ayırmayı savunur...

İslâm, insanların tümünün aynı soydan geldiklerini kabul eder. Kur'an, birçok yerde bütün insanlığın bir babadan türediklerini tekrarlar. Bu ise ilk insan ve ilk Peygamber Hz. Âdem'dir. Bu bakımdan insanların bir soydan olduklarını tesbit eder, dolayısıyla sosyolojik açıdan yapılmış bütün sınıflamaları benimsemez.

«Ey insanlar! Sizi bir tek candan yaratan, ondan da yine onun eşini yaratan ve ikisinden birçok erkekler ve kadınlar türeten Rabbiniz (e karşı gelmek)den sakının (22).»

Bu âyetten anlayabildiğimize göre; insanlar Allah'ın emirlerine uymakla O'na karşı gelmiş olacakları gibi, atalarının bir olduğunu unutup bütün insanların ilk insandan ve onun eşinden yaratılmış olduklarını hesaba katmadan, kendilerini şu soya veya bu soya bağlamaları ve bununla övünmeye kalkışmaları da Allah'a karşı gelmektir. O halde bütün insanlar ve özellikle müslümanlar bu gibi «Cahiliyye gelenekleri»ne kapılmadan, aralarında hiç bir ayrıcalığın bulunmadığını düşünmelidirler.

Peygamber Efendimiz de bu konuda çok açık konuşmuşlardır :

«Hepiniz Âdem'in oğullarısınız. Âdem ise topraktan yaratılmıştır (23)»

Âdem'in topraktan yaratılmış olması ise, insanlara hiç bir şekilde soylarıyla veya geçmişleriyle öğünemeyeceklerini hatırlatmıyor mu?

2 — Toprak Birliği :

Millet için toprak birliği de öngörülüyor. Toprakların bölünmemiş olması, yüzey şekillerinin benzer olması, tabii sınırların bulunması gibi bazı özellikler, toprak birliğini meydana getiriyor.

Ancak İslâm, —rengi, soyu, milliyeti ne olursa olsun— insanları benimsedikleri ideolojilere (dinlere) göre ayırdığı için böyle bir ayrımı kabul edemez.

İslâm, iki tür toprak tanır. Müslümanların üzerinde yaşadığı ve İslâm şeriatının yürürlükte olduğu Dârül İslâm (İslâm diyarı) ve İslâma inanmayanların, İslâm egemenliğini kabul etmeyenlerin üzerinde yaşadığı

ve küfür kanunlarının yürürlükte olduğu Dârül Harb (İslâm devletinin kendileriyle savaşmak hakkına sahip olduğu diyar (24).

İslâmın vatan anlayışı bu olunca, bugün özellikle İslâm dünyasında ve üçüncü dünya devletlerinde, batılı emperyalistlerin arzularına göre parselenmiş ve bu insanlara : «Sizin vatanınız budur» diye yutturulmuş yalanlara hâlâ körü - körüne bağlılık neden? Bu ülkelerin haritalarına bir bakın. Bütün sınırların cetvelle çizilmiş olduğu izlenimi doğmuyor mu sizde? Güney komşularımızın ve Kuzey Afrika ülkelerinin sınırlarına bakınca bunu daha açık bir şekilde görebilirsiniz.

3 — Emek Birliği :

Sosyologlara göre emek birliği, milletlere ekonomik karakterlerini kazandırması bakımından önem kazanıyor. Onlara göre ekonomik özellikler milletlerin karakterlerine etki eder...

Bu açıklamalardan bile bir sömürmek isteğinin kokusunu almak mümkün. Şöyle ki : —örneği kendimizden verelim— Uzun süreden beri bize : «Siz çiftçi bir milletsiniz» denildi. Biz de devamlı toprağı karasabanla sürdürdük. Çiftçi bir millet olduğumuz için sanayileşmek ve böylece batının bu yoldan sömürüsüne «dur!» demek, aklımıza gelmedi. Sonunda bazan buğdayı bile onlardan almak zorunda kaldık. Bu ise, çiftçi millet olmamıza aykırı düşmesine, haysiyetimize dokunmasına rağmen, yine de «Çiftçi milletiz» diye öğünmekteyiz.

İslâmın emek birliğinden anladığı ise daha başkadır. Ona göre bütün insanlar —daha doğrusu— çalışmak imkânına sahip olan herkes, çalışmalıdır. Hiç kimse bu faaliyetten geri kalmamalıdır. Çünkü «İnsan için çalıştığından (emeğinden) başkası yoktur (25).» derken emeğin değerini insan gözünde ulaşabileceği en yüksek seviyeye ulaştırıyor. Peygamber (S.A.V.) de, kişinin el emeğinden yemesinden daha hayırlı bir şey yiyemeyeceğini bize bildiriyor (26).

Bundan başka İslâm düzeni, insanlar arasındaki gelir farklılığından doğan açığı kapatmak veya asgariye indirmek için, geliri belirli bir sınırı aşanlara bir takım yükümlülükler yüklemiş bulunuyor (27). Böylece «Malın yalnızca zenginler arasında dolaşan bir devlet (28» olmasının önüne geçebilsin.

4 — Dil Birliği :

Dil birliği bir milletin bireyleri için şart koşuluyor. Hatta millî sınırlar içinde başka bir dili konuşanları o millettten saymamak eğiliminde olanlar bile vardır.

Oysa İslâm, insanları ancak mü'min (İslâm düzenine inanan ve onun egemenliğini kabul eden) ve kâfir (İslâm düzeninin herhangi bir gerçe-

ğini veya egemenliğini kabul etmeyen) diye ikiye ayırıyor ve aralarında ki herhangi bir farklılığa itibar etmiyor. Bundan başka İslâm, insanların farklı diller konuşmalarını Allah'ın varlığının delillerinden biri olarak kabul ediyor (29). Dile bundan ve insanlar arasındaki anlaşmayı sağlayıcılığından başka bir özellik atfetmek, İslâm'a göre zulümdür. Zulüm ise, bir şeyi gerçek yerinden başka bir yere koymaktır.

5 — Din Birliği :

Her millet için belirli bir dini öngörmek herşeyden önce Allah katından indirilmiş son din olan İslâm'ın taşıdığı özellik ve gerçeklere aykırıdır. Çünkü «Allah katında geçerli tek din İslâmdır (30)» ve İslâmın dışında herhangi bir din kabul edenin dini, Allah katında geçerlilik kazanamaz (31).

6 — Dilek Birliği :

Her milletin fertlerinin aynı hedeflere yönelmiş olmaları, aynı amaç etrafında birleşmeleri öngörülür.

Bunun bir an için geçerli olduğunu farzetsek dahi, —millî sayısınca dilek olabileceğinden— bir noktadan sonra milletlerin menfaatlerinin çatışmayacağını söyleyemeyiz. Bunun sonucu ise savaştır, sömürüdür.

İslâm ise, insanların yalnızca bir düzen etrafında, İslâm düzeni etrafında birleşmelerini öngörmektedir : «...toplu olarak İslâma giriniz (32).» Dolayısıyla İslâm, yalnızca îman ve küfür çatışmasını kabul eder. Bunun dışında herhangi bir çatışma söz konusu olamaz, İslâm açısından. Bu sebeple Allah, Müslümanlara, inanmayanlarla fitne yeryüzünden kalkıncaya ve din yalnızca Allah'ın oluncaya kadar savaşmalarını buyurmaktadır (33).

Çeşitli millet tasniflerinin Kur'an'dan eleştirilmesi :

Milletleri birbirinden ayıran özellikler üzerinde durulmuş, bu özelliklere dayanılarak bir çok tasnifler yapılmıştır. Fakat bütün bu sınıflamaların hiç birisi üzerinde birlik sağlanamamıştır. Haliyle milletleri sınıflamada kullanılan ölçülerin tümü izafî olmaktan ileri gidememiştir. Bu sınıflamalardan üzerinde en çok durulanları, deri rengine göre ve yaşadıkları bölgelere göre yapılan sınıflamalardır.

İnsanların derilerinin renklerinin farklı olduğu bir gerçektir. Fakat bu, insanların milliyetlerini tesbit etmek için bir ölçü olabilir mi? Bir zenci ile bir beyazdan doğan bir insan, hangi millettendir? Bu ikisinden doğan bu insan —söz gelimi— bir kırmızı derili veya sarı derili ise evlenirse, doğacak çocuğu hangi milletten sayılacak? Bu ve bu gibi sorulara verilecek cevapların hiçbirisinin ilmî bir dayanağı olamaz... Bunları

düşünen insan, bunların hepsini de Allahın varlığının delilleri diye kabul etmesinden başka bir çıkar yol olduğunu düşünemiyoruz. Nitekim Allah: «**Renklerinizin ayrılığı da Allah'ın varlığının ve birliğinin delillerindendir**» (34) buyurmuyor mu?

Yeryüzünde yaşanan bölgelere göre yapılan sınıflamalara gelince, bu konuda «Toprak birliği» ile ilgili olarak söylediklerimize ayrıca ekleyecek önemli bir şey yoktur.

İslâmın millet anlayışı :

Kur'an-ı Kerîm'de insanlar üç grupta toplanır : **Mümin, Kâfir, Münafık**. Bu üç kelimenin neyi anlattığı az çok İslâmî bilgisi olan herkes tarafından bilinir. Kur'an, bu üç gurup üzerinde önemle durur, bunların özelliklerini uzun uzadıya anlatır. Bu üçlü tasnife o derece önem verir ki, Kur'an'ın en uzun ve ikinci sûresi olan Bakara Sûresinin başında bu üç insan tipinin özelliklerini ortaya kor. Dikkat edilecek olursa bu sınıflama yapılırken gözönünde bulundurulmuş ne insanların taşıdıkları kan, ne onların derilerinin rengi, ne konuştukları dil, ne yeryüzünün toprakları üzerinde yaşadıkları bölge, ne de başka ârizî bir özellik ölçü olarak alınıyor. Bu sınıflamadaki tek ölçü : inançtır. İnananlar veya inanmayanlar. Yani mü'min veya kâfir. Kâfir, küfrünü inananlardan gizleyince münafık ismini alır. O, insanlar katında mü'min davranışı görür ama, küfrünü inananlardan gizleyip inananları aldattığı için Allah tarafından ateşin en derin çukurlarında cezalandırılacaktır (35). Münafıkların bu durumları gizli olduğuna ve neticede kâfir hükmünde olduklarına göre, İslâm açısından iki tür millet vardır : inananlar milleti ve inanmayanlar milleti. Bu iki millet dışında herhangi bir sınıflama, İslâm kaynaklarına dayanmayacağından, İslâmî hiçbir değeri söz konusu olamaz. Peygamber : «**Kâfirler tek bir millettir**» derken, bu gerçeği çok açık bir şekilde ifadelendirmiş oluyor. Kâfirler bir millet olunca, mü'minlerin de ayrı bir millet olmaları açıktır.

«O, sizi yaratandır. Böyle iken kiminiz kâfir, kiminiz mü'min (oluyor), Allah ne yaparsanız hakkıyla görendir (36).»

Meâlini yukarıya aldığımız bu âyet, bize iki ayrı insan türünden söz ediyor. Bunlar, Allahın düzeni olan İslâma inanıp, onu insanlara egemen kılmak isteyen mü'minlerle, bu düzeni ve egemenliğini kabul etmeyen kâfirlerdir.

Aşağıdaki iki âyet ise, bu iki gurup insanın akibetlerini bize açıkça bildirmektedir :

«O günde ki (Allah) o toplanma günü için hepinizi bir araya getirecek. İşte bu, aldanma günüdür. Kim Allah'a iman eder, iyi amelde de bulursa o, onun kötülüklerini örter, onu altlarından ırmaklar akan cennet-

lere —kendileri o cennetlerde ebedi kalmak üzere— sokar. İşte büyük kurtuluş (ve saadet) budur.

«O küfredenlere, âyetlerimizi yalan sayanlara gelince, onlar da ateşin —içinde ebedi kalmak üzere— yârânidırlar. O, ne kötü gidiş yeridir! (37)»

İnsan için eşinden ve çocuğundan daha yakın bir varlık düşünülemez. Böyleyken iman ve küfür yani dinlerin ayrılığı, bu kadar yakın olmalarına rağmen bu insanları, birbirlerinden ayırabilecek kadar güçlüdür. Kur'an bu konuda çok ilginç örnekler verir. Bu örneklerden de anlaşılacağı üzere insanları birbirlerine bağlayan ancak inanç birliğidir. Bu bağ, o kadar güçlüdür ki yanında ne başka bir bağa ihtiyaç vardır, ne de bu bağ insanları birleştirdikten sonra herhangi bir ayrılık ve yüce ve güçlü bağın yanında bir değer ifade eder. Küfür için de aynı şeylerin aksini söylemek mümkündür.

Şimdi söz konusu ilginç örnekleri sıralıyalım :

1 — Bu örnekte iki yüce peygamberin inananmayan eşleri söz konusudur :

«Allah küfredenlere Nûh'un karısı ile Lût'un karısını örnek olarak gösterdi. Onlar, kullarımızdan iki iyi kulun (nikâhı) altında idiler. Böyle iken (küfrederek) hainlik ettiler de o (iki koca) onları, Allah (ın azabın) dan hiç bir şeyle kurtaramadılar. O (iki kadına) : Ateşe girenlerle beraber siz de girin denildi (38).»

2 — İkinci örnekte ise, azgınlıkta en ileri giden birisinin inanan karısından söz edilmektedir :

«Allah iman edenlere de Fir'âvn'ın karısını bir misâl olarak gösterdi. O zaman (bu kadın) : Ey Rabbim, bana katında cennetin içinde bir ev yap. Beni Fir'âvn'dan ve onun (kötü) amelinden kurtar. Beni o zalimler gürûhundan selâmete çıkar demişti (39).»

3 — Tûfân bitmiş, Hz. Nûh'un inananmayan oğlu ise onunla birlikte gemisine binmeyi kabul etmemişti. Allah ise daha önce Hz. Nûh'a ailesini tûfândan koruyacağını bildirmişti. Hz. Nûh, Tûfânın sonunda gemiye binmeyen oğlunu ve Allah'ın kendisine olan vâ'dini hatırlamıştı :

Nûh Rabbine duâ edip dedi ki : «Ey Rabbim, benim oğlum da şüphesiz benim ailemdendir. Senin vâdin (40) elbette haktır ve Sen hâkimlerin hâkimisin.»

(Allah da şöyle) buyurdu : «Ey Nûh, o kesinlikle senin ailenden değildir. Çünkü o (nun işlediği) sâlih olmayan (kötü) bir iştir. O halde bilgin olmadığı bir şeyi benden isteme. Seni bilmeyenlerden olmaktan gerçekten men ederim (41).»

Karşımızda bir peygamber, bu peygamberin duası ve bu duaya Allah tarafından verilen cevap var. Bir insanın oğlu kendi ailesinden değildir

de, kimdir onun ailesinden? Evet, oğul da olsa, eş de olsa, aynı inancı paylaşmayınca elbette onun ailesinden olmuyor, olamıyor...

Aile, birbirine en sıkı bağlarla bağlı bir sosyal kurum olarak bilinir. Fakat inanç farklılığı söz konusu olunca, bu bağların hiç birisi hiç bir değer ifade etmez. Aileden daha geniş ve daha gevşek bağlarla birbirlerine bağlı daha büyük guruplar içinse bu hükmü daha kesin bir şekilde ortaya koymak, elbette mümkündür. Evet, inanan insan benim milletimdir. Bu «başı kuru siyah üzüm tanesi gibi bir zenci» bile olsa. İnanmayınca, inancımı paylaşmayınca da; karım, oğlum, annem, babam veya kardeşim bile olsa o, benim milletimden olamaz...

S o n u ç :

Karşımızda bir İslâm gerçeği ile bir de gerçek diye yutturulmak istenen, insan kafasının ürünü, süslü, püslü bir yığın lâf ve bunların hepsinde Şeytanın aldatmaları, saptırmaları dopdolu... İnsan ise, ya ilâhî vahyi tartışmasız kabul edecek, ya da ondan yüz çevirip, bâtıla kucak açacak ve Cehennem çukurlarını Cennet bahçelerine üstün tutacak. Dileriz ki insanlar, ilâhî vahyi seccinler, ona dört elle sarılsınlar...

İslâm, tarihte en parlak ve en yüce bir inanç medeniyetini kuran eşsiz ve en büyük gerçektir. Bu gerçek etrafında halkalanmış ilk inanç toplumuna bir göz gezdirecek olursak, bakın kimlerle karşı karşıya kalıyoruz :

İşte burada, bir zenci olan Hz. Bilâli kölelikten kendi malıyla kurtaran Arap Hz. Ebû Bekir. İşte Peygamberin hakkında : «Ehl-i Beyttendir» diye buyurduğu İranlı Selmân. İşte bütün Sahabîlerin ve Peygamberin çok sevdiği, Bizans Diyarından Süheyb er-Rûmî. İşte Peygamberden en çok hadis rivâyet eden ve Peygamberin duasını almış olan Yemenli Ebû Hüreyre... Ve işte uzun bir süre sonra annesine ve babasına kavuşan fakat bir tercih söz konusu olunca Peygamberini ve arkadaşını seçen, Peygamberin eski kölesi Hz. Zeyd... ve onlar gibi daha niceleri... Bütün bunlar aralarındaki her türlü farklılığı bir yana itmiş, Allah'ın dininde kardeş olmuş ve onun dışındaki her şeye sırt çevirmiş, inanç bağıyla birbirlerine bağlanmışlardı. Aynı zamanda İnanç Medeniyeti yapısının ilk temel taşları ve dünya tarihinin iftihar vesilesidir bu eşsiz topluluk. Onların inançlarını paylaşanlar, onların duygularına ortak olanlar! Hepiniz onlar gibi olunuz. Onlar, Allah'ın çağrısını nasıl kabul etmişlerse, siz de öylece kabul etmelisiniz. Onların gittiği dosdoğru yolda, siz de sağa sola sapmadan gidiniz. İnanmışınız gerçekler zinciri bunu gerektiriyor...

- (1) Kur'an, en - Nisâ: 4/59.
- (2) N. Topçu, Sosyoloji, s. 45, İst. 1965.
- (3) Meydan Larousse, c. VIII., s. 798.
- (4) Ebul Bekaa, Külliyyât, s. 129, Matbaa-i Âmire, H. 1287.
- (5) Kur'an, ez - Zuhruf: 43/22.
- (6) Râğıb el - İsfahânî, el - Müfredât, s. 23, Kahire, 1381/1961.
- (7) el - İsfahânî, age. s. 472.
- (8) H. Muhammed Mahlûf, Kelimâtul Kur'an, s. 41, Mısır (?).
- (9) el - İsfahânî, age. s. 175.
- (10) Örnek olarak bakınız: Kur'an, el - En'âm: 6/38, 42; el - A'râf: 7/160vs.
- (11) Bkz. Kur'an, el - Mâide: 5/48; el - En'âm: 6/108; Yûnus: 10/19; en - Nahl: 16/120.
- (12) Bkz. Kur'an, el - Bakara: 2/128; Âlu İmrân: 3/104.
- (13) Bkz. Kur'an, el - Bakara: 2/120, 130, 135; el - Kehf: 18/20; İbrâhîm: 14/13; en - Nahl: 19/123...
- (14) Bkz. Kur'an, Âlu İmrân: 3/19; el - Bakara: 2/259; el - Enfâl: 8/39.
- (15) Örnek olarak bkz. el - Fâtîha: 1/3.
- (16) Kur'an, el - Kâfirûn: 109/6 v.s. Din kelimesinin daha etraflı Kur'an'a dayalı açıklamaları için bkz. Ebul Âlâ el - Mevdûdî, Kur'an'a göre Dört Terim, aynı adı taşıyan bölüm.
- (17) Kur'an, en - Nisâ: 4/125. H.B. Çantay, Kur'an-ı Hakîm ve Meâl-i Kerîm, c. I., s. 145, İst. 1389/1969.
- (18) Kur'an, el - En'âm: 6/161. H.B. Çantay, age. c. I., s. 213.
- (19) Elmalılı H. Yazır, Hak Dini Kur'an Dili, c. I., s. 483 - 84.
- (20) H. Yazır, age. c. I., s. 190.
- (21) Kur'an, el - En'âm: 6/38.
- (21/a) M. Âkif, Safahât, s. 205 - 206, İst. 1966.
- (22) Kur'an, en - Nisâ: 4/1.
- (23) Celâlüddin es - Süyûtî, el - Câmîus - Sağîr.
- (24) Ebul Bekaa, age. s. 334. Bu konuda daha etraflı bilgi için bkz. Ö.N. Bilmen, Hukuki İslâmiyye ve İstîlâhâtı Fıkhiyye Kamûsu, c. III., s. 369 v.d. İst. 1968.
- (25) Kur'an, en - Necm: 53/39.
- (26) M. en - Mevevî, Riyâzüs - Sâlihîn, s. 245, Beyrut (?).
- (27) Bkz. S. Kutub, İslâm'da Sosyal Adalet, M. Ebû Zehrâ, İslâm'da Sosyal Dayanışma ve benzeri diğer eserler.
- (28) Kur'an, el - Haşr: 59/8.
- (29) Bkz. Kur'an, er - Rûm: 30/22.
- (30) Kur'an, Âlu İmrân: 3/19.
- (31) Kur'an, Âlu İmrân: 3/85.
- (32) Kur'an, el - Bakara: 2/208.
- (33) Kur'an, el - Bakara: 2/191.
- (34) Kur'an, er - Rûm: 30/19.
- (35) Kur'an, en - Nisâ: 4/145.
- (36) Kur'an, et - Tegâbün: 64/2.
- (37) Kur'an, et - Tegâbün: 64/9 - 10.
- (38) Kur'an, et - Tahrîm: 66/10.
- (39) Kur'an, et - Tahrîm: 66/10.
- (40) Ailesini boğulmaktan kurtaracağı hakkındaki va'di. (H.B. Çantay, age. c. I., s. 332, dip not: 23.)
- (41) Kur'an, Hûd: 11/45 - 46.

DOĞU - İSLÂM TOPLUMUNDA LÂİKLİK

Ali BULAÇ

Geçen yazımızda Batı toplumunda lâikliği doğuran sosyal ve ekonomik şartları Batı tarihinin gelişme süresi içinde incelemeye çalıştık ve şu sonuç ortaya çıkmıştı ki, Batıda lâikliği doğuran sosyal şartlar, ekonomik kaçınılmazlıklar vardır. Batı mecburi olarak lâikleşmek, daha doğrusu devleti dinden, yani kilise ve kilise adamlarının hakimiyetinden kurtarmak zorundaydı. Çünkü bu kurum, devlet yönetimini zorbalıkla elinde bulunduruyor, ilmî gelişmeleri engelliyor ve insanları, dinî bütün hristiyanları, bu inançlarından yararlanarak sömürüyordu. Kilisenin hakim olduğu dönemlerde aslında vakıa olarak zaten lâiklik vardı. Çünkü kilisenin kaynaklandığı din, yani hristiyanlık, bir toplumu sosyal, ekonomik, hukukî ve siyasi anlamda idare edecek, yönetecek, denetleyecek bir takım müeyyideler, hükümler, esaslar taşıyordu. Hristiyanlık havarilerle birlikte mânevî, terbiyevî ve ahlâkî bir yapıya dönüşmüştü. İçtimaî zulümleri, sınıflar arasındaki çelişkileri, ezilenlerin acılarını, fertlerin merhamet duygularını harekete getirerek, onlara sevgi ve saygı empoze ederek dindirmeğe çalışıyordu. Bu dinin hukukî anlayışı, mahkemesi, iktisadî sistemi yoktu ve zaten İslâm'da tamamlanmak için son Peygamber Hz. Muhammed (S.A.V.) i beklemek zorundaydı. Son Peygamber, İslâm ile Hristiyanlığı neshetmişti, onu yürürlükten kaldırmıştı. Fakat buna rağmen kilise adamları haksız yere ellerinde Allahın hükümleri olmadığı halde Allah adına insanları yönetmeğe kalkışıyorlardı ve Batı toplumu, halkıyla, ilim adamlarıyla, sanatçılarıyla kilisenin bu zulmünden, bu dayanılmaz baskısından, sömürü düzeninden kurtulmak zorundaydı. Gerçi reform hareketleriyle kiliseye başkaldırmıştı; ne var ki hem **Lüther** ve hem de **Calven**, kiliseye karşı Allahın son dinini, yani İslâmı savunacaklarına, o dönemin palazlanmakta olan **Burjuva sınıfı**'na hizmet etmişlerdi ve kapitalist gelişmenin önündeki engeli, yani kilisenin şahsında dini, toplum hayatından söküp almışlardı. Tanrının hakkını Tanrıya, Sezar'ın hakkını Sezar'a vermeli, diyen hristiyanlığın savunulacak hiç bir yanı yoktu. Baştan beri tutarsızlık onun özünde vardı. Avrupada içtimaî gelişmeler de buna eklenince, artık onun çöküşü kaçınılmaz oldu. İşte, «Din, insan ile Allah arasında bir ilişkidir, ferdin vicdanında kalmalıdır. Böyle kutsal bir

inancı politikaya âlet etmemelidir. Din başka, devlet başkadır.» gibi sloganlar, o zamandan, o toplumun şartlarından bize ve bütün dünyaya bırakılmış kötü miraslardır.

Evet, doğrusu kilise, dini duyguları âlet ederek Feodal beylerle işbirliği yapmış ve Orta - Çağın sömürü düzenini kurmuştu. Feodal beylere ve kilise adamlarına düşman olarak çıkan Kapitalist burjuva sınıfı da, hakimiyetini hukukî ve siyasî hayatta sağlamlaştırmak için her türlü namussuzluğu, madrabazlığı ve zulmü yapmaktan çekinmiyordu. Gerçekte her şey, hayatın kendisi, toplumu idare etme sanatı siyaset de yalan üzerine oturtulmuştu. Bir kısım insanlar, samimi bir niyetle dinin bu büyük yalanlara, bu zulme, bu sömürüye âlet olmamasını istiyordu. Bir kısım insanlar ise sömürülerini sürdürmek, çıkarlarını kaybetmemek için dini savunuyorlardı. Diğer bir kısım insanlar ise, sömürünün hepsini tekeline geçirmek ve yalnız kendisi hâkim olabilmek için dine düşman kesilmişti. Avrupada kilise ile aydınlar, din ile ilim arasındaki siddetli çatışmanın anlamı burda açıklık kazanır. Nitekim 1789 yılında Fransız devrimiyile kilisenin hakimiyeti toplumun bağrından sökülüp atıldı. İdeolojisi yere serildi, temsil ettiği düşünce, yani din hayattan kavuldu. Unutmamak lâzım ki dine karşı bu büyük başarıyı Burjuva sınıfı elde etmişti ve bütün dünya Batı medeniyetinin içinde yer aldığından, daha doğru bir ifade ile, bütün dünya Batı Emperyalizminin sömürü alanı, açık pazarı haline geldiği günden beri bütün dinler böylece Hristiyanlığın şahsında mahkûm edildi. Çünkü bu emperyalist medeniyetin şampiyonu burjuvaydı ve bu sınıf dine düşmandı. Avrupada düşmanını yere serdi ve girdiği her ülkede aynı cinayeti işledi, yahut onun temsilciliğini, sözcülüğünü yapan o ülkenin burjuvazisi, kölesi aynı görevi yaptı. Sanki bütün dinler Hristiyanlıkmış gibi dinler arasında hiç bir ayırım yapılmadı. Ne olursa olsun din sosyal, ekonomik, siyasî ve kültürel hayattan, vicdanların derinliklerine, ibadethanelerin duvarları arasına sürgün edildi. İşte her yerde din ile devlet arasındaki ilişkiyi tartışırken konuya bu açıdan yaklaşmak zorundayız.

Şimdi bütün insanlara sormak lâzım : Dünyanın diğer ülkelerinde ve özellikle İslâm dünyasında dinin hristiyanlık gibi aynı sömürüyü yaptığını, insanlara para karşılığında cennette köşkler sattığını, günah affettirdiğini, engizisyon mahkemelerinde kelleler uçurduğunu, ilim adamlarını zindanlara attığını, topraklarında çalıştırdığı insanların canlarını, mallarını, namuslarını sattığını söyleyebilir miyiz? İslâmın bir kilisesi var mıydı? Camiler faiz alıp veriyor muydu? Din adına hangi cinayetler işlendi? İslâm tarihinde bu tipte kaç olay gösterilebilir? Bütün bunlar olmadığı halde dini, insanın maddî hayatından kovmanın gerçek anlamı nedir?

Konuya tam bir açıklık kazandırmamız için yakın tarihimizi çok iyi

bilmek zorundayız. Son 150 - 200 sene içinde geçen bütün olaylarla her müslüman iyice hesaplaşmak zorundadır. Yoksa bugünün içtimaî konularını tarihî gelişmenin ışığında tutmadan değerlendirmek her aydını tam bir çıkmaza sokar, hepimizi bir fasid daireye hapseder.

Esasında anlamamız gereken mesele, Doğu - İslâm toplumunda lâikliği Cumhuriyet dönemi içinde almak, yahut bir kimseye mal etmek de çok yanlıştır. Her sosyal olayı hazırlayan daha önceki olaylar vardır. Yoksa hiç bir şey kendiliğinden zıpcıktı değildir. Bu, eşyanın tabiatına, sosyal olayların kanununa aykırıdır.

Bilindiği gibi Osmanlılar, Karlofça anlaşması ile Batının üstünlüğünü kabul etmişlerdi. O dönemde Batı hızlı bir sanayileşme içindeydi. Daha önceleri kapitalizmi doğuran şartlar tamamlanmış ve kapitalist Batı sınırlarını zorlama dönemine geçmişti. Günden güne gelişen Batı ekonomisi ile Osmanlı ekonomisi arasındaki denge sarsılmıştı. Bu durum aydınlar arasında tam bir şaşkınlık yaratmıştı. Osmanlı aydınları bunu artık görüyorlardı. Bundan yararlanmasını bilen **dönmeler** ile dıştan Osmanlı'yı baskı altında bulunduran Batılılar, Osmanlı'nın artık bir (Hasta Adam) olduğu fikrini yerleştiriyorlardı. Gerçi **II. Abdülhamit** zamanında bile Osmanlı dünyanın üçüncü büyük donanmasına sahip olmasına rağmen, yine de hasta idi. Fakat hiç bir zaman her hastalanan adamın öldüğü, öleceği söylenemez. Osmanlı aydını hastalığın sebeplerini toplumun yapısında arayıp teşhis edeceklerine, şekil değişiklikleriyle her şeyin düzeleceğini zannediyordu. **II. Mahmut** Fransızlarla harp halinde iken askerlerine Fransız kıyafetini giydireyor, mehter marşını kaldırıp Batı orkestrasını, Osmanlıya bir yenilik olarak getiriyordu. İşte yanlış burdaydı. Üstelik yönetimin en yetkili kişileri eliyle oluyordu. Unutmamak lâzım ki, Batılılaşma hareketi, en etkili bir biçimde saray çevresinde yürütülüyordu. Bunun anlamı elbette çok büyüktür ve tarih o yönetimi asla affetmeyecektir.

Lâle devrinden beri süre gelen Batılılaşma nihayet iç dönmelerin oyunu, dış baskıların zorlaması ve sarayın şuarsuzluğu neticesinde Tanzimat fermanını doğurdu. Tanzimat hareketi, gerçekte bir Batılılaşma hareketidir. Bu hareketin sonucunda düzenden hoşnut olmayan iki gurup ortaya çıkmıştı: Batıcı - Osmanlı Aydınlar ve Dönmeler, Hristiyan ve Yahudiler. Batılı aydınlar genellikle tahsillerini en gelişmiş Kapitalist-Batı ülkelerinde yapan, Batı düşüncesini benimseyen sanatçı, edebiyatçı ve yöneticilerdi. Bunlar bir Batılı gibi giyinir, konuşur ve düşünürdü. Kendi medeniyetlerinden utanıyorlardı, bazan da iki medeniyet arasında bocalıyordu. **Ziya Paşa** bu tipe rahatlıkla örnek verilebilir. İkinci gurubu ise, genellikle gayr-ı müslimler teşkil ediyordu. Bunlar Batı Kapitalizminin Osmanlıda sözcüleri ve temsilcileri olmak istiyordu. Batı emperyalizmine resmen hizmet ettikleri gün gibi ortayadı. Tanzimat fermanı da sadece on-

ların işine yaradı; daha doğrusu Batılı efendileri vasıtasıyla sırf kendilerinin daha rahat ülke içinde cirit atmaları için Osmanlı sarayına ilân ettirildi. Bu fermanın temeli onlara tanınan iktisadî ve sosyal hürriyetlerden oluşuyordu. Gayr-ı müslimler, Tanzimatın belkemiği idi. Halbuki Osmanlı yönetiminde hiç bir gayr-ı müslimin canına kıyılmamıştı, malı gasbedilmemişti; hatta başlangıçta bizzat kendileri Osmanlıyı topraklarına davet etmişlerdi. Peki düzenden yakınmalarının ve Batılı efendilerini basıkı unsuru kullanmalarının sebebi neydi?

Bunu açıklayabilmek için o dönemin Batısına bir göz atmak lâzım. 19. yüzyılın ikinci yarısında Avrupa'da sanayii devrimi tamamlanmak üzereydi. Kapitalist merhale emperyalizme dönüşmeğe hazırlanıyordu, yani bu dönemde Kapitalizm, Emperyalizme gebeydi. Avrupa piç velediğini doğuracak ve Osmanlıya saldıracaktı. Çünkü sanayii devrimi Avrupayı iki büyük problemle karşı karşıya bırakmıştı. Birincisi sanayii için gerekli olan hammadde kaynaklarını bulmak, ikincisi sanayii ürünlerinin sürümü için bir açık pazara hâkim olmak. Bunların ikisi de Osmanlının 4.000.000 km² lik alanı içindeydi. Artık Batı yaşamak için mutlaka Osmanlıyı parçalamak zorundaydı. Bunun için yeni oyunlar sahneliyecekti. İmparatorluğun içinde kendisine uşaklar arıyordu. Önce milliyetçilik hareketlerini başlattı, Osmanlı halkını ümmet olmaktan çıkarıp milletlere böldü. Araplardan Rusya da hasta adamı öldürmek için elinden geleni yapıyordu. Çünkü Batı Kapitalizmine rakip olan Çarlık yönetimi sıcak denizlere inmek istiyor ve Orta - Doğu'ya bir an önce konmak istiyordu. Batı Kapitalizminin karakolu olmak için Filistin'de bir İsrail Devletinin kurulması uğrunda içte ve dışta Masonların, Yahudilerin faaliyeti de buna eklenince imparatorluğun içinde bulunduğu vehamet daha iyi anlaşılır.

Gelişen Batı ekonomisinin sözcülüğünü yapmak isteyen Yahudi ve Hristiyanlar Tanzimatın kendilerine tanıdığı iktisadî ve sosyal hürriyetten sonuna kadar istifade etmeğe kalkıştılar. Batı bu fermanla kendisine Osmanlıda bazı kapıları açmak istemişti. Nitekim 1860 lardan sonra gayr-ı müslimler tarafından çıkarılan **Ceride-i Havadis** gazetesi, faize, serbest ticarete, hür teşebbüse ve rekabete dayalı bir iktisadî sistem savunuyordu. Tabii ki bütün bu liberalist esasların ekonomik hayatta yerleşmesi için hukukta da bir değişiklik yapmak gerekliydi. Oysa bütün bunlar Osmanlının düzenine, İslâmın ruhuna aykırı şeylerdi. Çünkü Kapitalist düzen ile İslâmın iktisadî sistemi birbirine çok yabancı idi. Uzlaşmaları, bağdaşmaları kesinlikle mümkün değildir. O halde yapılacak iş bu hürriyetleri isterken düzeni de tenkit etmek, İslâm hukukunu tezyif etmek, gelişmelerin dışında kaldığını, toplumu yönetemeyeceğini ve özellikle Kapitalizme ters düşen yanlarını çağdışı ilân etmek gerekirdi. Bizde ilk

lâiklik çatışması burda başlar. Gayr-ı müslimler ülke ekonomisinin Kapitalist temellere, faize, rekabete, sınırsız mülkiyete oturtulmasından yanaydılar. İslâmla çatışıyorlardı ve Kapitalizm için hürriyet istiyorlardı.

Ote yandan Batıcı - Osmanlı aydını da pek farklı düşünmüyordu. O da yönetime başkaldırıyor, en ateşli şiirlerle, nutuk ve edebiyat ürünleri ile hürriyet istiyordu. **Namık Kemal'in, Recaizade Ekrem ve Ziya Paşa'nın** Tanzimatta, **Halit Ziya Uşaklıgil ve Tefik Fikret'in** istedikleri hürriyet iste böyle bir hürriyetti. Osmanlının Batılılaşmasını istiyorlardı. Batılılaşmak, yani Kapitalistleşmek.. Faiz istiyorlardı. Öldürücü rekabeti, hür teşebbüsü, mirî topraklarda özel mülkiyeti savunuyorlardı. Devleti ve devletin temel rejimine karşı Batılı efendileriyle, içte dönmelerle, Hristiyan ve Yahudilerle işbirliği yapıp savaş açmışlardır. İslâma çatıyorlardı. Çünkü İslâm onların istedikleri düzene şiddetle düşmandı.

İslâm faizi haram kılmıştı ve faizciyi, Allah ve Resülüyle savaşıyor kişi olarak tarif etmişti. İslâm hukuku (fıkıh) mirî arazinin özel mülke, mutlak ve dokunulmaz mülkiyete dönüştürülemez diyordu. İslâm sınıf çelişkisini kabul etmiyordu. Oysa kapitalizmin varlığı, sömürü düzeni sınıf çelişkisiyle vardı. Bu düzenin egemen sınıfı burjuvadır, burjuva bu düzenin ilmî temellerini atar, fikrî çatışını kurar. Madem ki Osmanlının Batılılaşması isteniyordu, o halde kapitalist bir toplum için bir burjuva sınıfı da gerekliydi. Tanzimatçıların, Servet-i Fünuncuların hemen hemen hepsi Batı burjuvazisinden ilhamını almıştı. Sonraları yeni Türkiye'nin fikri ve sosyolojik temellerini atacak **Ziya Gökalp** da, Batılılaşmanın ve buna bağlı milliyetçi bir toplumun maddi temellere oturtulması için bir hakim sınıfın mutlaka devlet eliyle meydana getirilmesi gerektiğini söyleyecekti. Bütün bu aydınlar sınıfsız bir toplumu sınıf çelişkisine dayalı zalim bir topluma dönüştürmek istiyorlardı. Halbuki islâm sınıflardan nefret ediyordu ve düzen de İslâm ilkelerine bağlıydı. Bütün soysuzlaşmalara, sapmalara, bozulmalara rağmen Osmanlı yine de müslümandı. Tekrar ediyoruz : Osmanlı - İslâm yönetimi mirî arazinin özel mülke geçmesine, faizci sermayeye ve öldürücü rekabete şiddetle karşı iken Batılı aydın ile Batının uşaklığını yapan Yahudi ve Hristiyanların yönetime baş kaldırmaları, Mason Localarını kurmaları ve Abdülhamidi Kızıl Sultan ilân etmelerinin anlamı açıktır. Batı emperyalizmi Osmanlıyı çeşitli ırklara, kabilelere bölmek istiyor, bir yandan Yahudi ve Hristiyanlar Batı sömürüsüne kapı açıyor, öte yandan da Batıcı - Aydınlar da düzenin değişmesini ve Kapitalizme geçilmesini talep ediyorlardı. Bu imparatorluk 600 sene yaşamış olsa dahi bu amansız iç ve dış düşmanlara nasıl dayanacaktı?

Evet Osmanlı toplumunda laikliğin sosyal şartlarını burda aramak zorundayız. Herkes laikti, çünkü kapitalizmden yanaydı ve herkes hürriyet istiyordu. Dikkat edilirse feodal düzeni yıkmak isteyen Fransız Burjuva

sınıfı da hürriyet istiyordu. Batıda kilise, şenyörlerle işbirliği yapıp feodal düzeni oluşturduğu için burjuvaya ters düşüyordu. Osmanlı-İslâm toplumunda ise İslâmın kendisi bir sosyo-ekonomik düzen olarak kapidal talizme karşıydı. İkisi bir arada barınmazdı elbet; çünkü iki zıt bir yerde toplanmaz. O halde Batıda Burjuva nasıl kilisenin ideolojisini, yani dayandığı temeli, dinî yıktı ve lâik bir sistemi getirdiyse, Batıyı her şeyi ile kopya alan bizdeki Batıcı aydınlar, çıkarıcılar, Yahudi ve Hristiyanlar da İslâmı yıkmak istiyorlardı. Herkes bu dönemde din düşmanı kesilmişti. Bizde din ile devlet anlaşmazlığı, lâiklik tartışması, çağdaşlaşma (Socularizm) çağdaş uygarlık düzeyine varma, yahut bu düzeyin üstüne varma (!) kavgası işte böyle başlamıştır. Bu Kapitalizm ile İslâm arasında bir kavgaydı. Batının Doğuyu sömürme kavgasıydı.

Bugün Türkiye Batı medeniyeti içinde yer almış, Kapitalist bir ülkedir. Lâiktir. İslâm yoktur. Faiz, rekabet sınırsız mülkiyet, fıkarcılık, sefaleti, gizli açlık, sınıf çelişkisi ve zulüm vardır. Batıcılar özledikleri hareketi gerçekleştirmişlerdir. Türkiye NATO'nun içinde, Avrupa Güvenlik Konseyi ve Enerji Ajansına üye üstelik Ortak-Pazar'a girmeye hazırlanan, Batı Emperyalizminin sömürü alanı haline gelmiş bir ülkedir. Yeraltı ve yer üstü kaynaklarımızı yıllardan beri Uluslararası sermaye sömürmektedir. İçerde de Kapitalist gelişmenin sonucu sınıf çelişkisi doğmuş, büyük kentler çoğalmış, sosyal hayat Batıyı model tutarak teşkilât kurmuş ve artık şu gerçek ortaya çıkmıştır ki bu Kapitalist düzen zulmü, sömürüyü ve hâkim sınıfın çıkarlarını korumaktadır. Herkeste bir memnuniyetsizlik vardır. Batılılaşmanın diğer ucunu teşkil eden sosyalist hareket yanında, toplumuna doğru teşhis koyan, Batı Emperyalizmine karşı, sınıfsız bir düzen isteyen İslâmcı hareket de vardır. Türkiye bir gün sosyalizme geçerse bu düzen, dünya sosyalist ülkelerinden daha adil, daha insanî bir düzen olmayacaktır. Batı kültürü içinde yer alan Rus, Çin Komünizmi ile Arap Sosyalist toplumları nasıl sınıf çelişkisini kaldırmamışsa, adaleti sağlayamayıp terör yönetimleriyle insanların bütün fikir, ekonomik ve sosyal hürriyetlerini gasbetmişlerse aynı durum Sosyalist Türkiye'de de olacaktır.

Biz Müslümanları, Komünizm tehlikesi ile korkutuyor, mesaimizi işgal ediyorlar. Biz herşeyden evvel Kapitalist bir toplumdayız. İlk hesaplaşmamız Komünizmle değil, bugün lâiklik ilkesini ileri sürerek bizim bütün fikir ve inanç hürriyetlerimizi kısıtlayan, 150-200 seneden beri belimizi kıran ve bugünkü sefaleti, zulmü ve komünizmi doğuran, Batıcı, Kapitalist düzenle hesaplaşmak zorundayız. Osmanlıyı Komünizm değil Kapitalizm parçaladı, bizi Batıya Komünizm değil Kapitalizm uşak etti ve Komünizm kendiliğinden değil Kapitalizmin bağrından çıktı. Biz ise Müslüman olarak, evrensel, sınıfsız, milletlerin, ırkların, dillerin ve coğrafyaların üstünde, her türlü sömürüyü tanımayan bir düzen kavgasını veriyoruz. Bu sıkıntılı ve zalim çağ, bizi tanımak zorundadır.

**Doç. Dr. Turan
YAZGAN ile
Türk Sosyal
Güvenliğinin
Günümüzdeki
durumu
ÜZERİNE KONUŞMA**

Biyografisi

1938 yılında Eğridir'de dünyaya geldi. Lise öğrenimini Kastamonu'da parasız yatılı olarak yaptı. 1959 yılında İktisat Fakültesini bitirdi. Yedek Subaylık görevini tamamladıktan sonra Bölge Plânlama Dairesi Başkanlığı'nda dört yıl çalıştı. 1967 de doktorasını verdi, 1970 de Doçentliğe yükseldi.

1963 yılında İtalya'da Bölge Plânlamacılığı üzerine staj yapan Turan Yazgan, 1970 yılında Amerika'da «Uzlaştırma ve Tahkim» konusu üzerinde çalışmıştır. Halen İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Sosyal Siyaset Kürsüsü'nde öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır.

Eserleri :

«Federal Almanya'da İş Gücü Akımı» 2 cilt 1966; «Şehirleşme Açısından Türkiye'de İş Gücü'nün Demografik ve Sosyo - Ekonomik Bünyesi» 1968; «İktisadi ve Malî Yönüyle Sosyal Güvenlik» Richardson'dan çeviri 1971; «Türkiye'de Sosyal Güvenlik Sistemi» İktisadi Araştırmalar Vakfı Yayını 1969; «Sosyal Güvenliğin Gelir Dağılımına Etkisi» Kendi sahasında bir çok değerli araştırmaları vardır.

Millî Gençlik — Geçen ay TV'de, meslekleri sebebiyle imtiyaz isteyen bir gurubun sosyal güvenliğine ilişkin, bir açık oturuma katılmıştınız... Dikkatimi çekti : Hâldun Taner ve Ümit Utku gibi isimler, yardım ve sosyal güvenlik kavramlarını karıştırabiliyorlar... Sanırım sosyal güvenlik kavramının ve yapısının iyi bilinmemesinden... Dolayısıyla, —her şeyden önce— Sizden sosyal güvenlik kavramı üzerinde durmanızı istesem?

Turan Yazgan — Bilindiği gibi insanlar daima, kendi arzu ve irâdelelerinin dışında bir takım tehlikelerle karşı karşıyadır. Bu tehlikeler biyolojik ve iktisadi mahiyettedir. Tâbi âfetler ve harbi de toplu felâket olarak bu arada saymak gerekir.

Bu tehlikeler insanlık tarihi ile yaşattılar. İnsanların bütün müca-
deleleri bu tehlikeleri ortadan kaldıracak tedbirlerden ibarettir. Bir ülke-
de ordular bunun için beslenir, kaanlar barajlar bunun için yapılır. Ne
yazık ki insanlar bütün bu gayretlerine rağmen tehlikeleri ortadan kaldı-
ramamıştır. Zaten bu tehlikelerden bir kısmı da doğmak, ölmek, ihtiyar-
lamak gibi tabii tehlikelerdir. Bunlar ortadan kalkabilir mi!

Tehlikeler yok edilmemekle beraber, tehlikelerin insana verdiği za-
rarları hafifletmek veya ortadan kaldırmak mümkündür. İşte insanoğlu bu
gün bu konuda başarılı olmuştur. Her türlü tehlikenin insana verdiği za-
rar, çalışma gücünü ve kazancını geçici veya sürekli olarak ortadan kal-
dırmasıdır. İnsana kaybolan gücünü iade eden ve bu süre içerisinde kay-
bolan kazancın telâfisine yönelmiş faaliyetlere sosyal güvenlik faaliyet-
leri, bununla görevli müesseselere sosyal güvenlik vasıtaları, insanlar
tehlikeye uğradığı zaman bunun zararlarından kurtarılacağı hususunda
bir garantiye sahip olmasına da sosyal güvenlik denir.

Millî Gençlik — Efendim, «Sosyal Güvenlik» literatüre hangi yollar-
dan geçti?.. Günümüze kadar gelişi...

Turan Yazgan — 1935 de ABD de ilk defa kullanılmaya başlayan bu
terim, 1941 de Milletlerarası Çalışma Teşkilâtı'nın hazırladığı bir rapor-
la yaygınlık kazanmış, 1948 de Birleşmiş Milletler insan hakları evrensel
beyannamesinde biraz daha berraklık kazanıp **devlet görevi ve insan hak-
ları** olarak tescil ve ilân edilmiştir.

Millî Gençlik — «Sosyal Güvenlik» geniş anlamda tanımlandığında
oluşan geleneksel, modern, munzam tedbirleri açıklar mısınız?

Turan Yazgan — Geleneksel tedbirler, ferdi tasarruflar, dinî yardım-
lar, cemiyetler - vakıflar ve devletin sosyal yardımlarını içine alır. Bunlar
bugün hâlâ çok önemli yer işgal ederler. Ancak, sosyal güvenlik bir dev-
let görevi ve insan hakkı haline gelince, bu çeşit müesseseler munzam
bir tedbir mahiyeti arzeder. Bugün ülkemizde fitre, zekât, sadaka, vakıf-
lar ve yardım cemiyetleri, müessiriyetleri belli olmamakla beraber, pek
çok vatandaşımızın muhakkak ki sosyal güvenliğini sağlayan tek kaynak-
tır. Bu müesseselerin ortak vasfı akrabalık, komşuluk, merhamet... gibi
insani duygulara dayanmasıdır.

Modern tedbirler, bugün iki guruba ayrılır: Sosyal Sigortalar ve
Kamu Sosyal Güvenlik Harcamaları. Sosyal Sigortalar pirimli teknik mü-
esseselerdir ve bütün dünyada, sosyal güvenliğin esas vasıtası durumun-
dadır. Bunun teknik ve idarî yönden bıraktığı boşlukları da kamu sosyal
güvenlik harcamaları tamamlar. Bunlar, hizmet olarak veya nakdi ve ivaz
olarak, Sosyal Sigorta boşluklarını doldurduğu gibi, bazı tehlikeler baki-
mından Sosyal Sigortanın yerini alabilir. Meselâ: Her belli yaşa gelene
devletçe aylık verilmesi veya her hastalananın parasız olarak devletin

sağlık hizmetlerinden yararlanması halinde durum böyledir. Burada önemli olan Sosyal Sigortanın veya Kamu Sosyal Güvenlik Harcamalarının ağırlığı değil bütün tehlikelerin zararlarından bütün vatandaşları korumasıdır.

Modern vasıtalarca sosyal güvenliği sağlanan vatandaşların, devletin sağladığının üstüne çıkmak üzere kurdukları müesseselere, munzam sosyal güvenlik müesseseleri denir. Meselâ; OYAK, İYEK, MEYAK ve bazı işletmelerde kurulmuş sandıklar böyledir.

Millî Gençlik — Türkiye’de sosyal güvenlik çalışmaları hangi yıl başladı ve günümüze kadar gerçekleştirilen **sosyal güvenlik müesseselerinin** (1) den bahseder misiniz?

Turan Yazgan — Büyük Millet Meclisi Hükümeti devresinde 114 ve 151 sayılı kanunlar neşredilmiştir. Neşredilen bu kanunlardan birincisi kömür üretiminde meydana gelen fonların işçilerin genel çıkarlarına tahsisi, diğeri de işçilerin ve işverenlerin zorunlu katılmalarıyla ihtiyat ve teavun sandıklarının kurulması ve işverenlerin belirli hallerde işçilerine zorunlu sağlık yardımları yapması ile ilgilidir.

151 sayılı kanun Türkiye’de ilk sigortayı kurmuştur. 1923 den sonra birçok müesseseler kurulur... Son kurulan Bağ - Kur’u da dahil edecek olursak 32 kuruluşun gerçekleştirildiği görülür.

Millî Gençlik — Türkiye’deki **Sosyal Güvenlik Müesseselerini** (2) sınıflarmısınız?

Turan Yazgan — Müesseseler Türkiye’de ikiye ayrılır : Sosyal Sigortalar ve Kamu Sosyal Güvenlik Harcamaları olarak. Sosyal Sigortalar beşe ayrılır : Sosyal Sigortalar Kurumu, T.C. Emekli Sandığı, Amele Birliği, Bağ - Kur, Banka ve Sigorta Şirketlerinin Sandıkları.

Kamu Sosyal Güvenlik Harcamaları, Mahallî İdarelerce karşılanan ve Genel Bütçe Gelirleriyle karşılanan olmak üzere ikiye ayrılır.

Millî Gençlik — Sosyal Güvenlik’in kavram ve ekonomik açıdan sağlıklı bir biçimde değerlendirilmesi için Sizin şimdiye kadar yaptığınız açıklamalar gerekliydi... Böylelikle hareket alanınız genişlemiş de oldu...

114 ve 151. sayılı kanunların çıkışından 1975 yılına kadar yapılan çalışmalarını düşünürsek, kavram açısından sosyal güvenliğin gerçekleştirildiğini ileri sürebilir miyiz?

İsterseniz soruyu şöyle yönelteyim : Türk Sosyal Güvenliği bir **insan hakkı olarak** geliştirilmiş midir?

Turan Yazgan — Kesinlikle hayır!.. Gerçi insan hakları evrensel be-

(1) Konunun daha iyi değerlendirilebilmesi için —Doç. Dr. Turan Yazgan’ın eserlerinden faydalanarak— Türk Sosyal Güvenlik Müesseselerinin tarihçesini veriyoruz (Millî Gençlik).

(2) Turan Yazgan’ın ders notlarından düzenlenerek yapılan, Bugünkü Sosyal Güvenlik Müesseselerine ilişkin sınıflama :

yannamesi gibi anayasada sosyal güvenliği her Türk vatandaşının hakkı olarak kabul etmiştir. Buna karşılık fiilen sosyal güvenlik yalnız teşkilâtlı guruplara, şehir sektörlerinin işçi, memur ve bağımsız çalışanlarına tanınmıştır. Teşkilâtsiz tarım kesimi ve şehirlerin işgücüne dahil bir dayanacağı olmayan kimsesiz çocuk ve ihtiyarlarıyla dulların pek çoğu bu haktan mahrum bırakılmıştır.

Millî Gençlik — Ya, bir devlet görevi olarak değerlendirilirse?

Turan Yazgan — Bir devlet görevi olarak kabul edilmiştir. Fakat devlet 50. yılında en azından bu görevini kimsesiz ve korunmaya muhtaç çocuk ve ihtiyarların bütünü için yerine getirmek mecburiyetini duymamıştır. Buna karşılık sosyal güvenliği sağlanan gurupların güvenliklerini onların meclisteki baskısı oranında gittikçe artırmaktadır. Oysa devlet insan haysiyetine yaraşır asgari bir seviyede **herkese sosyal güvenlik sağlamak zorundadır**. Bu zorunluk duyulmayınca ister istemez **imtiyazlı guruplar** meydana gelmiş olmaktadır. Meselâ: 40 yaşında emekli olmak sosyal güvenlik değil bir imtiyazdır. %70 oranında aylık almak bir imtiyazdır. Avrupa koduna göre bile hayat boyu kazançların %50 si sosyal güvenlik aylığı olarak verilebilir.

Millî Gençlik — Bilim çevrelerinde Sosyal Güvenlik çalışmalarının bütünlük ifade etmediği ileri sürülüyor. Sizin düşünceniz?

Turan Yazgan — Doğru... Sosyal Güvenlik tarifi icabı bir sistemdir. Sosyal Sigortalarla kamu sosyal güvenlik harcamaları ve sosyal güvenlik vasıtaları ile sosyal refah hizmetlerinin bir bütün teşkil etmesi icap eder. Oysa Türk Sosyal Güvenliği böyle bir bütünlükten tamamen mahrumdur. Sosyal Sigorta niteliğindeki müesseselerin idarî ve teknik yönden bıraktığı boşlukları kamu sosyal güvenlik harcamalarının doldurması gerekir. Oysa bizim kamu sosyal güvenlik harcamalarımız tamamiyle bu maksadın dışında tutulmuşlardır. Diğer taraftan Sosyal Sigortalarla sosyal refah hizmetleri de biri birinden kopuktur. Meselâ: Sosyal Sigortanın gelir garantisi tanıdığı bir yetim eğer aile muhitine en yakın bir muhitte değilse garantinin hiç bir önemi yoktur. Çünkü çocuklar kendilerini geçin-diremezler.

Millî Gençlik — Türk Sosyal Güvenliğinin kavram açısından yanlış olduğunu tereddütsüz ortaya koymaktasınız. Ekonomik yönden değerlendirsek?..

Turan Yazgan — Türk Sosyal Güvenlik sistemi; ülke yapısına özellikle ekonomik yapısına uygun değildir.

Millî Gençlik — Ekonomik fayda açısından...

Turan Yazgan — Mecburî tasarruf müesseseleri olarak kurulmuş olan Sosyal Sigortalara, ekonominin beklediklerini yerine getirememek-

tedir. Çünkü : Plâsmanlarının gelir oranları carî faiz haddinin çok altındadır. Ya lüks yatırımlara veya devletin bonolarına gitmektedir. Sadece iki müessesenin yılda elde ettiği yatırılabilir gelir, Türkiye'ye her yıl yüzlerce dev tesis kazandırabilecek güçtedir.

Millî Gençlik — Finansman metodunun eleştirilebileceği inancındayım. Siz ne dersiniz?

Turan Yazgan — Sosyal Sigortalarımızın finansman metodu iktisadi şartlarımıza uygun değildir. İşveren primlerinin bordro üzerinden tahsil edilmesi emek maliyetini artırmaktadır. İşsizliğin çok yaygın olduğu bir ülkede emeğin nisbî maliyetini düşük tutmak esastır. Buna aykırı olan finansman metodunun değiştirilmesi icap eder.

Millî Gençlik — İvaz sisteminin çalışanla, çalışmayan arasında hiç bir fark gözetmediğinden bahsedebilir miyiz?

Turan Yazgan — İvazlar çalışanla çalışmayan arasında hemen hemen hiç bir fark gözetmemektedir. Bu da çalışmayı teşvik etmemekte, temaruzu ve ihtiyarlığı cazip kılmakta, bunlar üzerinde kavram dışına çıkılmasına yol açan baskıların doğmasına sebep olmakta ve tasarruf baltalanmaktadır.

Millî Gençlik — Gelirin dağılımı açısından Sosyal Güvenlik çalışmalarının ekonomimize etkisi nedir? Gelir dağılımı amaca uygun mudur?

Turan Yazgan — Maalesef, çok üzücü bir durum... **Türk Sosyal Güvenliği geliri tersine yeniden dağıtmaktadır.** Yâni düşük ve üst gelir guruplarından elde ettiği geliri orta ve üst gelir guruplarına akıtmaktadır. Bilindiği gibi primler kolaylıkla üretin maliyetine dahil edilmekte ve tüketicilere ödetilmektedir. Tüketicilerin %70 i köylü olan Türkiye'de köylüler hiç bir sosyal güvenlik hakkı almadığı halde bu primlerin çok önemli bir kısmını omuzlarına almış bulunmaktadır. Böylece işçiler, memurlar ve büyük çapta bağımsız çalışanlar kendi omuzlarından çok köylünün omuzuna basarak sosyal güvenliğe sahip olmaktadır.

Millî Gençlik — Sonuç olarak... Türk Sosyal Güvenliğini nasıl değerlendiriyorsunuz?

Turan Yazgan — Türk Sosyal Güvenliği; kavram, kapsam bakımından, risk çeşitleri bakımından, ekonomik şartlarımız bakımından çok önemli bir düzeltmeye muhtaçtır. İdarî bakımdan da yeniden kurulması gereklidir.

Millî Gençlik — Açıklamalarınız için teşekkürler...

1 — 1926 da 895 sayılı kanunla İmalât-ı Harbiye Teavün ve Sigorta Sandığı kurulmuş, 1939 da Askerî Fabrikalar Tekavüt ve Mucavenet Sandığı bu sandığın yerini almış ve nihayet 1969 da Sosyal Sigortalar Kurumuna devredilmiştir.

KIRKSEKİZ

- 2 — 1930 da çıkarılan Hıfzısıhha kanunu, bir kısım işçilere mecburi sağlık yardımları yapılmasını emretmiştir.
- 3 — 1930 da 1683 sayılı kanunla Askerî ve Mülkî Emeklilik rejimleri tek esasa bağlanmıştır.
- 4 — 1933 de 2097 sayılı kanunla Vilâyet Hususi İdareleri Tekaüt Sandığı kurulmuştur.
- 5 — 1933 de 2264 sayılı kanunla İstanbul Mahalli İdaresiyle Ankara Merkez Belediyesi Memurları Tekaüt Sandığı kurulmuştur.
- 6 — 1934 de 2454 sayılı kanunla DDY ve Limanları İşletme İdaresinin Memur ve Müstahdemleri Tekaüt Sandığı kurulmuş, bu sandık da işçiler için 991 sayılı devir kanununun çıkmasına kadar devam etmiştir.
- 7 — 1934 de 2469 sayılı kanunla İhisarlar Koruma Sandığı kurulmuş, iki yıl sonra 2921 sayılı kanunla İhisarlar Umum Md. Tekaüt Sandığı adıyla genişletilmiştir.
- 8 — 1935 de PTT İdaresi Biriktirme ve Yardım Sandığı nizamnamesi çıkartılmıştır.
- 9 — 1936 da İş Kanunu Sosyal Sigortaların kurulmasını ve prensiplerini vazedmiş, ancak bundan harpten sonra yürürlüğe girebilmiştir.
- 10 — 1937 de 3137 sayılı kanunla Deniz Yolları ve Akay İşletmeleriyile ve Fabrika ve Havuzlar İdareleri Memur ve Müstahdemleri Tekaüt Sandığı kurulmuştur.
- 11 — 1937 de 3202 sayılı kanunla T.C. Ziraat Bankası Memurları Tekaüt Sandığı kurulmuştur.
- 12 — 1938 de Emlâk Bankası Memurları Tekaüt Sandığı kurulmuştur.
- 13 — 1938 de Merkez Bankası Memurları Tekaüt Sandığı kurulmuştur.
- 14 — 1938 de Devlet Hava Yolları Umum Md. Memur ve Müstahdemleri Tekaüt Sandığı kurulmuştur.
- 15 — 1938 de DDY İnşaat Dairesi, DDY idaresinden ayrılmış ve bu dairenin amelelerinin ve aile efradının sağlık, malûliyet ve ölüm yardımlarını tanzim eden 3487 sayılı kanun çıkarılmıştır.
- 16 — 1938 de Avukatlık kanunu çıkarılarak Adliye Vekâletine Tekaüt ve Yardım Sandığı kurma yetkisi verilmiştir.
- 17 — 1940 da 3803 sayılı kanunla Köy Öğretmenleri ve Köy Sağlık Memurları Tekaüt Sandığı kurulmuştur.
- 18 — 1941 de Belediyeler ve bunlara bağlı müesseseler ve Belediyeler Bankası Memurları Tekaüt Sandığı kurulmuştur.
- 19 — 1941 de Köy Öğretmenleri Tekaüt Sandığı kurulmuştur.
- 20 — 1942 de Noter Yardım Sandığının İdare ve Murakebesine dair Nizamname neşredilmiştir.

21 — 1942 de İktisadî Devlet Teşekkülleri Memurları Tekaüt Sandığı Kanunu çıkartılmıştır.

22 — 1942 de Ankara Elektrik ve Adana Elektrik Müesseselerinin memur ve müstahdemleri için Tekaüt Sandığı kurulması derpiş edilmiştir.

23 — 1943 de Hususi İdarelerden maaş alan öğretmenler için sağlık ve İçtimaî Yardım Sandığı kurulmuştur.

24 — 1943 de Köy Ebeleri ve Köy Sağlık Memurları İlk Okul Öğretmenleri Sağlık ve İçtimaî Yardım Sandığının kapsamına alınmıştır.

25 — 194 de 4517 sayılı kanunla Devlet Deniz Yolları ve Limanları İşletme Umum Md. Tekaüt Sandığı kurulmuştur.

26 — 1946 da İş Kazaları ve Meslek Hastalıkları ve Analık Sigortası 4772 sayılı kanunla tesis edilmiştir.

1 — SOSYAL SİGORTALAR

a) S.S.K.

İşsizlik tehlikesi hariç diğer bütün tehlikelere karşı bugün 1.500.000 civarında işçinin güvenliğini sağlamaktadır. Tarım kesiminin işçileri kapsam dışıdır. Yıllık geliri 5.2 milyardır. Bunun 4,4 milyarı işçi ve işveren primleridir. Mazisi 1946 yılında 4772 sayılı kanunla kurulan İş Kazalarıyla meslek hastalıkları ve Analık Sigortasını uygulayan İşçi Sigortaları Kurumuna dayanır. Bu kurum 1950 de ihtiyarlık 1951 de hastalık sigortasını uygulamaya başlamış, 1957 de de uzun vadeli tehlikeleri ihtiyarlık malûliyet ve ölüm sigortası adı altında tek bir kolda toplamıştır. 1.3.1965 de S.S.K. u adını almış ve 506 sayılı kanunla yeniden düzenlenmiştir.

Başlangıçta iş kanununa tabi olan 10 ve daha yukarı sayıda işçi çalıştıran işletmelerin ücretlilerini, 1952 yılında basın mensuplarını 1954 de yeni adamlarının 1952 den itibaren 50.000 den fazla nüfuslu yerlerdeki 4 ve daha fazla işçi çalıştıran işletmelerin ücretlilerini, şehir ve kasabalarda belediye hudutları dışında 8 veya daha fazla işçi çalıştıran işletmelerin ücretlilerini, nihayet şehir sektörlerinin bütün devlet memuru dışındaki ücretlilerini kapsamına almış ve imkânlar elverdikçe hastalık sigortasının kapsamını da bütün illerdeki sigortalıların eş ve çocuklarına teşmil etmiştir.

b) T.C. Emekli Sandığı

Kısa vadeli tehlikeler hariç bütün uzun vadeli tehlikelere karşı 700.000 civarında memurun sosyal güvenliğini sağlamaktadır. Mazisini 1866 yılında kurulan askeri tekaüt sandığına bağlamak mümkündür. 1881 yılında sivil memurlar için Emekli Sandığı Kurulup 1909 da Sivil ve Askeri iki ayrı sandık düzenlenmiştir ve 1930 yılına kadar devam etmiştir.

1930 yılında 1683 sayılı kanun Sandıkların yerine bütçeden emekli dul ve yetim aylığı ödeme esasını getirmiş ve 1946 ya kadar pirimsiz sistem yürütülmüştür. 1950 de Sandık bugünkü şeklini alarak bütün memurları kapsamış, 1960 da hazineden aldığı tahsisatla Eski Emekli Dul ve Yetimlerin aylıklarını da ödeme vazifesini yüklenmiştir.

c) Bağ - Kur

Türkiye'de tarım kesimi dışında bağımsız olarak çalışanları, yani işverenlerle esnaf ve küçük sanatkâflar ve serbest meslek erbabını uzun vadeli tehlikelere karşı sosyal güvenliğini karşılamak üzere kurulmuş büyük bir sosyal güvenlik müessesesidir. Halen bir milyon civarında insanı kapsama içine almıştır. Aynı zamanda çok büyük bir mecburi tasarruf müessesesi durumuna gelecek ve önümüzdeki yıllar mütemadiyen fon birikimi yapacaktır. Bu fonların sınıai yatırımlara kaydırılması halinde, kalkınma hızımızın etkilenmesi mümkündür.

ç) Banka ve Sigorta Şirketlerinin Sandıkları

506 sayılı kanunun geçici 20. maddesi gereğince Sosyal Sigortalar kapsamından istisna edilen bir kısım banka ve sigorta şirketlerinin memurları bu sandıklarla sosyal güvenlik altına alınmışlardır. 25.00 civarında memuru korumaktadır.

d) Amele Birliği

151 sayılı kanunla kurulu 1921 yılının Amele Birliği Zonguldak Kömür havzasında 40.000 civarında işçinin hastalık tehlikesine karşı güvenliğini sağlamaya devam etmektedir.

2 — KAMU SOSYAL GÜVENLİK HARCAMALARI

a) Genel Bütçe Gelirleriyle Karşılanan

Sosyal Sigortaların bıraktığı boşlukların kamu sosyal güvenlik harcamalarıyla tamamlanması icap etmektedir. Oysa bizim bu tip harcamamız bu gayeden çok uzaktır.

Genel bütçe, Askerî ve mülkî emeklilerle bunların dul ve yetimlerinin Emekli Sandığına ödenen aylıklarını bu sandığa faturası mukabili ödemektedir. Sayıları 80.000 civarında olan bu kişilere 1968 de bütçenin ödediği aylıklar yekûnu 272 milyon liradır.

Genel bütçe emsalarına nazaran üstün başarı göstermiş kimselere, dul ve yetimlerine ayrı ayrı çıkarılmış kanunlarla aylık ödemektedir. Yekûn 3-4 milyon lira kadardır.

İstiklâl Madalyası sahiplerine ödenen aylıkları da kamu sosyal güvenlik harcaması sayabiliriz. Bunların yanında 168 sayılı kanuna göre ya-

bancı ülkelerde öğretmenlik yapmış ve Türk Kültürüne hizmet etmiş olanlardan halen muhtaç olanlara 2,5 milyon lira kadar bir ödeme yapılmaktadır. Şehit aile yetimlerine yapılan para yardımı ile müstehikkin-i ilmiyeye yapılan ödemeler de bu grupta mütalâa edilebilir.

Bütün bunların birinci özelliği, müktesap hak şeklinde ödenen aylıklar hariç hep üstün başarı esasına dayanması ve bütçemiz içinde çok cüz'î bir yer işgal etmesidir. Bu tutum 1969 a kadar göğsünde İstiklâl Madalyası ile dilenenlerin ortaya çıkmasına sebep olmuş ve Cumhuriyetin bu günkü işgücüne dahil nesli, Cumhuriyetin bugün yaşayan fedakâr ihtiyarları için memnuniyetle her yüke katlanabileceği halde bu düşünülmemiştir. Kanımızca 1969 da İstiklâl Madalyası sahiplerine bağlanan aylıkları, İstiklâl Harbi içinde 30 yaşında olan ve bugün yaşayan herkese teşkil etmek gerekir. Çünkü onların gençlikleri tamamen Balkan, Cihan ve İstiklâl Harplerinde geçmiştir ve sayıları bugün olsa olsa 200.000 civarındadır ve yaşları 80 in üstünde olan bu ihtiyarlara bu ödeme bizim borcumuzdur.

b) Mahallî İdarelerce Karşılanan

Türkiye'de mahallî idarelerde kamu sosyal güvenlik harcamaları yapılmaktadır. Asker ailelerine yapılan ödemeler, korunmaya muhtaç çocuklara sunulan geçim ve yetiştirme hizmeti ile aciz ihtiyarlara yapılan huzur evi hizmetidir. Memleketimizin bu bakımdan durumu maalesef pek iyi değildir. Korunmaya muhtaç çocukların ve âciz ihtiyarların pek azı korunabilmekte gerisi geleneksel sosyal güvenlik müesseselerine veya bunların da istismarına yol açacak tarzda dilencilige terk edilmektedir.

BİR BÖYLE SUSMAK

Ömer ÖZBAY

bir böyle susmak soğumuş kraterlerinden gözlerimin
lâv değilse de okyanuslar boşaltabilmek bol fırtınalı
yani kıyametler koparmak hırçın bir damla suda
boğabilmek eşkıya saltanatların pervasızlığını
âh ibrahim ibrahim oturmuş böyle
bu şehrin şölenini beklerim
hasretim bir umut ölüsüye ikibüklüm önümde yatan
kimbilir kaç karanfil çatlar hırsından bu saksılarda
ve kaç turist yollarını kaybeder güpegündüz üstelik
bu binlerce tonilatoluk beton dağlarda
hüznünde nedir göğeren bu kadim uğultu deme
ey benim en berrak acılarla arınmış suskum
tam kıranlar gireceği grevler serpileceği gün öfkelerime
gel ve yüreğime en şahbaz saatlarını sun

ELLIÜÇ

Aşkı ben
 omuzlarımda taşıyıp
 yüreğimden beslemişim yıllar yılı bir mavzer gibi
 gün olmuş yılgınlığım çıldırmış dudaklarımda
 kanköpük türkülere sarmışım köleliğimi
 gün olmuş belaya gel etmişim
 varıp dinelmişim zulmün önüne
 ölüme göz kırpmışım
 kahkahalarla gülüp
 şarkılar söylemişim :

«Şu benim «Nâlân» gönlümde ey yar
 duyduğun
 sevdâmın hüznü değil
 öfkemin kütürtüsüdür
 ve hasret
 bedir'dir
 ve umut
 uhud'tur
 ve sabrim

doludizgin kavga atımdır ve bitimsiz yollara.»

Hıncımı
 erkekce içilmiş andlarımla pusatlandırıp
 en sarp bayırlarında koşturuyorum acının
 ve...

bütün terdamarları çatlasa da alınımın
 aldır mıyorum

çün biliyorum bizi de bulacak birgün
 döne döne bu devran dedikleri dem

iki gözüm

sevdâlım

işte o gün

gün gün olacak

gün harman olacaktır

ve bu kara bu karanlık günlerin

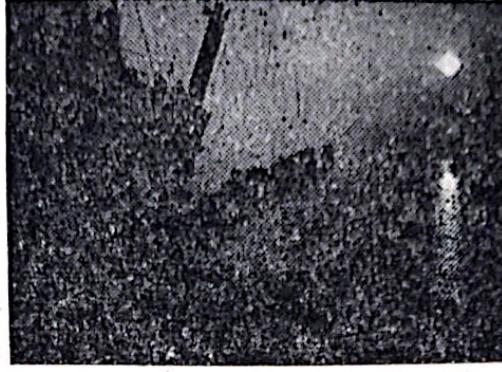
birer birer bir tânem

hesabı sorulacaktır

hesabı sorulacaktır

Sizden hiç biriniz, kendi nefsi için istediğini mü'min kardeşi için de istemedikçe mü'min olamaz.

BİR GÜN DOĞUYOR

Avni DOĞAN

I
Töreleri tutukluyorlar
Bu tek düze günlerde bir uğultu yaşamak
Ben ki yağmura adadım yüreğimi
Ey beni tutup bir çöle bağliyanlar
Eritrede sıcacık bir kurşunum şimdi
Şehirlere yedi renkli haberleri iletiyorum bir sürgün gecede
Bir sürgün gecede kim tanır beni
Kim görür yıkık bir eve sığındığımı
Oysa gümbür gümbür bir şafak vuruyor göğsümde
Korkuyu çarmıha geriyor bunalmışlığım
Geçiyorum kurşunların yaban otlarının arasından
Susuşların yiğit sesler hazırladığı şafaklara
Hep şafak hazırlar bu beyaz güller
Beklerken evcil bir sabırla yaban otları
Şehrin çok uzağında
Vurun beni
Mavi şafaklar getirir ölümüm size

II

Bir testere ağızında yaşıyan
Aşkımızı uzatıyoruz şimdi
Bir muştu dokutmak için
Karanlık dehlizlerine kör şehirlerin
Kırpıklarımıza kuşlar konuyor bizim
Siz korku yüklü uçaklar yapıyorsunuz günahlardan
Güllerimiz kalkan kurşunlarınıza
Pencerelerimiz sevda türküsü söyler
Sizse vurun, durmadan vurun
Diriliriz elbet birgün
Karanfillerin sabırla ürperişine

III

Hep susuşlara belenen şiir süvarilerini
Bir nehrin bitimsiz akışıdır uyandıran
Bülbüllerle vedalaşıyor beklenen haber
Çağların batıp batıp doğuşuna şahit bir gün doğuyor
Ufuklar acımasız bir çağ kovuyor zamandan
Damladı kanımız sabrın yeşil gövdesine
Bir an silindiniz gözümüzden
Ve yoksunuz
Hâtıra bile değilsiniz çağımıza.

**ESKİ İNSANIMIZDA
DÜNYA VE ÖTEDÜNYA
TELÂKKİSİ**

Mustafa İSEN

«Ölüm gelirse niye korkayım.
Zira biliyorum ki o yol sana gider.
Yolu senin bezmine varan bir
uyku... Gönümde ilk uyanacak se-
nin sevgin olduktan sonra güzelce
uyur ve neşe içinde uyanırım...»

Leyla vü Mecnûn'dan

Ölüm hakkında bugünkünden çok farklı bir düşünüş içinde olan eski edebiyat müntesipleri, bu edebiyatın bütününde sezilen telâkkileri, çeşitli konular içinde ve çeşitli vesilelerle ortaya koymuşlardır.

Onların, bu konu dairesine giren fikirlerinden önce **eski insan anlayışı** üzerinde durmak istiyoruz.

İnsana bakış :

Eski insanımız herseyden önce din ve geleneklerden, yani maziden gelen bir intizama bağlı olarak yaşardı. Bütün kuşaklarıyla belli inançların idaresi altında yaşayan bu insanlar, söz konusu inançların fertten ferde geçerek toplumu saran bir atmosfer meydana getirmesiyle, cemiyet içinde erimiş halde idiler. İdare eden bütün unsurlar hazır olarak geçmişten bir mânevi sel halinde geldiğinden, onların birbirlerine elbirliği, işbirliği, görüş birliği teklif etmeye ihtiyaçları yoktu.

Eski insan anlayışımız; İslâmiyetin kâinatın oluşuna ve insanın yaratılışına dair getirdiği bilgilere ve bu çerçeve içinde sonradan meydana gelen fikir akımlarının yorumlarına bağlıdır. Bu görüşe göre Allah'ın «Eş-ref-i mahlûkat» olarak yarattığı insan, yaratıkların en azizidir. Kâinatın bu itibarlı yaratığının yerini Şeyh Galib;

**Hoşça bak zâtına kim zübde-i âlemsin sen
Merdüm-i dide-i ekvân olan âdemsin sen.**

beytiyle çok veciz olarak en güzel şekilde belirtmiştir.

ELLİSEKİZ

İnsanın yapacağı şeyde kendisini bu kadar mükemmel yaratan hâline şükretmek ve her şeyi ondan beklemektir. «Allah müsebbibü'l-esbâbdır.» Kendisini bu tür bir çerçeve içinde bulan insan yaratıcısına ulaşmak isteğiyle çırpınır.

Tasavvufî hayatta insanı yaratıldığı şekilde bırakmak istemeyerek ona zor elde edilecek bir mânevî terbiyenin, insan-ı kâmil olmanın yolunu ve gereklerini gösterir: «Gaye hakikatin tecellisidir ki o sevgilinin didâridir.»

Dinden gelen nasların ve geleneklerin idare ettiği bir içtimâî muhit içinde yaşayan bu insanın, iç ve dış hayatında fazla bir değişiklik ve değiştirme gayreti görülmez.

Dünyaya bakış :

Ölüm, yaşadığımız dünya ile ahiret arasında bir geçittir. Yaşadığımız dünyaya sıkı sıkıya bağlı bir görüş; ölümü, dolayısıyla ahireti daha değişik bir yoruma tâbi tutacaktır.

Eskiler bu dünyanın, çok değişik örneklerle, fakat daima kısıtlılığı ve faniliği üzerinde durmuşlardır. Dünya, gelip geçicidir, uzun bir yolculuk anında bir nebze dinlenmek için gölgesine oturduğumuz ağaçtır. Dolayısıyla buradaki meşguliyet ve dünyadaki eşyaya ilgi de bu zaman sınırlılığı ile uygun olmalıdır. İnanç dünyası içinde mutlak adaletiyle çok çekici olan ahiretin yanında böylesine değersiz görünen acı ve ızdırab dolu bir dünyanın insanın gözünden silineceği, bütün ümit ve dileklerin diğer «ebedî» dünyaya yöneleceği aşikârdır.

Kısacası eski insanımız bu dünyayı çok kısa «fani» olarak sınırladığı biçimde yaşanacak yer kabul eder ve günlük hayatın telâşından tedirgin olmadan yaşamasını sürdürürdü.

Ölüme bakış :

Eski insanımız için ölüm ebediyyete açılan bir kapı, ahirette sonsuz ve gerçek hayattır. Bu sebeple hakiki hayatın başlangıcı olan ölüm korku değil ölenlere mutluluk vâd eder.

**Ölümden ne korkarsın,
Korkma ebedî varsın.**

diyebilen insanımız sağlam bir inançla ölümü aşmıştır.

Dini terbiye sayesinde kazanılan bu dünyayı küçümseyen görüş, bu dünyaya fazla meyletmeyen insanlar için tabii olarak ahiret fikrini ön plâna çıkarır.

Ölümü bir kurtuluş veya kavuşma unsuru olarak tanımlayan eskiler, değişik eserlerde onu, arzuladıkları alemi öven veya yaşanan âlemi yeren sıfatlarla kullanmışlardır. Tezkirelerde verilen vefat tarihleri ve halleri gerçek bir özleyiş ifadesi içindedir: «İhram-ı kefen nümayan-ı azim-

kabe-i bihişt-i cavidan oldukta» veya «Libâs-ı fâhire-i rahmete şâyân u idgâh-ı darü's -sürûr-ı naîme revân olup...» misâllerinde olduğu gibi ölüme çok arzulanan bir mutluluğa ulaştırılan unsur gözüyle bakılır.

Ruhu kuşa benzeten eskiler ölüm içinde uçuşun hafifliğini uygun görmüş olmalı ki onu «Ruh burc-ı bedenden pervâz rütbe-i vâlâ-yı şehâdet ihrâz idüp» veya «Murg-ı ruhi cânib-i ukbâya pervâz idüp...» şeklinde tasvir etmişlerdir.

«Millet-i ukbâya revân oldu», «Serâ-yı sürûr-ı usûle nüzûl eyledi» gibi övücü sözlerle anlatılan öbür âleme karşı yaşanan dünyaya bakış «Mutbah-ı cihân-ı fâni» «Bu köhne serâ-yı cihân», «Bağ-ı harâb», «Âlem-i fâni» gibi hiç de hoş gitmeyen sıfatlar kullanılarak anlatılmıştır.

Kısaca eski edebiyatımızın konusu olan insanımız kuvvetli bir Allah ve varlık ötesi fikrine dayanan tarihi ve içtimaî (sosyal) bir çevreyle, fanilik ve yalnızlık duygusunu yenerek yaşayışlarını devam ettirmişlerdir.

Geçtiğimiz Temmuz ayında Türk fikir hayatının önde gelen simalarından Nureddin Topçu Hoca ebediyete intikal etti.

Nureddin Hoca 1909 yılında Üsküdar'da doğdu. İstanbul Erkek Lisesinde bir müddet okuduktan sonra lise ve üniversite tahsilini Fransa'da tamamladı. Sorbon'daki felsefe öğrenimini **İsyan Ahlakı** konulu teziyle Ahlâk felsefesi doktoru olarak bitirdi. Hoca, tahsili esnasında Avrupa kültür ve medeniyetini yakından tanıdı ve tesiri altında kaldı. Fakat İslâm dâvâsının heyecanını da orada tattı.

Yurda dönüşünde kökünden ve mazisinden uzaklaştırılan Türk çocuklarına düşünmesini öğretmeye çabalarken neşriyat sahasına atıldı. 1939 yılında **Hareket** Dergisini kurdu. Kalemıyla heyecanla müdafaa ettiği dâva, Anadolu halkının uğradığı büyük ihanetin ıstırabından kaynaklanıyordu. Batılı kavramları anlayabilen yeni okuyucu kitlesine o kavramlarla, fakat onlara yeni mânâlar vererek hitap etti.

En büyük tenkitlerini Batıcı-Milliyetçiliğe yöneltti. İslâm'dan kaynaklanmayan her düşüncenin Türk halkına yabancı olduğunu biliyordu. AnadoluLucuydu, Hayalci milliyetçilikten uzaktı. Onun milliyetçiliği Anadolu toprağında İslâm'ı yeniden hâkim kılmak dâvâsıydı.

Son mutasavvıflardan Abdülaziz Efendi'den aldığı köklü tasavvuf terbiyesini felsefe kültürüyle birleştirmişti. Onun bu kendine has sistemi bütün eserlerinde göze çarpmaktadır. Fakat **Var Olmak ve İradenin Dâvâsı** bunun zirveleridir. **Mevlâna ve Tasavvuf**'ta tasavvufun özellikle bağlı olduğu Vahdet-i Vücûd görüşünün derin bir tahlilini bulmaktayız.

Bir İslâmî bilgiler mütehassısı değildi. Fakat İslâm'ın özünü kavramıştı. Celâl Hoca gibi bir İslâm âliminin uzun yıllar yakınında bulunmuştu. İslâmı nümayişsiz fakat eksiksiz yaşamaya çalışırdı. İslâma yönelen saldırılara karşı celâdetli idi. Dâvâ uğrunda samimiyeti ve tâvizsiz tutumu onu sert mizaçlı yapmıştı. Geride kalanları, sapanları affetmezdi. Onu bilhassa «din adamı» denen zümrenin, çoğunlukla, İslâm'ı yanlış anlayıp

yanlış tanıtımları perişan ediyordu. **İslâm ve İnsan** bu ıstırapın ifadesidir. **Mehmet Akif**'te büyük şairin şahsında ideal bir dâvâ adamını anlatmıştı.

Batı kültürü ve felsefesi sahasında geniş ve esaslı bilgi sahibiydi. **Kültür ve Medeniyet** ile **Bergson**'da bunu açıkça görmek mümkündür. Batılılaşmaya her yönüyle karşıydı. Türk çocuklarının aşağılık duygusu, taklitçilik ve ruhsuzluğun hakim olduğu bir ortamda yetiştirilmelerine tahammül edemiyordu. **Türkiye'nin Maarif Davası**'nda bu konuya eğildi.

Fatih'i ve İstanbul'un fethini yaratan kuvveti **Büyük Fetih**'te şahane tahlillerle gençlere tanıttı ve tattırdı. İslâm medeniyetinin müdafaasını yaptı.

Devlet ve Demokrasi'de siyasî batılıcığı cerhetti. Liberalizmden kaynaklanan; güçlü ile güçsüzün aynı ortamda serbest olduğu mesuliyetsiz bir rejimi değil, irade rejimini istiyordu. Şahsiyeti yokeden komünizmin karşısındaydı. Fakat kapitalizmin amansız düşmanıydı. Amerika'yı vahşetle suçluyor, onu İslâm Dünyasının en büyük düşmanı olarak tavsif ediyordu. NATO ve AET gibi Türkiye'yi Batı dış siyasetinin emrine veren teşekküllere şiddetle karşıydı. Zira onda Müslüman olma haysiyeti vardı.

«İslâm Devleti İlahî iradenin yeryüzünde gözükmesidir» diyerek Hegel'in eksikliğini tamamliyordu. «Hareket noktamız Kur'andır» diyordu. Yabancı bir kavram olan sosyalizmi İslâmın iktisadî ve içtimai özünü kesin çizgilerle belirtmek için zarureten kullanmıştı. Büyük yanlış anlamalara sebep olduğu için belki kullanılmaması gereken bu tâbir onun dilinde kul ve cemaat hakkının yirminci asır Türkiyesinde coşkun bir müdafaası olmuştu.

Yarınki Türkiye, Ahlâk Nizamı onun müslüman bir Türkiye'nin taslağını çizdiği eserleridir.

Üslûp sahibi ve edip bir müellifti. Konusunu Anadolu'dan alan hikâyelerini **Taşralı**'da toplamıştı.

Açtığı çığır önümüzdeki yıl tekrar yayınlanması beklenen **Hareket** Dergisi etrafında gelişti. Onun samimî ve çileli bir tefekkür mahsulü olan eserleri İslâm yolunda esaslı bir merhale oldu.. Hayatı boyunca Ahlâk dersinin özlemine duymuştu. Fakat birkaç hafta okutabildi. Emekli olduktan sonra rahatsız olmasına rağmen büyük enerji harcayarak **Ahlâk** kitabını hazırladı. Yayınlanmasını beklediğimiz bu eseri onun Türk kültürüne son katkısı oldu.

Nureddin Hoca mütefekkir ve sağlam ahlâkî şahsiyetiyle, tevazuu ve ihlâsiyle, insan sevgisi ve inceliğiyle gönlümüzde yaşamaktadır. Aziz hatırasını Fatihalarla yâdediyoruz.

Yedinci San'atla «DİRİLİŞ»e Çağrı :

GENÇLİK KÖPRÜSÜ (YARIN ELBET BİZİMDİR)

Mesut TÜMAY

«Bir nizâm arıyorum!.. Her şeyi ile benden olan bir nizâm!.. Batı!.. Ya-
kındır yıkılışın!.. Düzen!.. İğrenç!..
Batı düzeni!..»

«Gençlik : Makina gıcırıtları ve eksoz dumanları arasında isyan eden başıboş insanlar sürüsü. Demir parmaklıklara vurulan kafalar, dehşetle açılan gözler, toz duman arasında yükselen çığlıklar ve öte yanda Gerçek Nizam'ı arayan bir nesil : Bozuk düzenin çürük dişlileri arasında kaybolup giden şahsiyetini, «şeytan uşakları»nın yırtık paçalarında sürüklenen benliğini ve bağırından koparılan inancını arayan genç insanlar...»

Siyasî, ahlâkî ve iktisadî yaşantımızın bu en basit görüntüsünü, bozuk düzeni yaşatmaya çalışan paslı kutular arasında olduğu gibi vermek, bir sanatçı için ne kadar zor. Hele sinema gibi bir sanat dalında... Neden sinema denecek?.. Çünkü bir öcü var sinemada. Diğer hiç bir sanat dalında bulunmayan bir nimet (!) : Sansür...

İlk iki maddesi şöyledir bu Dünyadaki «Sekizinci Harika» nın :

1 — Sinemada ideolojik propaganda yapılamaz.

2 — Sinemada din propagandası yapılamaz.

Sinemada, fikir adına, din adına kılınızı bile kıpırdatılamayacağı anlamına gelir bu. Zaten, 60 yıllık Türk Sineması'nda da başka türlü olmuş değil. Aynı zamanda «Müstehcenlik yasaktır» demesine rağmen, insanlığa utanç verici pornoğrafik filmlere «Müstahcen değildir!» hükmünü veren bu acaip sansürümüz, bugüne kadar fikrî yönden kılını kıpırdatan filmleri kırka böldü ve —Ne hazindir!— Türk Sineması, toplumu uyuşturmada emperyalist propagandalara adetâ taş çıkarttı. İşin asıl ilginç ta-

ALTMİŞÜÇ

rafı, Hükümetin, İçişleri yetkililerinin, ahlâk zabıtalalarının ve milyonlarca ilginin gözleri önünde aynı ahlâk katliamına devam edilmekte oluşudur!..

Ama, bu hep böyle mi gidecektir? Binlerce film, milyonlarca Türk gencinin haya duygularını açıkca sömürürken, daha yerinde bir ifadeyle süpermanyak bir gençlik oluştururken, bu korkunç keşfin kudretini idrak ederek, onu Hak yolunda (Fisebilillah) kullanacak kişiler de çıkmayacak mıdır bu toplum arasından? Bu affedilmeyecek rezilikleri, bu felâket yük- lü bunalımları bütün çıplaklığı ile ortaya serecek, bu kokuşmuş düzenin iğrençliğini bütün gücüyle haykıracak kişiler de çıkmayacak mıdır?

AKIN GURUP!.. İşte, bu idrâkle kuruldu. İslâm'dan aldığı potansiyel- le, sinemada Gerçek Nizam'ın mücadelesini vermek, «Düşmanı kendi si- lâhı ile karşılamak» için...

Akın Gurup, Türk Sineması'nın 60 yıllık mazisi içersinde amaçları ve özellikleriyle bir patlamadır. Siyasi hayatımızın bugünkü keşmekeşli- ği içersinde aynı zamanda bir toplum olayı sayılmalıdır.

AKIN GURUP

Akın Gurub'u teşekkül ettiren dokuz üniversiteli sanatçı arkadaşımız:

Salih Diriklik : MTTB Sinema Kulübü Başkanı ve aynı zamanda sinema yazarı. «BUGÜNKÜ TÜRK SİNEMASI» adında bir inceleme kitabı var. Diriklik, ayrıca stajyer doktorluk yapıyor.

Ömer Faruk Aksoy : Yüksek İslâm Enstitüsü öğrencisi. Çeşitli fotoğraf ve slayd çalışmaları var. Sinemada kamera yardımcılığı yapıyor.

Tufan Güner : İTİA Gazetecilik ve Halkla İlişkiler Yüksek Okulu öğrenci- si. Tiyatro çalışmaları var.

Mehmet Kılıç : DGSA Grafik Bölümü öğrencisi. Kitap kapağı ve afiş ça- lışmaları var. Aynı zamanda sinema yazarlığı yapıyor.

Cengiz Özdemir : DGSA Seramik Bölümü öğrencisi. MTTB Sinema Kulü- bü'nde faal çalışmaları var.

Şemsettin Erdem : DGSAG Endüstri Dizaynı Bölümü öğrencisi. Fotoğraf, 8 mm'lik film çalışmaları var.

Abdurrahman Dilipak : İstanbul Edebiyat Fakültesi Arap Fars Dilleri öğ- rencisi. Yayınevi Sahibi. Adım Dergisi Yazı İşleri Müdürü.

Ahmet Ulueren : Yıldız Mimarlık ve Mühendislik Okulu öğrencisi. Gra- fik çalışmaları var.

Mesut Uçakan : İTİA Gazetecilik ve Halkla İlişkiler Yüksek Okulu öğren- cisi. Sinemada senaryo ve rejî çalışmaları var. Aynı zamanda sine- ma yazarı.

AKIN GURUP NASIL KURULDU?

1972 yılında faaliyete geçen MTTB Sinema Kulübü, çeşitli açikoturum

ve seminerlerinde bir «Millî Sinema» teoriği oluşturmuştu. Önceleri «Millî Kültür» deyimiyle ortaya çıkan bu teori, sonraları gerçek ifadesini İslâm'da buldu. Bu yüzden, bugün artık Millî Sinema'dan, İslâm inanç sisteminin ve düşünce tarzının sinema yoluyla ifadesi anlaşılmaktadır. Ancak, bu büyük gerçeğin, eğer üç-beş sinema yazarının dağarcığı dışına çıkması isteniyorsa pratiğe dökülmesi gerekecektir tabii. Ama, bu nasıl olacaktır?

İşte, bu teoriyi benimseyen dokuz üniversiteli genç, bunun cevabını bulmak için uzun müddet çalıştı. Takıldıkları tek nokta şuydu: Her şeyden önce Millî Sinema örneği bir film çevirmek için elde gerekli sermaye yoktu ve daha da önemlisi, temsilcisi durumunda oldukları kitle, âdî seks filmleri ile haklı olarak sinemadan soğutulmuş, sinemayı yozlaştırıcılara değil, doğrudan doğruya sinemanın varlığına karşı bir tepki sürecine sokulmuştu. Bu noktada böyle bir kitleden sinema için yardım istemenin ne derece zor olduğu ortadadır. Ama, bütün kötü ihtimallere rağmen bu kitleden yardım geleceğine inanan gençler, kendi gönüldaşları arasında satılması için 500'er liralık hisse senetleri çıkardılar. Dava büyük oldumu, nur akan oluklar sessiz kalabilir miydi? Gençler şaşılacak bir netice ile karşılaştılar. Hisse senetlerinin büyük kısmını kısa zamanda satmışlardı. Hem de zenginlerden ziyade işçi-memur ve esnaf kesimine. Gençler, aynı zamanda Yeşilçam işletmecilerinden de bazı krediler almayı başarınca ilk adımlarını atmaya muvaffak oldular: GENÇLİK KÖPRÜSÜ... Filmi incelediğimiz zaman, bunun aynı zamanda ne derece cüretli bir adım olduğu daha iyi anlaşılacaktır.

GENÇLİK KÖPRÜSÜ VEYA YARIN ELBET BİZİMDİR

Film, değişik çevrelere mensup altı gencin meseleleri üzerine kuruldu. Mehmet (Salih Kırmızı) bu altı kahramanın başında yer alır. Üniversiteye girememiştir; yanlış eğitim sonucu fikren başıboş kalmış çağımız gençliğinin temsilcisidir. Leylâ (İtir Esen), aynı kozmopolit zihniyetin arayış halindeki burjuva gurubunun sembolü. Bu iki sevgili aradıklarını Turan'da bulacaklardır. Turan (İlhan Kasap) ise, Mutlak Gerçeği müjdeleyecektir onlara. Mine (Neclâ Nâzır) bozuk düzenin kurbanı olmaktan sonra kurtulacak, ama onun sevgilisi Abdullah ise (Erdoğan Gökçay), kişisel aşkının tatminsizliği sonucu bilek gücünü sol çevrelerin emrine verecektir. Şuursuz, ahlâksız, çıkarıcı sol çevrelerin gözü ise filmin başından sonuna dek, hep Turan'ın üzerindedir!

Bu değişik tipleri tek noktada birleştirerek, sonuçta belli bir analize varmak bir sanatçı için gerçekten güç bir çaba sayılmalıdır. Özellikle,

sinema gibi anlatımda tek duygu grafiğini şart koşan bir sanat dalında belgesel veya kuru bir estetiğe düşmeden, bu değişik konuları ilginç noktalarda kaynaştırmanın (Bunun 1,5 saatte olması zorunluğudur) aralarındaki ironiyi belli bir ironi çizgisini saptırmadan düzenlemenin tecrübeli yönetmenlerin dahi teşebbüs edemedikleri korku dolu bir alan olarak kaldığı söylenebilir. Hele, genç bir yönetmen için asla... Bu noktada, 1960 da Metin Erksan'ın «GECELERİN ÖTESİ» filmi ile 7 vatandaşın problemlerini konu edindiğini ve belli bir başarıya ulaştığını hatırlıyoruz. Ancak, bu 7 vatandaşın para hırsı gibi bir kaynak noktaları vardı. Oysa Gençlik Köprüsü'nde kişilerin her biri ayrı bir çevrenin, ayrı tutkuların temsilcisi durumundadırlar. Bu yüzdendir ki, Gençlik Köprüsü'nde salt kişiler değil, belli bir inancı temsil eden guruplar vardır, zümreler vardır. Bir yanda yakıp yıkan ve tek gerçeğini gerçekleri inkârda

bulan bir grup; (Filmde, bunların emperyalist emellere, yeraltı propa-
gandalarına âlet oldukları hissettirilmeye çalışılmaktadır.) öte yanda,
spor ve magazin kültürü ile dolu, beyinleri kafdağlarında gezen kozmo-
polit zihniyetler. Bir başka tarafta, toplumun ve kendi varlığının büyük
gerçeklerini hisseden fakat, bu gerçekleri ancak bir yol göstericinin yar-
dımıyla kabullenecek olan arayış halindeki insanlar ve bu düzenin tam
orta yerinde dünyanın gelmiş geçmiş binlerce sapık fikirleri, düşünce ve
metodları arasında Hak Nizamı bulmuş olan müjdecî nesil! Bütün sami-
mi arayışlar ona yönelecek ve yaptıkları cihad bir çığ gibi büyüyecektir.

Bu korkak, bu sefil düzenin yetersizliğidir Gençlik Köprüsü'nün ke-
saca vermek istediği. Aile hayatı ayak altına düşmüş, temiz his ve duy-
gular şeytanın oyuncakları elinde dejenerasyonun en firengili noktasına
ulaşmıştır! Bu noktada beklenen patlama, temiz insanların dirilişi ola-
caktır ve Gençlik Köprüsü, bu DİRİLİŞ'e bir çağrıdır!..

Üniversiteye Girecekler!

YÜKSEK ÖĞRENİM İÇİN

Öğrenci Rehberi

Kitabını mutlaka okuyunuz.

- Fakülte, Akademi ve Yüksek okullar
- Öğretim durumu, iş imkanları
- İhtisas ve doktora
- Kredi ve burslar, yurtlar hakkında geniş bilgi

MİLLÎ TÜRK TALEBE BİRLİĞİ Neşriyatı

kitapçılarda

İsteme adresi: M.T.T.B. KİTAP KULÜBÜ Çağaloğlu-İST.

TÜRK KÜLTÜRÜ VE MİLLİYETÇİLİK

Mehmet MENGÜÇ

İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyal Psikoloji Doçenti Erol Güngör daha evvel mecmua ve gazetelerde yayınlamış olduğu yazılarını «Türk Kültürü ve Milliyetçilik» (*) adıyla kitaplaştırdı.

«Milliyetçilik» mefhumunu bir «Kalkınma Davası» olmaktan çok «bir kültür meselesi» olarak ele aldığını; «Maddî ve mânevî kalkınma hamlelerimiz için itici ve yol gösterici bir güç olarak» kullanılabileceğini; «Fikir adamları kadar hareket adamlarına da sosyal ilimlerin rehberliğiyle bir milliyetçilik görüşü kazandırmakta yardımcı» olmaya çalıştığını kitabının arka kapağındaki kısa tanıtıcı yazıda belirtir.

Erol Güngör, Türkiye'nin kalkınmasını okuma - yazma oranını yükseltmekten çok, yetişmiş mütehassıs eleman sayısına bağlayan Sosyal Psikoloji Kürsüsü merhum Profesörü Mümtaz Turhan'ın asistanıdır. Şimdi o Türkiye'nin meselelerine sosyal ilim açısından çok güzel yorumlar getiren mütehassıs bir elemana yerini bırakmıştır.

Bu sahada daha evvel söz sahibi olmuş Ziya Gökalp ve Profesör Mümtaz Turhan hakkında : «Düşüncelerine her noktada katılmamakla beraber benim en önemli saydığım iki kişi bulunuyor : Ziya Gökalp ve Mümtaz Turhan. Bunların kuvveti sadece çok parlak birer zekâyâ sahip olmalarından değil, aynı zamanda sosyal ilimlere dayalı bir milliyetçilik görüşünü işlemelerinden ileri geliyordu. Ben burada aynı geleneği devam ettirmeğe gayret ettim. Bu yazılarda Ziya Gökalp'in akla kolayca giren ve insanı cezbeden pek veciz ifadelerine rastlamıyacaksınız» gibi mütevazî ifadelerini kendisinin olgun kişiliğine veriyoruz. Ama tevazu da kendisine de fazla haksızlık etmemeli. Millî Kültür ve Halk Kültürü (Sh. 73) maka-

(*) «Türk Kültürü ve Milliyetçilik», Erol Güngör, İstanbul 1975, P.K. 16 Şehremini-İstanbul.

lesinde fevkalâde ve efendice tenkit ettiği Ziya Gökalp'ten herhalde Erol Güngör çok farklıdır. Kendi teşhisiyle : «Türk kültürünü yanlış anlıyanların en kalifeli örneği» dir Ziya Gökalp. Yanlış veciz de ifade edilse «doğru» olmaz ki!. Z. Gökalp'in düşüncelerinin tenkit ve tahlili için vakit çoktan geldi ve geçiyor. Şahısları tabulaştırmaya artık yeter!

Kıymetli ilim adamlarından Mümtaz Turhan bey de dürüstlüğüne ve objektifliğine rağmen batıcı olmaktan kurtulamamıştır. Bütün bu hususlarıyla Erol Güngör —ilmin geleneğe bağlı kalma kaidesine riayette azami gayretine rağmen— mezkûr iki ismin dışında apayrı bir hüviyettir. Veya biz öyle görmeyi arzuluyoruz.

Kitap VI bölüm'den meydana geliyor. Bölüm başlıkları şöyle : Milliyetçilik ve Halkçılık, Millî Kültürün Dünü ve Bugünü, Bir İnsan ve Bir Kültür (Dündar Taşer'in fikir dünyası), Millet ve Din Hayatı, İnsanımızın Kaynağı ve Koptuğumuz Dünya. Yazar, bir çok mefhum (kavram) un üzerinde duruyor. Halen umumi efkârda çok geçerli olan cezbedici kelimeleri teşrih masasına yatırıyor : Gerilik - İlerilik, Kültür, Medeniyet, Milliyetçilik, Din, İlim, Batılılaşma v.s. v.s...

«Biz büyük bir imparatorluğun ve büyük bir medeniyetin çocuklarıyız. Bizim milliyetçiliğimiz sömürgecilerin işgalinden kurtulmak ve devlet kurmak için yapılan siyasî istiklâl mücadelelerine, yahut sıfırdan başlıyarak Millî Kültür yaratma hareketlerine benzemez» (Sh. 11) derken, gerçekten farklı bir milliyetçilik tarif etmektedir. «Amerikalıların tesirinde olmak üzere milliyetçilik denince daha çok faşizm ve nazizmi anlamak yanlıştır». Hakikatte milliyetçilik bir kültür hareketi olmak dolayısıyla ırkçılığı, halka dayanan bir siyasî hareket olarak da otoriter idare sistemlerini reddeder.» «Faşizm örneğine bakarak milliyetçiliği değerlendirmek herşeyden önce yanlış misâlden hareket etmek olur.» «Milliyetçilik, kitabı ve peygamberi bulunan bir doktrin» değildir. Milliyetçiliği, yazar yabancılaşmaya karşı Millî Kültürün bir müdafaası olarak telâkki eder. Nedir o halde Millî Kültür? Özbenlik? Dünyada saf-öz bir kültür var mı? «Kültür unsurları veya tertipleri bir milletin büyük ekseriyeti tarafından ne şekilde benimsenmiş ve geliştirilmişse o haliyle saf ve millidir. Münvevver bunlar üzerinde oynamaya kalkması Dil Kurumundaki uzmanların Türk Dili üzerinde yaptığı tahribatı bütünüyle Türk Kültürüne karşı yapmak olur» (Sh. 101) ifadeleriyle öz, saf, millî kelimelerinin muhtevalarını aydınlığa kavuşturur.

Bütün bölümlerde «Batılılaşma» denen soysuzlaşmanın ilmî bakımdan tenkitleri yer alıyor. Bu batıya karşı aşırı hayranlık, vasıtalarla gayeleri birbirine karıştırma hastalığı devletle beraber kültürümüzü de Avrupaya teslim etti... Kim? Halk değil elbet! Halk dindar, ahlâkını belli bir kitaba göre ayarlıyan, feragat, fedakârlık, kahramanlık hasletleriyle

bir medeniyet terbiyesi üzerinde taşır. Münevver - Aydın'ı batılılaşmış, yabancılaşmıştır. Reformcudur, inançsızdır, ahlâkını maddî menfaatler çizer. Aynı dünyaların insanıdır münevverle halk. Halbuki eski cemiyetimiz mütecanisti. Yani bir bütündü. Münevverle Halk arasında uçurumlar yoktu. Aralarında sadece derece farkı vardı; muhteva farkı değil! Van'dan kopup gelen bir Molla İstanbul'da okur, Şeyhülislamlığa kadar yükselirirdi. Süleymaniyede müderris olarak ders verir sonra kürsiye çıkar halka va'zederdi. Sarayda da şehzadeleri yetiştirirdi. Hükümdarla halk aynı Allah'a ibadet eder, aynı kitabla amel ederlerdi. Aradaki «Saray» Avrupa krallarının ihtişamlı yapılarını akla getirmemeli... Bakın Topkapı Sarayına. Dervişlerin çilehanelerine benzer. Gayet sâde ve mütevazî. (Dolmabahçe ve benzer saraylar çöküntü devrinin Batıya özentî duyduğumuz devrin eserleridir) Süs, heryeri süsleyen Allah'ın âyetleridir. Bu saray denilen çilehanelerde oturmaya bile fırsat bulamamışlar. Ömürlerini at sırtında geçirmişler, seferlerde can vermişler (Fatih, Yavuz, Kanuni) cemiyette de insanları ayıran sınıf yoktu. İnsanlar arasındaki fark sadece kabiliyet ve ehliyete bağlıydı. Bu da biraz evvel söylediğimiz gibi derece farkıydı, muhteva farkı değil! «Osmanlı bürokrasisi gerek idari hizmetlerde gerekse ilmiye mesleğinde şu üç vasfı esas tutuyordu: Türkçe bilmek, Müslüman olmak, iyi bir tahsil ve terbiyeden geçmek (Sh. 214) İrk, asalet, servet gibi şeylerin sözü bile edilmezdi.

Ama bunu nasıl anlatırsın yabancılaşmış münevvere! Dün bir avuçtular. Ama tepede oldukları için devleti kolay ele geçirdiler. Sonunda da yıktılar. Kurtarıcı ise gene hor gördükleri bu gerici (!) halk oldu: «İmparatorluğun Balkan topraklarını Yunanlılara ve Bulgarlara verenler itti-hatçı münevverlerdi; bunlar küçük balkan kavimlerine bir kurşun atmadan yenilecek kadar yüreksiz çıktılar. Onların safsatalarıyla hiç ilgisi olmayan halk çocukları ise bin yıllık tarihlerinden aldıkları güçle Çanak-kale'de, Gazze'de, Galiçya'da, Kafkaslar'da, Sakarya'da ve Dumlupınarda çarpışarak kendi haysiyetleriyle birlikte hasta münevverleri de kurtardılar» (Sh. 72) Fakat bu menhus zihniyet devletin başından geçip gitti mi? Ne gezer! Bütün hiyanetlerine rağmen kendi kişiliklerinin farkında olmayanlar gelecek nesillerin beyinlerini yıkamaya, onlara ecdatlarını ve medeniyetlerini kötölemeye devam ettiler. E. Güngör «Bir Kültür Ve Bir İnsan» bölümünde Dünder Taşer'in dünyasını anlatırken bunlardan yakınır: «Cihan Harbindeki bozguna topraklarımızın elden gittiğini, bize sadece Anadolu yarımadasının kaldığını anladık. Ama öğretmenlerimiz bize hep yabancı milletlerin bizden ayrıldığını bizim de kendi topraklarımıza çekildiğimizi söylüyorlardı. Biz bu tarih görüşü ile radyolarda hergün okunan Rumeli, Kırım, Yemen türkülleri arasındaki tezadı da farkedecek halde değildik. Ailemizde ve yakınlarımız arasında Hicaz'da, Gazze'de Balkan-

lar'da hatta Azerbeycan'da savaşmış ihtiyarlar vardı : Bunlar kaybettiğimiz topraklar için ağlar dururlardı. Öğretmenimize göre bunlar Arabın, Acemin ülkesini korumak için boş yere kan dökmüşlerdi. Ama Kâbe'nin müdafaasında bununan dedem Arap diye bir millet veya devlet tanımyordu, o İngilizlere karşı devletimizin topraklarını korumak üzere savaşığına inanıyordu.» (Sh. 134)... Öyle ya. Devlet-i aliyyeyi anlamak küçük kafaların işi değildi... Ama küçük kafalar mektepleri «okul» yaptığından beri beyin törpülemeye devam eder : «Bize verilen tarih bilgisine göre, milletimiz yüzlerce yıl Arap ve Acem'in mânevi hükmî altında şahsiyet-siz bir hayat sürmüş, siyasî bakımdan da Osmanlı denilen bir zümrenin hakimiyeti altında yaşamıştı. Dedelerimizden bize kalan şey bir paslı kılıçtan ibaretti; onların konuştukları dil, yazdıkları kitaplar, bütün sanat ve edebiyat eserleri, yaşadıkları sosyal hayat, kurdukları müesseseler hep Arab'ın ve Acem'in kültür ve medeniyetine ait şeylerdi. Ama, sonunda Türk Milleti bu hayata tahammül edememiş, Araplardan, Bulgaristan'dan, Yunanlılardan, Sırlardan, Arnavutlardan sonra Türkler de Osmanlı hakimiyetine isyan ederek hem istiklâllerine, hem de Avrupa'da kalan kendi öz kültür ve medeniyetlerine kavuşmuşlardı.» (Sh. 135)

Evet, bu zihniyette iseniz, yani «Kendinizi küçük bir Balkan devletinin vatandaşı gibi görüyorsanız» der ve başlar sormaya! «Niçin dünyanın en büyük hukukçuları arasında bir Hukuk Fakültesi Profesörünün değil de Ahmet Cevdet Paşanın adı geçiyor? Niçin Fransa Devlet Başkanı : «Siz Bâki gibi şairler yetiştirmiş bir milletsiniz» diyor? Niçin bir Divan Kâtibinin yazdığı müsvettede tek Türkçe hatasına rastlanmadığı halde bir üniversite profesörünün yazdığı makale anlaşılmıyor?..» «Atalarımız ülkeler fethedip yağmacılıkla uğraştılar ha! Siz bütün bu yüksek aklınız ve ileri bilginizle iki dönümlük bir yer fethedebilir misiniz? Bir orduyu bir yerden başka bir yere götürebilmek, üstelik yabancı topraklarda zafer kazanabilmek için nelerin gerektiğini bilir misiniz? Bunun için herşeyden önce saat gibi işleyen bir idarî sistem lâzımdır : Böyle bir sistem kuramayanlar sadece kendi ülkesinde birbirinin arazisini işgal etmekle kendi vatandaşına karşı zafer kazanmakla uğraşır. Yağmacılıkla altıyüz değil, altmış sene ayakta kalmış bir devlet gösterebilir misiniz? İdaremiiz altındaki milletleri sömürdüğümüze dair en ufak bir örnek verebilir misiniz? Bizim Macaristan'a aldığımız gelirden fazla masraf yaptığımızı sosyalist bir ülke olan Macaristan'ın tarihçileri ortaya koydular.» (Sh. 136) «Türk hakimiyetinin kalkışından yüzelli yıl sonra bile bir Yugoslav tarihçisine : İmparatorluğun Bosna Paşası bir çocuğu tokatlasa kadı huzuruna çıkarılırdı, şimdi bir parti şefi otomobiliyle bir adam çiğnese hesabını sormaz.» (Sh. 142) Bu adalet anlayışını insanın maddi menfaatinden öte bir gayesi olamayacağına şartlanmış nesiller ne bilsin?.

Bugün Hukuk Devleti! Hukuk Devleti! diye sadece lâfta kalıp Osmanlıya veryansın edenler şunu bilsinler : «Devlet çok sağlam gelenekler üzerine oturtulmuştur. İdare sanatı kitaplardaki kanun maddelerini ezberleyerek değil, uzun süren bir çıraklık devresi içinde geleneklerin ve tatbikatın öğrenilmesiyle kazanılır. Yazılı kanunlardan ziyade hukuk geleneği hâkimdir, zaten geleneğin adı da kanundur. Bir şey geleneğe aykırı ise «bizim kanunumuzda yoktur» denir. Kanun geleneğin yazıya geçirilmesinden başka nedir ki? Üstelik bir şahıs veya heyet tarafından kolayca değiştirilebildiği halde, gelenek gayr-i şahsidir ve asıl kuvvetini de buradan alır.» «Türkiye’de hukukun vicdanlardan çıkarılarak kitaplara sokulması ve orada kalması Tanzimatçılarla başlamıştır.» (Sh. 143)

Batılılaşmanın solculukla izdivacının fikri, ahlâkî temelini de şöyle izah eder : «Bunların çoğu dil öğreten yabancı mekteplerde olurlar, yurt dışında ihtisas görürler, Türk halkına yüzlerinden ziyade sırtları dönük olur. Bir kısmı ticarî münasebetlerini geliştirmek için, yabancı kulüplere üye olurlar. Bütün hal ve şartlarda ayakta kalabilmek ve işlerini yürütmek için iktidarla baba - oğul muhalefetle kardeşirler. Bir taraftan sermayeyi temsil ederken diğer taraftan sermaye düşmanlarını himaye eder, besleyip büyütürler. Türkiye’de bütün aşırı solcular özel sektörde «Arpalık» sahibidirler. Bazı müesseseler sırf solculara para vermek için dergi çıkarırlar, yazışmalar tertipleyerek onlara mükâfat dağıtırlar. Özel sektör liderlerinin bu davranışları sırf siyasi havayı kontrol altında tutmak gayretinden ileri gelmiyor. **Solcularla özel sektörcüler gerek kültür, gerekse zevk bakımından aynı kaynaktan besleniyorlar : Avrupa veya Batı dediğimiz yer.** İki zümre arasındaki bu kültür akrabalığı onları halkçı ve milli kültüre yabancı kılmaktadır.» (Sh. 242)

Kitabın son bölümü «Koptuğumuz Dünya». Evet, bütün mesele : «Bir kargaşalıkta babasını kaybederek yetimhaneye konulan çocuk, dünya kadar bir mirasa dayandığını öğrenmeliydi.» (Sh. 144) «Türk milletinin bir başkasını model almayacak kadar orijinal bir medeniyete sahip olduklarına» inanmasıdır. Bu miras insanı hamlıktan «pişdik elhamdülillah» diyecek feragat, fedakârlık imtihanından geçiren medeniyet terbiyesi, kültür hazinesi olduğu kadar; oturduğu toprakların tarihi jeopolitik ehemmiyetidir de... Her Türk sormalı : «**Avrupa ortak pazarının kuyruğu mu, yoksa Orta - Doğu’nun başı mı olacağız?**» (Sh. 256)

Emperyalizm bizi Orta - Doğu’dan kopartıp Avrupalılaşmak diye Hristiyan kültürüne peşkeş çektiğinden beri biz Avrupalıyız. «Çağdaş Uygarlık Düzeyi» ne ulaşmak, batılı olmak için İslâm’dan iğrenmeye, Osmanlıdan tikslenmeğe başladık. Emperyalizm şunu iyi biliyor ki : «**Orta - Doğu’da birliğin en kuvvetli dayanağı dindir.**» «Batılılar lâik olabilirler, fakat Hristiyanlıklar ve medeniyetleri de Hristiyanlığın temel prensiplerine da-

yanmaktadır. Ortaçağdaki Haçlı seferlerini tertipleyen Batı ile bugünkü Batı dünyası arasında İslâm âlemine karşı herhangi bir tavır farkı meymizimizi uyuşturan bu batısal kavramlar? Hangi içtimai zaruret bunları bize getirdi? Bir zaruret miydi, yoksa zorlama mı? Neden 1000 yılın şerefli mâzîsinden ve mirasından kaçıyoruz? Kaçıyor muyuz, yoksa kaçırılanlar mı var? «Arap» deyince Türkün aklına, Cihan Harbinde bizi vuranlar, Arab'a da Türk deyince aklına «Yüzyıllarca Arab yarımadasını sömüren emperyalist devlet» geliyor. Bu ihtilâfı kim körüklüyor? Doğruluk derecesi nedir? «İngiliz işgali altında kalan Arap memleketlerinde bütün tarih kitapları İngilizler tarafından yazdırılmış ve böylece Arap okullarında yeni nesillere şiddetli bir Türk düşmanlığı aşılanmaya çalışılmıştır.» (Sh. 255) «Arapların bu yanlış tasavvurundan kurtulmalarını istiyorsak biz de memleketimizdeki Batı kuklası münevverlerin sistemli bir şekilde yerleş-tirmeye çalıştığı Arap düşmanlığının bütün izlerini silmeliyiz. Unutmaya-lım ki, Arap düşmanlığı propagandasının temelinde İslâm düşmanlığı var-dir! İslâm dünyasını yanyana yaşayan iki büyük kitlesini birbirine düş-man etmek, böylece herbirini tek tek Batılılara esir etmek gayreti var-dir.» (Sh. 256) Tekrar soralım : «Avrupa Ortak Pazarın kuyruğu mu, yoksa Orta -Doğu'nun başı mı olacağız? Bize düşman olan ve düşman kalacak olan bir medeniyetin çöpçülük hizmetini mi, yoksa kendi medeniyetimi-zin öncülüğünü mü yapacağız? Türk münevveri bu konuda derhal bir ka-rar vermelidir. İktisadî kalkınma ve teknolojik gelişme ile Avrupalılaş-mayı aynı şey sayanlar herhalde birinci yolu tercih edeceklerdir, ama biz onları denedik ve hiç bir şey kazanamadık» (Sh. 256)

Kitap bu veciz ifadelerle biter. İlmî, ağırbaşlı, kendinden emin giden üslûp; büyük ihanetler, budalalıklar karşısında aynı istikamette fakat çoş-kun bir hal alır. Karşımızda mazlum bir milletin gerçek münevveri vardır. Okuyucularımıza eseri hararetle tavsiye ederiz.

K I V İ L C İ M

Kıvılcımı ateşe atmışlar ki soğuya;
Süratle alevlenip, döndü «BÜYÜK - DOĞU»ya !

N. Fehmi ÖZTÜRK

SON HÂDİSELER ÜZERİNE...

Rüstü ECEVİT
M.T.T.B.
Genel Başkanı

Millî Türk Talebe Birliği 96 yüksek okul talebe derneği ve 85 teşkilâtıyla şimdiye kadar Türk Gençliğine ve halkımıza her hususta yol gösterici prensiplere bağlı kalmasını bilmiş ve hak davasında gün be gün ilerleme kaydetmiştir.

Şimdiye kadar kendilerini gençlik yanında gösteren bazı grup ve sözde derneklerin dışında talebe faaliyet götürecektir. Bu hususu, talebeyi istismar ederek hizmet müessesini vücuda getirdik. Bu hususu, talebeyi istismar edenlere karşı bilhassa açıklamak isteriz.

Cumhuriyetten beri maarifimizde takip edilen metodun yanlışlığı üzerinde devamlı durduk. Bu maarif sistemi, ilk okuldan üniversiteye kadar problemlerle doludur :

İlk tahsil, pedagoji kaidelerine aykırı bir hüviyette çizilmiştir. Orta tahsil, meslekî branşlaşmanın olmadığı; talebenin bir yığın halinde düşünüldüğü ve bu haliyle üniversite kapısına vasıfsız hazırlandığı yerlerdir. Orta tahsil fırsat ve imkân eşitliğinin ihlâl edildiği, zengin ve fakir çocukları ile büyük şehir ve anadolu gençlerinin farklı bir tarzda tahsil şartlarına sahip olduğu açıkça ortadadır. Milletimizin sosyal bünyesinde şekillenmiş olan millî kültür ve tarih şuuru, orta tahsilde öz türkçe adıyla ortadan kaldırılmak istenmektedir. Bugünün nesilleri 50 sene önce yazılmış bir kitabı anlayamamaktadırlar. Halen keyfî ve gayrî tabii olarak değiştirilmek istenen dilimizi, bundan 20 sene sonra anlamakta güçlük çekeceklerdir. Bu durumu bilerek veya bilmeyerek destekleyenleri tarihi bir vazifeye davet ederek «uydurma dili» kullanmamaya; vazifelileri acil tedbirler almaya çağırıyoruz. Son üniversite imtihan neticelerine bakıldığı zaman ilk sıraları zengin muhitlerdeki liselerin veya kollejlerde okuyanların teşkil ettiği görülmektedir.

Bina ve hoca itibariyle çok mahrum olan liselerden yetişenlere kıyasla bu durum adaletsizlik değil midir? Eğitim ve imkân eşitliğini sağlamak gayesiyle teşkilâtımızın geçen yıllarda pilot bölgeler vasıtasıyla Üniversiteye Giriş Kursları tertipleme teklifi; organizesi bize ait olması

ve Hükümet Programında yer almasına rağmen Hükümet tarafından hâlâ gerçekleştirilememiştir.

Öte yanda, teşkilâtımızın araştırması neticesinde ortaya çıkan bir durum da şudur: Bazı meslek liselerine devam ederek üniversite imtihanlarında çok yüksek puan tutturan talebeler üniversiteye alınmamaktadırlar. Üniversite imtihanlarının üniversiteye girmekte bir ölçü olduğu kabul ediliyorsa, çoğunu İmam - Hatip Liseleri Mezunları teşkil eden binlerce meslek lisesi (Sanat, Ticaret Liseleri v.b.) mezunu gence neden üniversite kapıları açılmıyor? Birçok üniversite yetkilileri bu mesele üzerinde bize müsbet vaadde buldukları halde bunlar hangi düşünce ile gerçekleştirilmemiştir?

Üniversitenin dışında olan bu problemlerin daha önemlisi bu müessesenin içerisinde mevcuttur. Türk - İslâm sosyal yapısı içerisinde tarihî ve ilmî geleneği itibariyle adetâ tezatlar yuvası halindedir. Bu yapıyla Üniversite, bir yandan ilim ve irfan ocağı hüviyetini kaybederek yabancı ideolojilerin ve siyasî hesapların arenası haline gelmiştir. Diğer yarıyla keyfi tasarrufların ve menfaat avcılarının merkezlendiği müesseseler durumuna indirilmiştir. Üniversitenin bu minval üzere devam etmesi menfaat zümrelerini keyiflendirirken, nesiller arasındaki uçurumu daha fazla açmaktadır.

Üniversiteyi siyasi ve yıkıcı ideolojilerin boy gösterdiği yerler değil, bizzat her fikrin rahatça tartışılabildiği ve yarına sahip çıkacak düşünen insanların bulunduğu mahaller olması gerekmektedir. Son üniversiteler kanununda asistanlık için doktora şartının aranması, bu imkânı sadece zengin aile çocuklarına tanımaktan başka bir şey değildir.

Asistanlığın sadece profesörlerin insiyatifinde kalması birtakım keyfi tatbikatlara imkân tanımaktadır. Asistanlıkta doktora şartının kaldırılması ve asistanın keyfi tasarruflarla huzursuz edilmesinin önlenmesi lâzımdır.

Üniversitelerimizde orta tahsilde olduğu gibi Hoca, Bina, Laboratuar ve çeşitli sosyal imkânlar yönünden farklılıklar mevcuttur. Bir Karadeniz Teknik Üniversitesinde ders yapılması İstanbul'dan gelecek hocanın insiyatifine bağlı kalmaktadır. Diyarbakır, Bursa, Erzurum, Adana Tıp Fakültelerinde hocanın yetersiz, laboratuarların birçoğunun yapılamayışı onbinlerce talebeyi yarınından endişe edici hale getirmiştir. Bunun yanında, çeşitli politik yatırımlarla mektupla öğretim, kontenjan arttırılması gibi tahsile binlerce yeni insanın sürülmesi; Eğitim Enstitüleri gibi yarının neslini yetiştirecek okullardaki hocaların kifayetsizliği millî eğitim politikamızın ne derece vahim bir manzara arzettiğini göstermektedir.

Özel'den devletleştirilen yüksek okulların yönetmelikleri belli bir

esasa bağlanamamıştır. Bugün İ.D.M.M.A. de 13 ayrı yönetmelik tatbik edilmektedir. Bu yüzden, tek dersten atılma durumunda olanlar vardır.

İ.T.İ. Akademilerindeki yönetmelik meselesi, geçen yıl talebenin lehine gibi görünmesine rağmen aleyhine neticelenmiştir. Halen tek ders yüzünden okuldan atılma tehlikesi vardır. Aftan istifade eden talebelere yeni bir hakkın daha verilmesi lâzımdır.

Teknik Okulların ve Akademilerin tek bir programda birleştirilmesi lâzımdır. Çeşitli illerde fakültelerin bina olarak dağılışı bir plân dâhilinde olmamıştır.

Üniversite talebesinin en büyük problemi gıda problemidir. Hükümet bu hususu ele almalı ve üniversite gencinin normal gıda alabilmesini temin etmelidir. Erzurum, Diyarbakır, Trabzon gibi üniversite muhitlerinde yiyecek ve yurt problemi oldukça büyük bir mesele teşkil etmektedir. Bu durumda, artan hayat pahalılığı karşısında 500 lira gibi çok küçük meblâğ olan kredinin en az 800 liraya çıkması zaruret halini almıştır.

Teşkilâtımız son hareketlerdeki durumlar hakkında şu kanaati efkârı umumiyyeye açıklamayı bir borç bilir :

Türkiye'deki talebe hareketleri beynelmilel komünizm ve siyonizmin tezgâhladığı hareketlerdir. Türk genci, asırlık tarihi düzenine zıt bir yöne doğru çekilmektedir. Türkiyede mevcut mihraklar gençliğin birbiri ile anlaşma imkânlarını ortadan kaldırmış ve birbirini imha etme noktasına getirmiştir. Gelecekte daha kapı hâdiselerin olacağını tahmin ediyoruz. Millî Türk Talebe Birliği olarak «kan davası» haline getirilen bu hareketleri tasvip etmiyor ve bu oyunlara düşmeyeceğimizi ilân ediyoruz. Türkiye'nin birçok yerlerinde tahriklerle hâdiselere itilmek isteniyoruz. Meydana getirilmek istenen hâdiselere şimdiye kadar bilerek âlet olmadık. Fayda getirmeyecek bu hâdiselere ne zaman müdahale edileceğini de gayet iyi olarak bilmekteyiz.

Gençlik olarak milletimizin menfaatlerini her zaman korumak vazifesini üzerimizde taşıyoruz.

Bu hareketlerde beynelmilel komünizmi destekleyen bazı basın organlarının ve kuruluşların olduğunu hayretle görüyor, onların kendilerine gelmelerini ikaz ediyoruz.

Millî Türk Talebe Birliği olarak 1630 sayılı dernekler kanunuyla üniversiteden dışarıya atılan ve böylelikle bir çok talebe meselesinin askıda bırakan dernekler kanununun değişmesini istiyoruz. Talebeyi kendi emellerine âlet etmek isteyenlere şunu hatırlatmak isteriz ki; Büyük ve itidalli bir kitle herşeyi gayet iyi değerlendirmekte ve hakkın hakimiyetinin teessüsüne çalışmaktadır.

HAKKA İNANMIŞ HALKIMIZIN YANINDAYIZ.

T. C.
BAŞBAKANLIK
ARŞİV GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

5/ 1250

Istanbul

12. 9. 1975

Konu :

Muammer SENCER

P. K. 1262

İSTANBUL

İLGİ: 8 Eylül 1975 tarihli dilekçeniz karşılığıdır:

Dairemizce, Dilekçeniz ve eki incelendi. Dilekçe eki olan eski Başbakan Sayın Ord.Prof.Sadi Irmak'ın tarafınıza gönderdiği 2,5 satırlık tezkirede, "Türkiye'nin sosyo-ekonomik tarihi ile ilgili araştırma yapma, mikro-film ve foto-kopi almaya izin verildiği" şeklinde bir ifadenin bulunmadığı, aksine olarak "İstanbul'daki Başbakanlık Arşivinde incelemeler yapmanız mümkündür. Arşiv Genel Müdürlüğüne müracaatınızı rica ederim" diye yazılmış olduğu ve aynı zamanda resmen verilmiş bir müsaade de olmadığı açıkça görüldüğü halde dilekçenizde bunu değiştirerek ve hilafı hakikat bir tarzda, hemde yazılı olarak beyan ve ifadeye kalkışmanız hayretle karşılanmıştır.

Diğer taraftan dosyanızın tetkikinden de dileğinizin yerine getirilmesine ve dilekçenizin işleme konulmasına imkân görülememiştir.

Bilginizi rica ederim.

Feyyaz GÜRKAN
Arşiv Genel Müdürü

Not : Sol'un ilim ve irfan ölçüsü (!) ...

YETMİŞYEDİ

● **Üstad N. Fazıl Kısakürek'in jübilesi yapıldı :** Büyük mütefekkir ve edip Üstad Necip Fazıl Kısakürek'in 50. muharrirlik ve 40. mücadele yıldönümü münasebetiyle M.T.T.B. tarafından tertip edilen jübile, evvelki gün M.T.T. Birliği konferans salonunda yapılmıştır.

Saat 19.30 da M.T.T.B. Genel Başkanı Rüşdü Ecevit'in açış konuşmasıyla başlayan merasimde Adalet Bakanı İsmail Müftüoğlu, Devlet Bakanı Hasan Aksay, Prof. Süleyman Yalçın, Prof. Ayhan Songar, Prof. Sebahattin Zaim, Prof. Recep Doksat, Prof. Selçuk Özçelik ve Fethi Gemihlioğlu da hazır bulunmuşlar ve birer konuşma yapmışlardır.

Daha sonra kürsüye gelen Üstad Necip Fazıl Kısakürek, M.T.T.B. salonunu hınca hınç dolduran davetlilerin ve gençlerin tezahüratı arasında yaptığı veciz konuşmasında, gösterilen iltifat ve tezahürat için «Mahcubum, lâıyk değilim» demiş özetle şöyle konuşmuştur :

«Mukaddes dâvâmızın aynadaki aksi İslâm içtimai alâkasını bir gün çağlayanlaşmış görmek, veya böyle göreceklere, o ana erecekleri yetiştirmek ümit ve duasına sımsıkı bağlanıp, kefenimi, kaputumu, mezar taşımı ve o taşa bir nirengi noktası etiketiyle yolunu, benim değil O'nun yolunu, kâinata ölümsüzlüğü getiren Kâinat Efendisi'nin yolunu size, İslâmî vazife şuurunun kamçılıyıcısı yeni ve mübarek gençliğe ısmarlıyorum.»

Jübilede ayrıca Necip Fazıl Kısakürek'in orijinal ve şimdiye kadar hiç temsil edilmemiş «İbrahim Edhem» adlı bir piyesi de sahneye konmuş, üstaddan şiirler okunmuştur.

● **Teşkilât Başkanları toplantısı yapıldı :** 9 Kasım Pazar günü başlayan toplantıya içinde üniversite bulunan, onbir ilin teşkilât başkanları ve genel merkez müdürleri katıldı. Bu toplantıda üniversite hâdiseleri ve üniversite gençliğinin problemleri ele alınarak çözüm yolları üzerinde görüşler serdedildi.

10 Kasım Pazartesi günü yapılan basın toplantısı ile görüşler kamu oyuna duyuruldu. Aynı gün teşkilâtların ve genel merkezin, bu yılki takip edeceği çalışma programı tesbit edildi.

● Avusturya ve Fransa Elçilerimizin öldürülmesi üzerine, Amerika, Fransa, Yunanistan ve Avusturya Konsolosluklarına Teşkilâtımız tarafından siyah çelenk konularak, olay protesto edildi.

● Yurdun dört bir yanına yayılmakta olan teşkilâtımız şubelerinin sayısı, Edirne, Kırklareli, Alanya ve Urfa'da açılarak 95 e yükselmiştir.

● 4 Aralık Perşembe günü M.T.T.B.'nin 60. kuruluş yıldönümüne rastlaması münasebetiyle bir gece tertip edilecektir. Bu geceye bütün gönüldaşlarımız davetlidirler.

● Kültür Müdürlüğümüzün tertiplemiş olduğu **(Devleşen Cüceler)** isimli konferans, 29 Kasım'da Mustafa Müftüoğlu tarafından verilmiştir. Büyük bir gençlik kitlesi tarafından izlenen konferansta, yakın tarihimizin muhasebesi yapılarak, aslında cüce, fakat realitede devleştirilen tarihi sahte şahsiyetler eleştirilmiştir.

● M.T.T.B. Sinema Kulübü ile Akın Gurubun ortaklaşa çekimini yaptıkları **(Gençlik Köprüsü)** filmi sansürden çıkmıştır. 23 Kasım Cuma günü Dünya sinemasında galası yapılan film, başta Adana olmak üzere bütün Anadolu sinemalarında gösterilmeye başlanmıştır.

B Ü Y Ü K D O Ğ U

YAKINDA ÇIKIYOR !..

BEKLEYİNİZ...

BÜYÜK DOĞU YAYINLARI

- Esselâm
- Hac dan çizgiler
- Türkiye'nin Manzarası
- İdeolacya Örgüsü
- Çile - Şiirler
- Rabita-i Şerife
- Başbuğ Velîlerden 33 Halka
- Son Devrin Din Mazlumları
- Sultan Vahidüddin
- Babîali
- Velîler Ordusundan 333
- O ve Ben
- Hitabe
- Çöle İnen Nur

M.T.T.B.

Orta Öğretim Komitesinin Sesi :

ÇATI

Aralıkta Çıkıyor !..

M.T.T.B.

TRAFİK EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ

77. DEVRE EHLİYET KURSLARINA

BAŞLADI ...

M.T.T.B.

TURİZM MÜDÜRLÜĞÜ

AMATÖR TERCÜMAN VE REHBERLİK KURSLARI

1 ARALIK'TA BAŞLIYOR...

SEKSEN BİR

Gima

KIZILAY

ULUS

B. EVLER

AKAY

AŞAĞI
AYRANCI

ALTINDAĞ

A. PAŞA

CEBECİ

ESKİŞEHİR

KARABÜK
MERKEZ

ÇANKAYA

K. YAKA

K. ESAT

MALTEPE

KDZ. EREĞLİ
MERKEZ

ZONGULDAK
MERKEZ

İSTANBUL
BAHARİYE

YENİ
MAHALLE

KARABÜK
ŞUBE

K. EREĞLİ
ŞUBE

ZONG.
ŞUBE

İSTANBUL
İRT. BÜROSU

İZMİR
İRT. BÜROSU

KONYA
İRT. BÜROSU

21 MAĞAZA - 3 İRTİBAT BÜROSUYLA

Gima

DAİMA HİZMETİNİZDEDİR.

www.mtttb.com.tr

MİLLÎ TÜRK TALEBE BİRLİĞİ

Eğitim Mücadeleciliği

**ÜNİVERSİTEYE
HAZIRLAMA**

**FEN
EĞİTİMİ**

LİSE SON SINIFLAR İÇİN
CUMARTESİ-PAZAR ÖĞRENİMİ

GECE ve GÜNDÜZ ÖĞRENİMİ

M.T.T.B. Cağaloğlu-İst. tel: 26 69 24